תלמוד בבלי · אחרונים · מהר״ם שיף · סדר מועד

מהר"ם שיף על ביצה

רבי מאיר הכהן שיף

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מהר"ם שיף על ביצה

רבי מאיר הכהן שיף

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מהרם-שיף-על-ביצה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 5
דף ב: 7
דף ג. 9
דף ג: 11
דף ד. 13
דף ד: 14
דף ה. 16
דף ה: 17
דף ו. 19
דף ו: 22
דף ז. 24
דף ז: 25
דף ח. 26
דף ח: 28
דף י. 30
דף י: 30
דף יא. 31
דף יא: 32
דף יב. 34
דף יב: 36
דף יג. 36
דף יג: 38
דף יד. 38
דף יד: 39
דף טו. 39
דף טו: 41
דף טז. 41
דף טז: 42
דף יז. 42
דף יז: 44
דף יח. 45
דף יח: 48
דף יט. 49
דף יט: 49
דף כ. 49
דף כ: 50
דף כא. 51
דף כא: 51
דף כב. 51
דף כב: 52
דף כג. 52
דף כג: 52
דף כד. 53
דף כד: 54
דף כה: 54
דף כו. 55
דף כו: 56
דף כז. 57
דף כז: 57
דף כח. 57
דף כח: 58
דף כט. 58
דף כט: 59
דף לג: 59
דף לד. 61
דף לד: 61
דף לה. 62
דף לה: 63
דף לו. 63
דף לו: 64
דף לז. 65
דף לז: 66

דף לח. 67
דף לח: 69
דף לט. 69
דף לט: 70
דף מ. 70
דף מ: 71

דף ב.

גמרא. **מ"ט דב"ש מוקצה הוא ומאי קושיא ודילמא כי**'. וקשה דודאי ידע מתניתין דמגביהין דלמטה וא"כ ממנ"פ אי הוה ידע איפוכי דר"נ א"כ אית להו מוקצה ואי לא ידע איפוכי אלא מתניתין כפשוטו א"כ למה נקט דלמא הא ודאי לית להו ועוד דאמר אח"כ קס"ד אפילו מאן דשרי במוקצה כו' וכי סוגיית הש"ס להקשות קושיא עפ"י סברתו דקא סליק אדעתי' אימא דלא הוי כסברתי' ול"ק. ועוד דתירוץ ר"נ מאן דל"ל מוקצה ל"ל נולד. והא קא מהפך סברת המקשה מאי סוגיא [דאינו מחדש בתירוצו כלום רק היפוך סברת המקשה] ועוד למה לא מהדר ר"נ כפשוטו דכ"ע שרי במוקצה ובנולד קמיפלגי אי הוה כמוקצה או לא. ואף שקושיא זו י"ל דא"כ מתני' דאין מבקעין גבי י"ט דלא כמאן מ"מ עד השתא הוי יכול לתרץ כן. [א] וי"ל כי כולם היו יודעים איפוכי דר"נ ואעפ"כ מקשה ודילמא כו' כי בגמרא תי' לר"נ ב"ה אהדדי. יו"ט דקיל וכו' אבל ב"ש אהדדי לא תי'. וצ"ל כי ב"ש דמיקל ביו"ט הוא כפשוטו דשבת חמור מיו"ט אבל להחמיר ביו"ט טפי משבת זה לא עלה על דעתו לכך אמר דלמא ב"ש ל"ל מוקצה גבי יו"ט אף דידע מאיפוכי דר"נ דלמא ביו"ט מיקל ותי' קס"ד [מחמת הוכחה] אפילו מאן דשרי במוקצה בנולד אסור דהא ב"ה דשרי גבי שבת מוקצה לפי איפוכי דר"נ [ומכ"ש ביו"ט] מ"מ אסור הכא [בנולד]. יא"כ אפילו אי ב"ש שרי ביו"ט מוקצה אסור בנולד כב"ה דשרי אפילו בשבת מוקצה ובנולד אסור אפילו ביו"ט דלא ידע השתא המקשה סברא להחמיר ביו"ט טפי משבת ותי' ר"נ אה"נ אי דמצינו מאן דשרי במוקצה אסור בנולד הוי אמרי' גם לב"ש כן אבל ב"ה עצמו נמי ל"ל חילוק בין מוקצה לנולד אלא מאן דשרי זה שרי נמי זה ופריך ומי אמר ר"נ הכי כו' וא"כ צריך לחלק בין מוקצה לנולד לב"ה ותי' יו"ט חמור [דיו"ט דקיל אתי לזלזולי] וזה לא הוי ידע המקשה ודו"ק כנ"ל:

עוד בקושיא זו. ומאי קושיא דלמא ב"ש כו' קס"ד וכו'. [אין להקשות] דלמא קס"ד מתני' דמגביהין מהופך כר"נ [וא"כ ודאי אית להו לב"ש מוקצה ז"א] דא"כ הו"ל להקשות ג"כ מ"ט דב"ה דאמר לא תאכל הא ס"ל מגביהין מעל השולחן עצמות וכו' וכ"ת ואם המשנה כסדר לפניו מאי קאמר דלמא ב"ש ל"ל מוקצה ודאי ל"ל מוקצה גם מאי מקשה מ"ט דב"ש הא ל"ל מוקצה אפילו לענין שבת כ"ש לענין יו"ט [ב] דאפשר שזהו הודילמא מנ"ל שהגירסא מהופך דלמא כמעמדו היא וב"ש ל"ל מוקצה [ג]:

עוד שם. קס"ד אפילו מאן דל"ל מוקצה כו'. וקשה א"כ הוי אוכלא דאיפרת [דה"נ אי בעי שחיט התרנגולת ואכיל דמוקצה שרי ועי' בתוס' ד"ה אוכלא דאיפרת] וא"כ היאך אוסר אפילו מאן דשרי במוקצה כו' והא זה אוכלא דאיפרת. וצ"ל דמ"מ לאו אוכל הוא

דלאו מיוחד לאוכלא אפילו אי שרי מוקצה היינו די"ל דעתי' עלי' אבל אינו מיוחד לכך דנקראהו אוכלא דאיפרת [והוא המתקת דברי המהרש"א]:

גמרא **ומי אר"נ הכי**. אבל בקצרה מר"נ אמתני' ל"ק למאי דמהפך יהיה סברת ב"ש וב"ה הפוכות ז"א דב"ש מחמיר בשבת ומיקל ביו"ט וב"ה מיקל במוקצה ומחמיר בנולד אבל מכח (קס"ד) [תירוץ כצ"ל] מאן דשרי מוקצה שרי נולד מקשה שפיר:

ברש"י בד"ה **ומי אר"נ הכי דב"ה כר"י**. אבל אב"ש ל"ק דשבת חמור מיו"ט. וא"ל לישני בקצרה דב"ש ל"ל מוקצה ול"ל נולד ביו"ט וב"ה ג"כ [אף ביו"ט] כר"ש ס"ל דשבת ויו"ט שוין ואע"ג דשרי במוקצה בנולד אסור ולא יוקשה ליפלוגי בתרנגולת דכ"ע מוקצה מותר ז"א חדא דזה פלוגתא חדשה שיפלגו בנולד וגם משנה דאין מבקעין דסתים רבי מוקצה אסור ביו"ט דלא כמאן [ד]:

ברש"י בד"ה **ואר"נ אנו אין לנו כו' אלא כך שמעתי מרבותינו**. מ"ש רש"י ששמע מרבותיו אין ר"ל ששמע בפירוש מרבותיו שב"ש אומרים מסלק את הטבלא ובה"א מגביהין דא"כ למה הוצרך לומר גבי שבת סתים וכו' תיפוק לי' דכך קיבל מרבותיו ולא הו"ל להביא עליו אלא סתמא דיו"ט. אלא ר"ל דשמע מרבותיו סתמא דב"ש ס"ל כר"י וב"ה כר"ש ומסברת עצמו הואיל ואשכח גבי שבת דסתם לן תנא כר"ש אוקי קבלתו ששמע מרבותיו שב"ה כר"ש גבי שבת אבל גבי יו"ט דסתם לן תנא כר"י אוקי לב"ה כר"י [ה]:

תוס' בד"ה **בש"א תאכל כו'**. מ"ש וכ"ת אוסרין משמע לעולם הו"מ לאתויי ראיה מכמה מתני' ובסמוך אין סוחטין כו' אם יצאו מעצמן אסורין:

קודם דנחית למאי דקי"ל דלטלטל אסור (אפי') הומ"ל דה"א אסור אפי' לטלטל:

ומ"ש שמה שמתירין הביצה היינו לטלטל עי' משנה ב' פ"ד דעדיות. [כוונתו אף דנקיט שם לשון מותרת משום דשם קאי אמשנה הראשונה דאמר בית שמאי תאכל]:

ומ"ש דה"א מותר לטלטל. והא דמותר שמן שבנר דנקיט ר"ש מתיר כתב מוהר"ם ז"ל משום דגבי עצמו של שמן לא שייך טלטול ולכך לא חייש דנימא דאיירי בטלטול וא"צ לזה דנימא דלמא ה"נ דקאי אטלטול מאי אמרת דנסתייע מכח מתני' אחרינא דלר"ש ל"ל מוקצה אף באכילה א"כ מכ"ש ליכא למיטעי ותנא מותר [ולא אתי לאשמועינן רק דזה לא הוי בכלל מוקצה חמור דמודה בה ר"ש דאסור משום דלא דחי' בידים דיושב ומצפה וממילא דדמי לשאר מוקצה דשרי אף באכילה] לאפוקי הכא די"ל התנא ס"ל מותר באכילה ואי תנא מותר ה"א דאיירי בטלטול:

ומ"ש דנקיט לב"ש תאכל משום כו' עיין ברש"א:

בד"ה אוכלא כו'. ברש"א ומיהו למאי דס"ד כו' [וכבר נכלל בדברי הגאון המחבר בד"ה עוד שם קס"ד]:
בד"ה דלמא כו' מוקצה דבע"ח כו'. פירוש בבע"ח היכא דמקצה מדעתי' כיוני שובך דמקצה דעתי' מני' משום חורבן שובך חמור טפי משאר מוקצה ומיהו בתרנגולת הכא וכן בהמה שנתנבלה בסמוך אע"ג דהוי בע"ח אפילו בעומדת לגדל ביצים לא מקצה דעתיה מינייהו לפי שהם גדילים בביתו של אדם כ"מ בהמאור וכ"כ רש"א ולכן פריך וליפלגו בתרנגולת אף דהוי בע"ח וכ"ע מודים דתרנגולת לא הוי מוקצה כ"כ דמיוחד לאכילה יותר משאר בע"ח כיונים:
בד"ה קס"ד כו'. אפילו ר"ש מודה כו'. כתב מהרש"ל ומ"מ ר"נ סבר דבהאי נולד נמי פליג ר"ש ודוקא מיא בעיבא שהוא נולד גמור מודה ר"ש וק"ל והוא מתוספות פרק מי שהוציאוהו וא"ת ולימא ר"ש הוא דל"ל מוקצה ול"ל נולד כדאיתא בריש ביצה [והיינו הא דר"נ] וי"ל בנולד כה"ג שהוא דבר חדש וכו' וכ"ה ברש"א:
בד"ה מגביהין כו'. והאי דשער אפונין אמר התם כו' וא"ל לפי"ז ל"ל כו' די"ל כו' אבל האי דדלועין ודאי עדיפא כיון שנשנית לבסוף עכ"ל רש"א:

דף ב:

גמ' **גבי יו"ט דסתים לן תנא כר"י דתנן וכו'**. מה צורך לזה הא קתני במתני' [וכן] תני בעדיות מקולי ב"ש וחומרי ב"ה [ו]:
גמרא **מכדי מאן סתמה למתני' ר' כו'**. א"צ להזכיר רבי והסתמות רק ב"ה אב"ה:
גמרא **כל ביצה דמתילדא האידנא מאתמול גמרי לה**. וצ"ל אבל נולד ביו"ט [לא הוי הלידה הכנה כמ"ש תוס' דף ד' בד"ה אלא בהכנה כו' בתירוצא קמא ע"ש] דעל עצמו יכול להכין. וקשה א"כ למה אסרו הכנה זו [דמאתמול גמרי לה] דהוי אוכלא דאיפרת ומוכן אגב אמו [ולא הוי אסור ביו"ט משום מוקצה ונולד ואי משום הכנה הא על עצמו יכול להכין וכיון דהיתה הך הכנה דאתמול מותרת ביו"ט עצמו ליכא למיסר משום שבת מכין ליו"ט] בשלמא שאר הכנות דהוי באיסור ביו"ט שפיר דאסור וי"ל דלא פלוג אלא והכינו וגו' היינו כל ההכנות:
גמרא **שבת דעלמא תשתרי כו'**. לכאורה מאי קושיא דלמא אסורה משום מוקצה אף דעומדת לאכילה לא הוי אוכלא דאיפרת דאי בעי שחיט לה ואכיל כל מה דבגוי' דהא אסורה לשחוט וא"כ איתקצאי לבין השמשות ואף דבשבת סתים לן תנא כר"ש מ"מ

רבה ס"ל מוקצה דאורייתא וצ"ל דוקא מוקצה כעין ביצה שנתחדש בעולם [ס"ל דמוקצה דאורייתא לא במחמת איסור] ודו"ק:

יש לי לדקדק קצת [דפריך] שבת דעלמא תשתרי מאי קשה הא לר"נ נמי ע"כ צ"ל דשרי דסתים לן תנא כר"ש דשרי מוקצה [ז]:

גמ' **ומי גזרינן והתניא השוחט את התרנגולת וכו'**. וקשה היאך יפרש ר"נ ברייתא זו דדוקא ביצים גמורות מותרות אבל נולד לא וי"ל דלקמן איכא בהאי תנאי דפליגי בהכנה דרבה והוא סבר כמאן דלא סבר הכנה דרבה [ח] ועי"ל דר"נ סבר נמי הכנה דרבה אלא דמתני' לא פירש כן [ט]:

בתוס' בד"ה **גבי שבת דסתם כו'**. ותימה והא הוי סתם ואח"כ מחלוקת דהא ר"י פליג במתני' ואמר אם לא נתנבלה בע"ש כצ"ל:

בא"ד **וא"ת גבי שבת נמי סתם לן כר"י כו'**. ר"ל היאך קאמר גבי שבת סתם לן כר"ש דלמא כר"י סתם כו' ועז"א דהאי סתמא עדיפא הואיל ונשנית לבסוף והשתא ליכא לשנויי משום דבעדיות לא תני וכו' דס"ס מאי חזית למיזל בתר הך סתמא זיל בתר סתמא דנר ישן ויהיה ב"ה כר"י וב"ש כר"ש לכן אמרו הואיל ונשנית לבסוף לכן מוקי ב"ה כר"ש ואח"כ מקשין [בד"ה] מוקי לב"ה כר"ש למה מהפך בשביל כן ומגיה בהך משנה [דמגביהין] יגיה בהך סתמא [דמחתכין] דלענין מגיה לא שייך לבסיף [דאינו מועיל מה שלבסוף אלא דנוכיח מזה דעיקר דעת רבי לפסוק כהך סתמא דנשנית לבסוף אבל דלמא לאו סתמא הוא] ויגיה בהך משנה דמחתכין דברי ר"ש [ר"ל שיגיה מחתכין את הנבילה כו' דברי ר"ש ר"י אומר כו'] דרבי שנה שפיר רק הטעות לפנינו במשנה דמחתכין [שנשמט ב' תיבות דברי ר"ש] לז"א דמגיה יותר האי דמגביהין משום דבעדיות לא תני כו'. ובקצרה מעדיות בלא מתניתין דמחתכין אין ראיה [דמהופך] דמ"מ הא סתים כר"י בנר ישן ומאי אולמי [י] לאפוקי השתא אולמי הואיל ונשנית לבסוף [נדחית סתמא דנר ישן וע"כ צריך להגיה] ומגיה מגביהין ולא מחתכין משום דבעדיות לא תני משמע דמהופך הוא ולכן מגיה האי דמגביהין ולא [מגיה נמי] האי דנר ישן דנשאר קיים אף לפי המסקנא ואפ"ה שבקינן לאותו סתם וסמכינן אסתם דלבסוף מסכת ועד"ז נוכל להמשיך ג"כ קושית התוספות וא"ת מאי אולמא הך סתמא (דמגביהין) [דמחתכין] מסתמא דנר ישן ודו"ק כי הנראה לענ"ד כתבתי:

וברש"א וז"ל מאי אולמא האי סתמא הך דמגביהין נמי סתמא איקרי כדאיתא ס"פ מי שהחשיך דקאמר ר"י סתמא אחרינא אשכח ומייתי האי דמגביהין ואמר ר"נ אנו אין לנו כו' אך קשה לדבריהם דבין אם נפרש דבריהם דמאי אולמא ולא היה להחליף האי

דמגביהין אלא דכל חד תיקום אדוכתי' ובין אם נפרש דלמא אדרבה הך דמחתכין הו"ל להחליף אמאי לא תקשי להו הכי בכל דוכתא דאמרינן מוחלפת השיטה ולקמן דרמי דר"י אדר"י ומחליף האי דאין סוחטין כו' תקשי להו נמי הכי דמאי אולמי כו' דודאי ר"י דמשוה מדותיו דבין בשבת ובין ביו"ט לית ליה מוקצה כר"ש כדאיתא התם קאמר שפיר אנו אין לנו אלא ב"ה כר"ש ומחליף האי דמגביהין לפי קבלתו דתהוי סתמא כר"ש אבל ר"נ דאית ליה טעמא דמתני' דהכא משום מוקצה וב"ה כר"י ואליבי' פרכינן אמאי קתני בהך דמגביהין דב"ה כר"ש דהו"ל להשוות מדותיו בין בשבת ובין ביו"ט כר"י ומשנינן משום דגבי שבת סתים כו' ואהא מקשו שפיר דהאי שינויא לא יספיק לן דמאי אולמי' האי סתמא דדלועין ממגביהין וטפי מסתבר לאוקמי הך דמגביהין בדוכתיה כמו שהוא שנוי כדי להשוות מדותיהן בשבת ויו"ט כר"י ע"כ ואין אני רואה קושיא לענ"ד [כ]:

בתוס' בד"ה **אין מבקעין כו' אלא ביושב ומצפה**. עיין ר"פ המביא דף ל' ע"ב תמצאנו:

בתוס' בד"ה **והי' כו' ואין שבת מכין ליו"ט מכ"ש**. אין זה כ"ש דשבת חשיבא ובעיא הכנה טפי ועוד אם הוא כ"ש למה תני ביצה שנולדה ביו"ט ולא תני בשבת ואפ"ה לא תאכל [ל] מיהו זה נשמע ממילא כיון דביו"ט לא תאכל משום הכנה וע"כ בקרא (משבת ליו"ט) [מיו"ט לשבת] כתיב וק"ל:

בא"ד **ואפילו לדידן ניחא**. לכאורה פירושו כמשמעו דרבה גופי' דס"ל כאן הכנה וס"ל לקמן הואיל [ניחא] ואפילו לדידן דלא ס"ל הואיל וס"ל כר"ח דפליג עמו לקמן (דף כ"א) וס"ל הכנה דרבה מ"מ ניחא וכו' ולר"ח לא קשה דדלמא לית לי' הכנה דרבה ובח"ש פירש לדידן דלית לן אורחים כו' אח"כ אינה לידי ספר מהר"ם והתמיה ג"כ על רש"ל ועי' בפרק אלו עוברין שם תמצא בגמ' קושיא ופירוקי התוס' גבי הואיל ע"ש ותבין כוונת התוס' [מ]:

בא"ד **שבת לא יהיה לרבות יום הכפורים בו לרבות שאר רגלים כצ"ל וכן נמצא במדרשות**:

וא"ל דלמא הכנה דרבנן וקרא אסמכתא [נ]:

דף ג.

גמרא **ופירי אוכלא וכו' עיין ברש"י וכו'**. ויש לי לדקדק קצת אמאי לא משני דס"ל לרב יוסף כרבי יהודה דלקמן דאם לאוכלין היוצא מהן מותר וא"כ ודאי דביצה מותרת דאוכלא דאיפרת הוא ובמשקין גופי' כה"ג מותר ולמה יסבור ב"ה לא תאכל וכולי' חדא גזירה לא שייך כלל לפי"ז דהא משקין גופיה שרי אם לאוכלין:

גמ' **אם לאוכלין וכו'**. וקשה היאך תירץ ר"י רבנן דסברי לפי אהפוכי אם לאוכלין מותר והתם ס"ל קדושה אחת ואסור וצ"ל תרי רבנן הוו [והוא קושיא ותי' מהרש"א שהביא הוא גופי' לקמן] או י"ל לטעמיה קאמרי לי' רבנן קדושה אחת ואסור ולהו לא ס"ל לאפוקי דרבינא דסבר דת"ק אמר לטעמייהו דזה ליכא סברא לר"י רק דתנא בתרא קאי על ת"ק ואמר ולטעמיך וכו' אבל בתוס' מאי קאמרי תוס' (לפירש"י) [לשיטת מאיברא] והא לפירש"י נמי צ"ל כן ודו"ק [ס]:

וא"ל מאי מקשה ר' יוחנן דלמא יש חילוק בין שבת ליו"ט [דביו"ט מודה ר"י דאף לאוכלין אסור] דע"כ יש חילוק דמקשה לעיל כאן סתם רבי כר"ש מחתכין וביו"ט כר"י וצ"ל ע"כ יו"ט דקיל אתי לזלזולי ז"א די"ל ר"י משוה מדותיו ולא מקרי זה [דמחתכין] סתם כמ"ש התוס' לעיל בד"ה גבי שבת כו'. א"נ דלא אולמא האי סתמא מסתמא דנר ישן כו' [ע]:

בתוס' בד"ה **גזירה כו' ועי"ל דלא שייך מוכן לעורבים כו'**. כתב בח"ש נ"ב פירוש לא אמרינן האי טעמא דמוכן לעורבים הוי מוכן לאדם אלא איירי בפירות אילן שרגילין להשיר והוא יושב ומצפה אף שלישנא קצת דחוק מ"מ העיקר כן וכ"ה בסמ"ג ע"כ ועיין פרק בכל מערבין (עירובין דף מ') בד"ה הא ודאי מאתמול ובשבת ס"פ כל כתבי בד"ה איני האמר ר"ה וברש"א וכתב כ"ז לפי הבנתו בתוס' דא"נ לאו מיכן לעורבים מותר בפירות הנושרין מטעם דיושב ומצפה אבל בהאי דפרק מקום שנהגו באנשי יריחו דהתירו פירות הנושרין איתא דלא התירו אלא במוכן לעורבים במחובר והשתא דברי התוס' אתיין כפשוטן דלא שייך להתיר משום מוכן וכן לעורבין במחובר אלא דומיא דאנשי יריחו דהתירו בפירות הנושרין דאיכא נמי טעמא דיושב ומצפה אבל האי דלא על המוקצה דאיירי בעשבים אע"ג דהוי מוכן לבהמה במחובר אפ"ה אסור משום דלית ביה יושב ומצפה ודו"ק ע"כ:

בא"ד **וי"ל דלקמן מיירי בדבר דבעי מרא וחצינא**. צ"ל דלא הוי [נמי] בכלל פירות הנושרין [מה"ט] לאפוקי ביצה אע"ג דלא שייך בה שמא יתלוש מ"מ הוא דומיא דפירי הנושר והוא בכלל גזירה דפירות הנושרין ובסמוך [שכתבו] דדוקא בפירות וענבים שאדם מתאוה כו' צ"ל דביצה נמי מתאוה ואי לא גרסינן ועי"ל ניחא דהוי תירוץ א' בתרי טעמי [ואין צ"ל דביצה מתאוה] וצריך טעמא דמרא וחצינא דאל"כ אע"ג (דלא הוי פירי הנושר מ"מ ניחוש שמא יעלה ויתלוש) [נראה דצ"ל מהופך וכצ"ל אע"ג דלא חיישי' שמא יעלה ויתלוש [דאינו מתאוה] מ"מ הוי בכלל פירי הנושר ולכך נקיט טעמא דמרא וחצינא דמספיק לתרתי חששי לשמא יעלה ושלא יהיה בכלל פירי הנושר אלא שהוסיפו עוד טעם על הך חששא דשמא יעלה ויתלוש משום דאינו מתאוה] עיין בתוס'

פ"ק דחולין בד"ה מחתכין וכו' וכתב רש"א ולפי"ז לא צריכי התוס' לפרש לעיל בהך דמחתכין את הדלועין דאיירי בתלושין אלא דמצינו למימר שפיר דאיירי במחוברין בין השמשות ולא שייך בהו גזירה שמא יעלה ויתלוש כיון דלאו פירות אילן הם (מיהו מ"מ לא שייך בי' טעמא דמרא וחצינא וכן הטעם השני אינו מוכרח) [כן היה בדפוס הקדום במוסגר בין שני חצאי לבנה ובאמת דמבואר בהדיא טעמא דמרא וחצינא גבי דלועין בתוס' פ"ק דחולין בד"ה מחתכין וע"ש]:

בתוס' בד"ה **רי"א מוחלפת השיטה כו' ובשיטה מאיירא כו'**. אף לי [נראה] מוחלפת האי דכלכלה [וצריך להיות במשנה] ור"י לא הודה להם [במקום וחכמים לא הודו לו] דס"ל דאסור משום מוקצה ושתיהם קדושה אחת לכן אסור אף בשני אך עתה [בלא מוחלפת] ור"י קאמר האי דוכן ביצה ע"כ טעמא לאו משום מוקצה דא"כ ליתני תרנגולת [פ] אלא משום משקין שזבו א"כ קשה דידי' אדידי' אבל אם הוא מוחלפת א"כ הת"ק קאמר האי וכן ביצה [ולא נקיט תרנגולת] משום דלית ליה מוקצה רק משום משקין שזבו ור"י לא הודה להם ממנ"פ האי דבראשון אסור ובשני מותר דקאמר ת"ק בכל ביצים שבעולם בין עומדת לגדל או לאכילה דאו בשניהם מותר או בשניהם אסור דאי עומדת לאכילה בשניהם מותר דלית לי' משקין שזבו דאוכלא דאיפרת הוא ואי בעומדת לגדל וכו' בשניהם אסור משום מוקצה דקדושה אחת הן אבל אין לי לומר בקצרה דאי מוחלפת י"ל ולא הודה להם דבשניהם מותרת משום דלית ליה משקין שזבו דע"כ משום קדושה אחת טעמא דר"י [דומיא דכלכלה ועירוב]:

וברש"א וא"ל דהשתא נמי דהאי דאין סוחטין מוחלפת כ"ש דקשה דרבנן אדרבנן י"ל כיון דב"ש וב"ה פליגי בהכי במתניתין ה"נ נימא דהני תרי רבנן תרי תנאי נינהו ופליגי נמי בהכי:

ומ"ש ולדידכו דאסריתו נולד בהאי דאין סוחטין כו'. לפי"ז חכמים דהכא הן המה חכמים דהתם ומהר"ם ז"ל האריך בביאור התוס' ואין צורך בו והם דברים פשוטים:

דף ג:

גמ' **מיתיבי א' ביצה כו'**. יש לי לדקדק מאי קושיא דלמא אינהו ס"ל נמי דביצה מתרנגולת העומדת לגדל ביצים אסור משום מוקצה כר"נ רק מתניתין פלוגתא דבית שמאי ובית הלל לא מיתוקמא בהכי משום קושיא א"כ ליפלגו בתרנגולת מש"ה מוקי פלוגתייהו בתרנגולת העומדת לאכילה אבל בעומדת לגדל ד"ה אסור ובהכי איירי ברייתא דאחד ביצה כו' [דבברייתא לא שייך בתרנגולת האי דלסמוך בה כו' וכמ"ש

למעלה בגמ' דף ב' ע"ב בד"ה יש לי ע"ש במה שהגהנו] וביותר קשה למ"ש רש"א בשם ת"י דלר"נ לא פריך דלדידי' ניחא דמוקצה חמירא וכו':

גמרא **נתערבה באלף כו'**. א"ל הא הוי ס"ס דשרי אפילו באיסור דאורייתא ואין שייך לומר דקאי (אנתערבה) [נתערבה אודאי]. דזה לא מיקרי ס"ס רק ביש ס"ס אם יש כאן איסור כלל כמו בנשבר הגף עיין בפוסקים [צ]:

גמרא **בשלמא לרבה וכו'**. ואוקי ברייתא בשבת אחר יו"ט ויו"ט אחר שבת אע"ג דתני סתמא סיפא דספיקא אסורה קאי דוקא אהא והא דלא הזכירו ר"נ יראה משום דלא נשאר אוקימתא דר"נ מכח קושיא וקאמר אלא אמר רבה אבל רש"א כתב מתוספות ישנים דמוקצה חמירא והוי כעין דאורייתא כספק מוכן דאסור לקמן:

גמ' **אלא למ"ד את שדרכו למנות כו'**. הוי כעין גברא אגברא קרמית דדלמא איהו ס"ל כשאר אוקימתות דמתני' משום הכנה או מוקצה [ק]:

גמ' **האי תנא דליטרא קציעות הוא דאמר כו' אפילו בדרבנן לא בטיל**. נ"ל הא דקאמר אפילו בדרבנן דלא תקשי דר"מ אדר"מ [אליבא דר"ל] הכא קאמר כולן ידלקו והתם אמר ר"מ דלר"א ור"י מ"מ במאה פומין יעלו אלא הא דרבנן והא דאורייתא [ועיין בסמוך]:

גמ' **ר"מ אומר ר"א אומר כו'**. ברש"א והוא מתוספות ישנים השתא משמע דבטל ולעיל גבי תילתן דקאמר ר"מ לר"ל כל שדרכו למנות צ"ל הא דידיה הא דרבי' ע"כ ואין צורך לזה דלעיל קאי אכלאי הכרם וערלה שהוא איסור דאורייתא אבל בתרומות פירות דרבנן בטל. והגמרא מביא ראיה מכח כ"ש דלר"י אליבא דר' יהושע אפילו בתרומות פירות דרבנן ס"ל דלא בטל [ר]:

בתוס' בד"ה **אבל כופה עליה כלי כו' בצריך למקומו**. וה"נ הי' יכול לתרץ בצריך לגופו כמו שסיימו בדבריהם או לגוף הכלי כו' וא"ש ומכאן פוסקין כו' [הא] במשניות איתא בהדיא דלצורך גופו מותר נוטל אדם את הקורדם לחתוך בו כו' רק לצורך מקומו שמעינן מהכא. מיהו התוס' לא נחית לזה רק לשמוע המ"מ [ר"ל דכוונת התוספות ומכאן פוסקין דהא דקי"ל כו' לצורך גופו או לצורך מקומו שרי מ"מ אם התחילו לטלטלו מותר להוליכו אפילו בחדרו] ועיין בר"ן:

ובמהר"ם אבל דבר שבמוקצה אסור לטלטלו אפילו לצורך גופו ומקומו כדאיתא בא"ח סי' ש"ח וע"כ קתני בביצה אין מטלטלין לא לכסות וכו':

בתוס' בד"ה **לדידי כו' רש"א**. ולעיל לר"נ דמוקי פלוגתא דב"ש וב"ה במוקצה לא תקשי להו הכי וכי עביד ר"ש במוקצה כב"ש בי"ט ושביק ב"ה וכן ר"י עביד בשבת במוקצה כב"ש ושביק ב"ה די"ל דר"ש ור"י משוו מדותיהן בחד דינא שבת ויו"ט ולהכי ר"י אית

לי' כיון דביו"ט אית להו לב"ה מוקצה הך מתני' דגבי שבת דשרי מוקצה לב"ה ליתא וכן ר"ש סבר כיון דגבי שבת לית להו מוקצה הך מתני' דגבי יו"ט ליתא ע"כ. ועיין:
בתוס' בד"ה **ואחרות באחרות כו' נוכל לפרש כפיר"ת כו'**. אאיסור עצמה קאי משמע הא ריהטא דשמעתא (אנתערבה) [אספיקא] קאי ועכ"ז אמר רב אשי כו' ש"מ בדבר שיש לו מתירין אפילו ס"ס [אסור]:
בא"ד **אי נמי כו' ברייתא היא ומאי אולמא כו'**. לפי"ז לא ניחא מי איכא למ"ד דאסור אם לא שמברייתא ש"מ דאסור וא"ש הך ברייתא מהך ברייתא ע"ש בגמרא כי יש שם באופן אחר כלל [ש]:
בסה"ד שהתערובות הראשון היה שוה. נראה דה"ה דהתערובות הראשון הי' א' בק' והשני שוה צ"ט בצ"ט דליכא תרי רובא והשתא א"צ לפיר"ת לעיל דנתערבה אגוף האיסור קאי רק [משום דלא עדיף] מן [אלו הי'] התערובות הראשון שוה בשוה:
[בדפוסים ישנים הי' נכתב כל הכתוב למטה במקומות מפוזרין לאחר כמה דפין שלא במקומו וענינו ובערבוביא גדול ואנחנו סדרנוהו והצגנוהו במקומו]:

דף ד.

גמרא **דרסה בעיגול ואינו יודע כו'**. בלא"ה היה אפ"ל דדלמא ס"ל את שדרכו למנות וה"ט דלא בטיל משום חשיבותא דליטרא קציעות חשובין כמו ז' מינין דלעיל [ולזה הוצרך לאתויי נמי האי דדרסה לאוכוחי] דע"כ אין טעמו משום חשיבות דא"כ באינו יודע באיזה מקום עיגול נמי הא חשיב אע"ג דאינו ניכר מאי תלוי בזה:
גמ' **ה"ק דרסה בעיגול ואינו יודע כו' אי לצפונה או לדרומה**. לכאורה אף דידע לצפונה או לדרומה בדרסה בתוך העיגול ואינו יודע באיזה עיגול דרסה סגי ועיין. גם לא קאמר אי למעלה אי למטה וק"ל:
גמ' **ואלא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים**. לפי"ז האי דנקיט אמה לרבותא אע"ג דהוי מוקצה דבעלי חיים:
ברש"י בד"ה **פשיטא דהיא ואמה שריא כלומר אם בא לומר כב"ש לאשמעינן ביצה אמה ל"ל וכן פירש בסמוך גוזמא כו' ונחלק על ב"ה האוסרין כו'**. לא ידעתי לפום ריהטא דלמא מוקי לפלוגתייהו בתרנגולת העומדת לגדל ביצים וטעמא משום מוקצה כר"נ לעיל וס"ל כב"ה דמוקצה אסור והא קמ"ל דלא חיישינן לפירות הנושרין ומשקין שזבו בעומדת לאכילה ועיין:

ברש"י בד"ה **היא ואמה אסורה דשמעינן לר"א דאית לי' מוקצה כו'** לקמן (**דף ל"ד**) **ועוד אמר ר"א עומד אדם על המוקצה**. הא דמביא רש"י קאי על שבת כמבואר במשנה ואין ראיה מזה דלמא שאני יו"ט משבת ועוד דשאני התם דהוי מוקצה דגרוגרות וצמוקין כמ"ש רש"י בהדיא שם ע"ש אבל במשנה הקודמת לזה אית לי' לר"א מוקצה אפילו ביו"ט בהך דנוטל אדם קיסם כו' שכל מה שבחצר מוכן הוא והאי דמביא הך משנה דעומד משום דצ"ל קודם משנה דאין מוציאין כמ"ש רש"י בהדיא ע"ש דף ל"ד ע"א ומהר"ם לא ידע זה [ת]:

דף ד:

גמ' **עצים שנשרו כו'**. עיין באשר"י והוא מלשון הרי"ף וז"ל ועצים שנשרו מן הדקל בשבת אסור להסיקן ביו"ט משום הכנה דרבה ואם נשרו מן הדקל ביו"ט אסור משום נולד ומשום שמא יעלה ויתלוש וא"ל אם שייך הכנה בעצים שנשרו מן הדקל ל"ל טעמא דאם נשרו ביו"ט אסור משום נולד ומשום שמא יעלה ויתלוש הא איכא למיגזר יו"ט דעלמא משום יו"ט דאחר השבת כדאמרי' לעיל גבי ביצה לרבה דאוסר משום הכנה דאין שייך לומר כן כלל [גבי עצים] דטעמא דאסור הכא ביו"ט אחר שבת הוא גופי' משום נולד או משום שמא יעלה ויתלוש היכא דלא שייך מוקצה כגון ביושב ומצפה דהא ביצה שנולדה בשבת גופי' [אי הוי] שרי בו ביום כ"ש ביו"ט שלאחריו אין שייך לאסור רק אנן אסרינן ביצה שנולדה בשבת בו ביום משום נולד ומוקצה [או משום גזירה דנולדה בשבת אחר יו"ט דאסור בשבת אף למאן דל"ל נולד ומוקצה] אסרינן אח"כ ביו"ט שלאחריו [משום הכנה] דאי שרינן לי' בשני נמצא שראשון הכין לשני ולא לעצמו כיון שאסורה והו"ל כביצה שנגמרה בראשון ונולדה בשני שלא הכינה לעצמה כלום אלא לשני אבל אם היינו יכולין לומר שלעצמו הכינה הדבר ברור שאף בשני מותרת וכ"כ הר"ן בהדיא וגם התוס' לעיל בועי"ל שבד"ה אלא בהכנה דרבה ולכן בעצים שנשרו מדקל בשבת ודאי שרו בו ביום אי לאו משום מוקצה אי משום שמא יעלה ויתלוש רק כיון דאסור בשבת בו ביום משום נולד או משום שמא יעלה ויתלוש אי הוי שרינן לי' בשני נמצא הראשון הכין לשני וא"כ היאך תאמר שביו"ט דעלמא אסור משום גזירה דיו"ט אחר השבת והתם גופי' אינו נאסר אלא משום נולד ושמא יעלה ויתלוש כיון דאסור משום הכי בראשון ממילא אסרינן ליה בשני משום הכנה א"כ נקצר שביו"ט דעלמא אסור משום שמא יעלה ויתלוש לאפוקי לעיל בביצה שנולדה ביו"ט אחר השבת דאסור בלא הך טעמא רק משום הכנה גופיה דכל ביצה דמתילדא האידנא מאתמול גמרה

לה דאלו ילדה בראשונה היתה מותרת בעומדת לאכילה דאוכלא דאיפרת הוא גזרינן יו"ט דעלמא אע"ג דלא שייך מוקצה או נולד משום יו"ט אחר השבת וק"ל. דוגמא זה ברש"א [בתוספות בד"ה אלא בהכנה דרבה] וז"ל כתב הר"ן והכנה זו אינה מדאורייתא דהא בראשון גופי' אינה אסורה לרבה משום הכנה אלא משום גזירה ובזה יתיישב מה שמקשין וכו' דהכא גבי עצים לא שייך ההיא הכנה דאורייתא האמור בביצה דמתילדא האידנא מאתמול גמרה לה כו' אלא משום דבנשרו ביו"ט אסור משום שמא יעלה ויתלוש אם נאמר דבנשרו בשבת מותר ביו"ט שלאחריו הוי שבת מכין ליו"ט כמ"ש התוס' ע"כ אבל א"צ [לזה דיש] לומר דגזירה דלעיל אינו דומה לגזירה דהכא דבשלמא לעיל גזרינן ביצה שנולדה ביו"ט דעלמא משום ביצה שנולדה ביו"ט אחר שבת והוי הגזירה לידה ביו"ט משום לידה ביו"ט לאפוקי הכא לא גזרינן עצים שנשרו ביו"ט משום עצים שנשרו בשבת שקודם יו"ט וק"ל אבל א"ל דנשירת עצים מדקל לא שכיח והוי כביצים גמורין במעי אמן דלא גזרינן דע"כ שכיח דהא גזרינן משום שמא יעלה ויתלוש וק"ל:

גמ' **והא קמהפך באיסורא כיון דרובא דהיתירא וכו'**. וקשה וכי לא ידע דרובא דהיתירא וכו' ועוד למה לא מקשה תיכף והא קמבטל כו' [י"ל] דבתחלה [סבר] דה"ק רב מתנא מרבה עצים מוכנים ומדליקן וזה דולק עמהן אף בלא ביטול דזה וזה גורם להנאת בישול מותר אף דזה מסיקו והקשה והא קמהפך וכו' ותי' מטעם ביטול והקשה א"כ דביטול והא קמבטל ועיין בר"ן. וצ"ל נמי דמ"מ יש עצים מותרין בתחלה שהם מעורבין [באותן שנשרו] ולא ניכר דאלו ניכר פשיטא דאין מבטלין דא"כ יבטלו חתיכת חזיר ולמה לאתויי ראיה ממשנה דאין מבטלין איסור אלא דמעורב כבר ואין בעין [והוא מוסיף ומרבה שיהיה רוב ובהכי אייתי המשנה ג"כ] ודו"ק:

גמ' **והא רב אסי מבדיל כו' הכא לחומרא כו'**. לכאורה משמע מבדיל בלא ברכה דספק ברכות להקל וברש"י פי' בהדיא מבדיל ומברך וכו' וי"ל דמ"מ קים לי' בנפשי' שאינה ברכה לבטלה דהא איהו הוי ידע בקביעא דירחא רק אם חק חכמים הוא והטילו על בני הגולה לעשותו אף שירבו חכמים כו' אינו מחויב לעשות הבדלה ומכח ספק הבדיל לחומרא וק"ל ובאמת לר"ז [דאמר] כוותי' דר"א מסתברא [קשה] א"כ למה הבדיל ר"א דע"כ לא ידע [ר"ז] האי דשלחו מתם משום מנהג אבותיהם גם לא ידע כלל סברא שיהיה מנהג דאל"כ מאי קדייק:

גמ' **כוותי' דרב מסתברא וכו'**. דהיכא דידעינן בקביעא ואין כאן ספק א"צ לעשות רק יום אחד ואין כאן חק קבוע מוטל על הגליות רק משום ספק עבדי תרי [דתנן וכו' ואלו כו'] וא"כ מ"ש בטלו כותיים דהוי נפקינן מידי ספק השתא נמי ידעינן בקביעא דירחא נפקא

מידי ספק והיכא דמטו שלוחים [א] ר"ל אלו שנה זו יגיעו השלוחים למקום מרחק שלא הגיעו אליו בשנה שעברה עבדי חד יומא דכיון דנפקא מידי ספק אין כאן טעם לעשות שני ימים וא"כ מ"ש השתא הא ידעינן בקביעות ויצאנו מידי ספק ומקשה אח"כ ס"ס הא קחזינן דעבדי תרי יומא ומ"ט וכו' ויהיה כבטלו כותיים א"נ מטו שלוחים ומשני כדשלחו כו' משום גזירה לבד וכו' ופשוט:

בתוס' בד"ה **ותנן כו' וא"ת לעיל גבי עיגול כו' עיין באשר"י**. ז"ל רש"א משמע להו דבדרבנן היכא דלא הוי דבר שיש לו מתירין מבטלין לכתחלה אפי' איתא לאיסורא בעינא שלא הוצרך התלמוד לחלק ביניהם בין מיקלי קלי וכו' אלא לרב אשי דאמר דבר שיש לו מתירין וכו' אבל הרא"ש כתב וכו' ולפי"ז לק"מ מהאי דעיגול ע"כ וצ"ל לפירוש האשר"י דקודם רב אשי מחלק בין דאורייתא לדרבנן הכל במיקלי קלי אפ"ה בדאורייתא לא בטל ואח"כ מחלק בהכל דרבנן בין מיקלי קלי ודו"ק:

דף ה.

ברש"י בד"ה **עד המנחה כו' ואם באו עדים כו' שהרי ודאי שיו"ט למחר כו'**. דכיון דאם באו מן המנחה ולמעלה לא מקבלינן אותם ועושין היום ל' מעובר אע"פ שמעידין שהיום יום ל' יו"ט מ"מ התקינו הב"ד שהדבר מסור בידם לעשות כרצונם שלמחר יהיה יו"ט ואעפ"כ תקנו לעשות היום יו"ט:

ברש"י בד"ה **הא לן והא להו**. מהר"ם ז"ל מאריך בסברא ואין צורך כי פשוט הא לן וכו' מסביר וז"ל פירוש לבני א"י הביצה מותרת ר"ל אפילו כשעושין ב' ימים כגון שלא באו עדים כלל ביום ל' אלא נשתהו ולא באו עד יום ל"א דאז ע"כ היו עושין ב' ימים רק שאותן ב' ימים היו מספק שביום ל' היו נוהגין קדושה משום שהיו מסופקים שמא יבאו עדים היום ואם היו יודעין שלא יבאו עדים היום לא היו נוהגין בו קודש ולכך כשלא באו עד למחר למפרע היה אתמול חול ולכך הביצה מותרת להם כמ"ש התוס' אבל בני בבל עדיין עושין ר"ה ב' ימים כמו בתקנה הראשונה שבכל השנים היו צריכין לעשות ב' ימים משום דשמא באו עדים אחר המנחה ואז היו הב"ד עושין ב' ימים בקדושה אחת וכו' ולא פסקה וכו' דבריו פשוטין:

בתוס' בד"ה **ונתקלקל כו' והאיכא קלקול מוספין**. לשון מהר"ם והאיכא קלקול מוספין פירוש שקודם שבאו לא היו יכולין להקריב המוספין דשמא לא יבאו היום כלל עד למחר ויהיה היום חול וא"כ יביאו חולין בעזרה ואחר שבאו עדים לאחר המנחה שכבר הקריבו התמיד של בין הערבים ג"כ לא היו יכולין להקריב המוספין מחמת עשה דהשלמה וא"כ

לא הקריבו המוספין כלל ותירצו דהיכא דלא אפשר שאני מידי דהוי וכו' ור"ל דהא דאין שום קרבן קרב אחר התמיד היינו דוקא אותו קרבן שאפשר לדחותו ולהקריבו למחר וליום אחר אבל קרבן המוספין אי אפשר להקריבן כי אם היום שהוא יו"ט וכן מחוסר כפורים אם לא יקריב כפרתו היום לא יהי' באפשר לו לאכול את פסחו ולכך אי אפשר לדחות כפרתו עד למחר לכך נקרבין אפילו אחר הקרבת התמיד אלא שיש לתמוה דבהדיא איתא התם דף נ"ט דטעמא דמחוסר כפורים הוא משום דאתי עשה דפסח דענוש כרת ודחי עשה הקל דהשלמה וכמו שכתבו התוס' בתירוץ השני ולא מטעם דהיכא דלא אפשר שאני והתוספות חלקו הענין ולקחו טעם המבואר שם בגמרא לתירוץ שני והוסיפו תירוץ א' מלבם ואי לא מסתפינא הייתי אומר דט"ס הוא והם תי' א' דמשום דלא אפשר הוא לדחות קרבן זה עד למחר אתי עשה דרבים כו' ע"כ. ועיין ברש"א דכתב יש כאן דילוג ע"ש בגמרא ובתוס' דר"ה ומגיהו כאן ע"ש:

באד"ה **ויש מפרשים וכו' ולא נהירא וכו'**. לשון מהר"ם ר"ל ולפי דבריהם לא קלקלו בתמיד של בין הערבים כלום כו' ומה שאמרו מתחלה שיר של חול כו' מה בכך דאינו אלא כקורא מזמור תהלים ואפילו יהי' קלקול מה מ"מ לא הי' אותו קלקול בתמיד כ"א במוסף שאמרו עליו שיר שהיו רגילין לומר בתמיד של חול ע"כ ועיין:

בתוס' בד"ה **הא לן והא להו כו' וא"ת לר"י וכו' וא"כ ב' קדושות הן**. [אף לרב אסי] דל"ד לב' ימים טובים של גליות דלעיל דס"ל לר"א קדושה אחת הן התם היינו טעמא כמ"ש רש"י לעיל שהב"ד הטילו וקבעום על בני הגולה כו' לאפוקי הכא לא שייך הטילו וקבעום רק לעולם עושין יום א' ואם נתעכבו העדים היום יושבין ולא עושים מלאכה משום ספק דלמא השתא יבאו ואי לא אתו אשתכח דלמפרע בטעות היו עושין יו"ט ועיין:

דף ה:

גמ' **וכ"ת למצות עונה כו'**. לשון רש"א וא"ת כיון דליתא לתקנתא ממילא נצטוו בפריה ורביה כמו שנצטוו כבר [הוספה מדברי הגאון המחבר ואינו קושיא לכאורה דפרו ורבו לבני נח נאמרה עד מתן תורה אבל השתא דשמעינן דפרישה קדושה הוא ה"א מי שירצה להיות מן הפרושין יהי' דאל"כ תקשי נמי לפי האמת למה צריך למנין אחר להתירו הא כבר כתיב פרו ורבו] וי"ל דה"ק וכ"ת למצות עונה כו' דהו"ל מצות פרו ורבו דבר שנאמרה לב"נ ונשנית בסיני דלזה ולזה נאמרה והכי אמרי' בפרק ארבע מיתות והרי פריה ורביה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לך אמור להם וכו' לישראל נאמרה ולא לב"נ ומשני האי לכל דבר שבמנין וכו' והיינו כמסקנא דהכא ע"כ [עוד נכתב בדפוסים ישנים

לקמן שלא במקומו]. עיין מ"ש בשם רש"א אבל ראה זה מצאתי בפ"ק דע"ג [דף ה'] אמר ר"ל באו ונחזיק טובה לאבותינו שאלמלא הן לא חטאו אנו לא באנו לעולם שנאמר כו' למימרא שאם לא היו חוטאין לא היו מולידין והא כתיב פרו ורבו עד סיני והא בסיני נמי נאמר שם שובו לכם לאהליכם למצות עונה ע"כ ודו"ק היטב [ב]:

ברש"י בד"ה **מכדי כתיב בלוחות וכו' לא מקומו של אדם מכבדו וכו'**. לא רצה להביא ממקרא ראשון לחודיה דהוא מכבד את מקומו מדכתיב ההוא כמ"ש רש"י דהוא מדיוקא ורצה להביא ממ"ש בהדיא:

לפירש"י **למה לא אמר הקב"ה קרא דבמשוך היובל לחודי' דכיון דלא אהני היתירא עד אחר בחודש שהוקם המשכן**. ולמה הוצרך לחזור ולצוות גם הצאן והבקר אל ירעו ואפשר דלהורות דבר שבמנין צריך מנין וכו' דאע"ג דכתיב ההוא צריך היתר דבמשוך היובל וכו' ועיין:

בתוס' בד"ה **וביקש ר"א כו' וא"ת כו' א"כ מה הרויחו עניים**. אבל זה אינו קושיא כלל אם קדושה ראשונה לא קידשה וכו' מה היה צריך להעלותו לירושלים [ג] ולמה ביקש להפקירו לעניים מ"מ צריך להעלותן משום תקנתא קמייתא כדי לעטר דדבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו וכן הוא בתוספות מגילה דף י' ע"א בד"ה דכ"ע אבל לרש"י לא ניחא לומר כן דבשלמא אי קדושה ראשונה קידשה כו' וא"כ גם בזה"ז צריך פדיון או להוליך לירושלים הפירות [אף הרחוקים מיום א'] שפיר אמרינן דבר שבמנין צריך וכו' אע"פ דלא שייך הטעם כדי לעטר וצריך להוליך הפירות לירושלים [בתוך מהלך יום] אבל אם לא [קידשה לא] שייך כלל ירושלים להוליך שם וכו' ולכן מקשה [אמ"ש בתחלה והתירוהו לפדותו ולהעלות דמיו] ואע"ג דלאחר חורבן הוה כו' ולא רצה לפרש דפירוש והתירו אפילו פדיון להעלות הדמים א"צ [רק פדיון ולהוליך הנאה לים המלח] דלא קידשה לעתיד [משום דאי לא קידשה לעתיד לא היה זה בכלל דבר שבמנין כיון דליכא קדושת ירושלים כלל וא"צ מנין אחר להתירו ועיין היטב בתוס' מגילה הנ"ל].

ועי' מהר"מ ז"ל הגיה גם ברש"י קדושה אחרונה ר"ל קדושת עזרא וכו':

בתוס' בד"ה **מכדי כו' ת"ש במשוך היובל ל"ל והלא בלאו הכי יש להתיר מסברא וכו' וא"כ ממילא מישתרי כשנסתלק השכינה**. יש מקשים דלמא במשוך היובל הוא סימן לסילוק השכינה שנדע אימתי נסתלק השכינה ונראה דלא הל"ל המה יעלו רק במשוך היובל יסתלק השכינה ועיין:

בתוס' בד"ה **מי לא מודה כו' ומ"מ קשה דכיון כו'**. כצ"ל:

בא"ד **וי"ל דה"פ שאם לא וכו' סמוך לחשיכה וכו'**. דא"ל דמכח ספק עושין זה ז"א דכיון שאי אפשר לקבל העדות היום הזה הוי כאלו לא באו היום כלל ואף אם יאמרו העדים שהיום יו"ט אפ"ה למחר עיקר יו"ט ומנינן מלמחרת ואפ"ה אין עושין היום מלאכה ולפי"ז לאו דוקא שבאו עדים סמוך לחשיכה אלא אפילו לא באו עדים כלל עד יום ל"א אפ"ה מיקרי קדושה אחת הואיל דכשהגיע סמוך לחשיכה עד שאם יבאו עדים באותה שעה אין יכולין לקבלן [ומעתה יודעין בלא ספק דלמחר יו"ט אף שיבאו עדים היום] אפ"ה אין עושין מלאכה ונוהגין אותו קודש ועיין [זה כתב מסברתו וכ"כ לקמן בסמוך ברש"י בד"ה דלמא מעברי לאלול]:

בא"ד **ומ"מ יש ליישב פירש"י וכו'**. ר"ל כמו דקודם חורבן בכל פעם שעושין ב' ימים היה קדושה אחת מפני קלקול שמא באו עדים לאחר מנחה השתא נמי לאחר החורבן שהתקינו שיהיו מקבלין כל היום מ"מ כשהיו עושין ב' ימים כגון כשלא באו עדים לא מספק היו עושין כן אלא מחמת תקנה הראשונה כיון שעדיין היו עושין ב' ימים כבתחלה וכ"כ רש"א. עוד הוסיף אבל לשון רש"י אי אפשר להולמו כך שהרי כתב דאפילו בבאו עדים לאחר מנחה לא נעקרה תקנה הראשונה והיו עושין ב' ימים ואכתי תקשי מנ"ל הך סברא תוספות ישנים אינו ומדברי המלחמות נראה ליישב פירש"י בדרך זה וה"ק מי לא מודה כו' כגון קודם חורבן דהוי קדושה אחת משום דאף שהשני היה יו"ט ודאי אעפ"כ היו עושין גם הראשון יו"ט א"כ לאחר חורבן נמי לא נעקרה התקנה מלעשות ב' ימים אע"פ שהראשון היה ודאי יו"ט דלא תיקן ריב"ז אלא לקבל עדות אף לאחר מנחה ושיהיו מונין מיום א' אבל דברי התוס' א"א לפרש כך ע"כ. ומהר"ם ז"ל גריס פירוש ר"ח ע"ש ולא עמדתי עליו:

דף ו.

גמרא **דמאי דעתך דלמא מעברי לאלול כו' לשון מהר"ם**. צריך ליישב לישנא דנהרדעא דאמרי דלמא מעברי לאלול דלכל הטעמים המבוארין לעיל לדעת האמוראים דאסרי לביצה אף לאחר תקנת ריב"ז אין אחד מהם שיאמר הטעם משום דעברי לי' לאלול וצ"ל דה"ק מאי דעתך לאסור הביצה משום דבזמן הב"ד היו הרחוקין צריכין לעשות בכל שנה ושנה ב' ימים משום חששא דלמא מעברי לי' לאלול בב"ד ר"ל שיבאו העדים לאחר המנחה ויעשו ב' ימים קדושה אחת [ר"ל כדאמר רבא לעיל מי לא מודה ריב"ז שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש אף לאחר התקנה דריב"ז לפירש"י כדאית ליה ולהתוספות כדאית לי'] ואותה התקנה לא נתבטלה

מרחוקים [אף לאחר שנתבטל הבית דין ומקדשין על פי קביעות החשבון] משום שלא פסקו מלעשות שני ימים וכמו שפירשו לעיל במ"ש הא לן והא להו כדלעיל הא אמר ר"ח כו' אם כן לא נתקנה התקנה מעולם כיון דלא נתקיימה אפילו פעם אחת ובטלה מעיקרא ומעולם לא היו הב' ימים קדושה אחת כמו שפירש"י ורב גופי' ושמואל דס"ל לעיל אסורה ס"ל כיון דבזמן הב"ד מוכרחין היו הרחוקים מב"ד לעשות בכל פעם ב' ימים מחמת חששא דשמא עתה בפעם זה באו העדים לאחר מנחה ואותן ב' ימים היו קדושה אחת [אף לאחר תקנת ריב"ז לרבא] גם הב' ימים שעושין עתה לאחר שנתבטל הב"ד הן קדושה אחת כיון שלא פסקו מעולם. ומ"ש התוס' בד"ה מימות עזרא דר"י אוסר אי אתרמי היינו ר"ל שאם יתרמי שיעשו הב"ד ב' ימים כגון אם יבאו עדים מן המנחה ולמעלה [לפירש"י או לפירוש התוס' סמוך לחשיכה] אז יהיו הב' ימים קדושה אחת ותהיה הביצה אסורה שר"י היה בזמן הב"ד שהיו מקדשין החודש על פי עדים [ד] וקאמר דאם איתרמי שהיו עושין ב' ימים היה קדושה אחת ור"י פליג עליו במתניתין וס"ל דאפילו אם היו עושין ב' ימים היו ב' קדושות וכו' ונהרדעי אמרי שלא איתרמי בב"ד עד היום שאנו מקדשין ע"פ חשבון ולכך נתבטלה התקנה ע"כ:

גמ' **מימות עזרא ואילך כו'**. אע"ג דרב גופי' ס"ל ביצה שנולדה בזה אסורה בזה בר"ה וא"כ היאך מביא ראיה מרב דאמר מימות עזרא כו' ודאי עם תירוץ תוספות ניחא דרב אוסר אי איתרמי ונהרדעי אמרי דלא איתרמי אבל עדיפא הו"ל לתוספות לאקשויי בלא ר"י ועיין [ה]:

גמ' **הואיל ומתיר וכו'**. לכאורה בעגל שנולד לא שייך טעם זה הואיל ומתיר דמקודם ג"כ מותר בשחיטה לאפוקי אפרוח בקליפתו אסור וכן משמע בסמוך ע"ב תניא כוותי' דר"י עגל וכו' זה מפני שמוכן זה מפני שמתיר וכו' ולא קאמר אתרוייהו טעם אחד וא"כ ר"כ ור"א דמקשו לרב וכי וכו' קשה ולטעמיך וכו' וי"ל דכוונתם בקושייתם עגל שנולד מן הטריפה ושם שייך לומר הואיל ומתיר עצמו וכו' דע"כ קושיא שניה מדתנן סתמא עגל שנולד מותר משמע אף בטריפה [ה"נ מה דהקשו בתחלה וכי מה בין זה לעגל סתמא כוונו אנולד מטריפה] ורב לא הבינו וכו' אבל כ"ז אינו. עיין במאור הקטן ובמלחמות באורך:

ברש"י בד"ה **דלמא מעברי לי' כו' כגון שלא באו כו'**. ברש"א אין זה מדוקדק דהתקנה הראשונה הי' בבאו עדים מן המנחה כו' אבל בלא באו עד יום ל"א מספק היו עושין ב' ימים אלא דר"ל דלא באו עדים היינו שלא קיבלו אותן עד יום ל"א וכגון שבאו אחר המנחה והיינו תקנה הראשונה ע"כ. והר"מ ז"ל הגיה כגון שלא באו עדים עד לאחר

מנחה ואפ"ל דאף בלא באו עד ל"א הוי קדושה אחת וכמ"ש התוס' לעיל בד"ה מי לא מודה שאם לא באו עדים עד סמוך לחשיכה כו' וכמ"ש לעיל דה"ה אם לא באו כלל וכו' ולכן מתחלה קבעו ב"ד אם נעשה ר"ה ב' ימים שיהיה קדושה אחת ועיין:

ברש"י בד"ה **דאיכא חברי וכו' והאי גלימא דאמרי' כו'**. הא דפירש"י הכא דס"ל לרש"י בזמן הזה [דליכא חברי] מותר הא דבר שבמנין הוא וליכא לתרץ כתירוץ של תוספות בד"ה והאידנא דהא לעיל פירש"י גבי ההר ההוא דהוי נמי כתיבא בהדיא ההיתר ומ"מ צריך מנין אחר להתירו א"ו לא אסרו אלא מה שאין צורך המת אבל צורך המת אפילו בזמן פרסיים כהאי דאמרו [לעיל] לצורך המת עושין:

בתוס' בד"ה **הואיל ומתיר עצמו פירש"י וכו' ותימה כו'**. בל"ז בגמרא ה"א מותר משום דלית לי' מוקצה אבל מ"מ יהי' אסור משום משקין שזבו לכן אמר הואיל ומתיר עצמו בשחיטה וצריך עוד הכנה [ר"ל דפי' הואיל ומתיר עצמו לאו היינו בלידתו רק הואיל דצריך להיות מתיר עצמו בשחיטה ועדיין אינו ראוי לאכילה] משא"כ משקין שזבו אבל לרש"י קשה ודו"ק. ברש"א והא דאסר לעיל ביצה שנולדה ביו"ט לאו מטעם מוקצה אלא משום משקין שזבו. ולעיל איתא בהדיא ואף ר"י ס"ל משום משקין שזבו וכיון שאסור באכילה משום משקין שזבו אסור ביומי' לטלטלו [כדמשמע לעיל בהאי דאושפזיכנא דרב אדא בר אהבה]. אע"ג דפסק ר"י הלכתא כר' יהודה בשאר פירות בהאי דאין סוחטין כו' דלא גזרינן בהו משום משקין שזבו כבר תירצו התוספות בפרק חבית דשייך למגזר טפי בביצה לפי וכו' ע"ש:

בתוס' בד"ה **וכי מה בין וכו' וא"כ יכול להושיט וכו'**. לכאורה היה נראה דאסור משום חלדה כמו פירס טלית עלי' למה דמסופק וכו' [הוא אבעיא בחולין דף ל' ע"ב והוא כדעה שניה הנזכרת בשולחן ערוך יורה דעה בסימן כ"ד ס"א וכדעת הלבוש שבסי' י"ד ע"ש בט"ז]:

בא"ד **דהתם איירי דאירע שכלו לו חדשיו וכו'**. לשון רש"א הא ודאי דאין להקשות דא"כ בלא נולד מן הטריפה תיקשי לי' וכי מה בין זה לעגל שנולד בעיו"ט ולא כלו לו חדשיו עד היום דלא הוי מוכן היום הואיל ובין השמשות לא הוי חזי דהאי ביו"ט נמי אסור דספק נפל הוא וצריך להמתין ח' ימים מלידתו. אמנם תיקשי לי' מעגל שנולד קודם יו"ט ולא כלו לו חדשיו ויום ח' שלו הוא ביו"ט דהשתא לא הוי מוכן היום דבין השמשות לא הוי חזי ומיהו למאי דמסיק היתירא בנולד מן הטריפה הואיל ומוכן אגב אמו לכלבים ניחא דקושטא דמלתא הכי הוא דעגל שנולד ויום ח' שלו ביו"ט דאסור לרב משום דלא הוי

חזי בין השמשות לכלבים ע"כ וקושיתו מעיקרא לא ישר בעיני להקשות מעגל שנולד בעיו"ט לביצה שנולדה ביו"ט גופי' דבעיו"ט ביצה שנולדה ג"כ מותרת ועיין:

דף ו:

ברש"י בד"ה **ביו"ט כו'**. ואסורה משום הכנה דרבה פירוש משום גזירה דלעיל וכ"ה בח"ש:

בתוס' בד"ה **עגל שנולד ביו"ט וכו' משום נולד וכו'**. בתרנגולת העומדת לאכילה אין הביצה אסורה משום נולד כמ"ש לעיל אוכלא דאיפרת רק מטעם הכנה דרבה או גזירה משום משקין שזבו וכו' כדלעיל ונראה פשוט דאיסור משום משקין שזבו או פירות הנושרין קרי להו נולד בכל מקום וכדלעיל (דף ג') בתוס' בד"ה מוחלפת השיטה ור"ל מ"מ אע"ג דמוכן אגב אמו וליכא איסור מוקצה מ"מ יאסור משום משקין שזבו או פירות הנושרין [וע"ז תירצו היינו דוקא בדבר מאכל כו' אבל בעלי חיים לא וכוונתם משום שעדיין צריך שחיטה וכמ"ש הגאון לעיל ע"א בתוס' בד"ה הואיל]. וא"ל דהכא איירי אף בעגל העומד לגדל [מדקתני סתמא] דא"כ לאו מוכן אגב אמו הוא אם לא שנאמר דרב ס"ל מוקצה מותר ונולד אסור ועיין במאור ובמלחמות [ו]:

בתוס' בד"ה **ביצים גמורות וכו'**. כוונת דבריהם נ"ל דמקשה מעדיות כל שכמוה נמכרת כו' דאסור דמשמע ביצים גמורים אסורין ותירצו דאע"ג דביצה כגופה מ"מ הכא מותר משום דבשר עוף כו' לכך הקשו מהא דאפילו ביעתא בכותחא כו' דע"כ הגמ' נקיט ביעתא בכותחא לאו משום דהיא מוסכמת בלתי מחלוקת דא"כ הול"ל [לא לישרי אינש] אפילו הלכה פסוקה א"ו משום דהיתר של ביעתא בכותחא פשוט וברור מאד וטעמו נגלה ופשוט לכל ולכן מקשו הא אין טעמו נגלה ופשוט דהאיכא ר' יעקב דאסר [היכא דכגופי' הוא ואינו מיקל מטעם בשר עוף בחלב דרבנן] דע"כ לא מטעמא דת"ק מתיר [באינן מעורות] דאילו ס"ל אף ביצים גמורות שכמוה נמכר בשוק כגופי' הוא [וכב"ה] רק הכא שרי משום דבשר עוף דרבנן א"כ אם היו מעורות נמי שרי דמ"ש אע"כ ס"ל חילוק בין גמורים למעורים דגמורי' לא הוי כגופי' [דלא כב"ה] ומעורים הוי כגופי' וא"כ הברייתא מתיר מטעם דבשר עוף בחלב דרבנן כמ"ש התוס' אבל לעולם ביצה כגופה כבעדיות [ולכן אין חילוק בין מעורות לשאינן מעורות] ור' יעקב מתיר [באינו מעורה] מטעם דלאו כגופיה הוא ולכן מחלק בין אין מעורות למעורות וא"כ טעמו לאו פשוט [דטעם משום דבשר עוף בחלב דרבנן לא ס"ל לר' יעקב וטעמא דאינו מעורה לאו כגופו לא ס"ל לב"ה ות"ק] לכן תירצו דכ"ע שוין בטעמא דביצים גמורים שרי דלא הוי כגופי' רק

בעדיות מחמירין מטעם גזירת טריפה וכו' ועיין היטב דלדעתי א"א ליישב באופן אחר [ופירוש] הא איכא ר' יעקב דאוסר ר"ל מטעם דשרי ת"ק הוא אוסר דלדידיה מעורים הואיל וכגופיה הוא אסור ולת"ק ביצים גמורים אע"ג דכגופיה הוא [לדידי'] שרי אבל ודאי זה פשוט [הי' לתוספות בקושייתם] דאינן מעורים שרי לר' יעקב ובפירוש אמר ואם היו מעורים וכו' ויש מגיהין ועי"ל טעמא דב"ה וכו' ואינו נראה. ודברי רש"א אינן מבוררין כל הצורך גם דברי רש"ל ז"ל ואף שיש לפקפק גם ע"ז [שכתבתי] דלמא כ"ע מתירין מטעם בשר עוף בחלב דרבנן ומה שאסר ר' יעקב ביצים מעורים דאתי לאחלופי בשאר בשר ועיין:

בא"ד **וי"ל בשר עוף בחלב דרבנן וקשה בעירובין וכו**'. וקשה דהוי"ל להקשות בלא ר' יעקב הא לב"ה הי' אסור הכא אי לאו דבשר עוף בחלב דרבנן [וא"כ פשיטא דלא לישרי דהא איכא מ"ד בשר עוף בחלב דאורייתא [ז]] ועוד לפי תירוץ השני א"צ לתירוץ הראשין כלל וי"ל דמ"מ צ"ל דהתם [ר"ל ר' יעקב] קאי על מעורות ובעירובין על גמורות אבל הקשו דהא גמורות הוי אסור דכמוה נמכרת בשוק [אסרי ב"ה בעדיות] אי לאו דהוי [בשר עוף בחלב] דרבנן וא"כ פשיטא [דאסור להורות] וצ"ל מ"מ דבנבילה חמורה דגזרינן ולא דאורייתא [כתירוץ השני] וא"כ הוי ממנ"פ אי התם ביעתא בכותחא גמורות א"כ אין הוראה כלל ואי הוי אין גמורות א"כ הא אסור לר' יעקב ופשיטא דאסור להורות שגמורות פשיטא דאין הוראה כלל אלא הוי גמורות ומ"מ איכא הוראה די"ל דהטעם התם משום בשר עוף בחלב הוי דרבנן ובדאורייתא הוי בשר וא"כ הוי הוראה וצריך הכל לפי האמת ר' יעקב ותירוץ ראשון [ח] אבל מ"מ קשה לפי תירוצם דבשר עוף בחלב דרבנן הא בגמרא דף ז' אמר גבי שלל של ביצים דהוא נמי דאורייתא בנבלת עוף טהור [ט] ואפילו לפי האמת מ"מ מה שאין גמורות (אמת) [אפשר] דאסור בדאורייתא וסוגיא זו לא משמע כן דלא מייתי ראיה משלל של ביצים ודו"ק [י]:

בתוס' בד"ה **וכ"ת כו' ותימה כו**'. פירש"י צריכין לישב דה"ק הא נמי תנינא נולדה כו' ונוכל לומר דוקא נולדה אבל במעי אמו מותר לכ"ע מנ"ל לומר אסורין ולחלק מתני' מברייתא וכ"ת ב"ה אפילו במעי אמן כו' אלא הא דתניא כו' א"כ מני וכו' ויותר נשוה ברייתא ומתני' ונאמר דבמעי אמן מותרין מלשבש הברייתא וכן צ"ל בתוס' שכתבו ופריך תנינא דאדרבה כו' ויותר ניחא דאתיא נמי כב"ה מלומר כב"ש לחודי' וזה הכל דוחק. וז"ל רש"א אבל במעי אמן היו מודין דאסור כתב רש"ל דקמ"ל בברייתא דשרי אליבא דב"ש אבל רב פסק בביצה שנולדה כב"ש אבל בביצה שנמצא תוך תרנגולת פסק כב"ה דאסרי [ופירוש עם יציאתה נגמרה היינו ביו"ט] ע"כ והכריחו לפרש כן השתא

דבמעי אמן חמירא מנולדה אי הוי סבר רב כב"ה דאסר במתני' נולדה לא הוי אצטריך לן רב לאשמעינן במעי אמן דאסורה דכ"ש הוא מנולדה אבל הוא דחוק דלפי מה דס"ד השתא דרב מתיר בנולדה תיקשי לי' דרב אדרב מכמה מימרות דאסר רב בנולדה בו ביום דאפילו בב' ימים טובים של גליות לא מתיר אלא בנולדה בא' שמותר בב' וע"כ הנראה דרב סבר נמי למאי דס"ד השתא כב"ה דאסרי אפילו בנולדה ורב איצטריך לאשמעינן דבמעי אמן אסורה משום דלא נימא כפי הסברא האמיתית דנולדה חמירא טפי ובמעי אמן אפילו ב"ה מודו דשרי וא"ל דא"כ מאי פריך ממתני' דע"כ לא פליגי אלא בנולדה כו' דלמא אשמעינן במתני' רבותא טפי כפי הסברא האמתית דאפילו בנולדה שרי ב"ש ובברייתא אשמועינן דלא נימא כפי הסברא השניה דס"ד השתא דבמעי אמן חמירא ומודו ב"ש דאסירי ואשמעינן בברייתא דשרי די"ל דהכי פריך דכיון דאיכא סברא בהיפך לא הו"ל להשמיט במתני' לאשמעינן נמי דשרי ב"ש במעי אמן כמו דאשמעינן בברייתא אע"כ דע"כ לא פליגי וכו' ולית לן בהך מלתא אלא כפי סברא האמתית בנולדה חמירא טפי ובברייתא אליבא דב"ה אשמעינן דמודו במעי אמן דשרי דאל"כ ברייתא מני כו' כדמסיק ודו"ק כי הדברים ברורין וק"ל:

דף ז.

גמרא **ביעי דפחיא למאן**. גירסת הרי"ף והרא"ש יהבו לי' ביעי דשחוטה ואותבינהו ולא אפרחו וטעם של גירסא זו עיין בר"ן ר"פ האיש מקדש תרל"ט [כ]:

גמ' **פשיטא כו'**. ודאי ארב אמי לא קשה דמעשה שהיה הוא [דהוצרך להשיב על מה ששאלוהו] וכן ארב הונא א"ר ל"ק חדא דדלמא איהו קמ"ל רק דביני ביני וקמ"ל דאינה מבושלת [ל] וגם בסמוך ג"כ מקשה פשיטא ונראה דאסדרן מקשה [מ] ותירוץ מ"ד האי לאכילה כו' [למאי נ"מ כו'] ר"ל בין מאי דבעי להו לאכילה ואמר ביעי דפחיא וכוונתו דצריבן או דבעי (לאכילה) [לאפרוחים] סוף סוף אינו איפשי באלו הביצים וא"כ [אכתי] קשה פשיטא ומאי קאמר מ"ד האי לאכילה וכו' [ותי' למיתבי לי' דביני ביני] ר"ל דאם כוונתו רק לאכילה ואמר ביעי דפחיא משום דצריבין אין המקח בטל וכו' ויחזיר דמי מעליותן וכו' וכפירש"י:

בתוס' בד"ה **ומצא בה כו' ופ"ה דגמורות קאי אחלמון**. ובטי"ד סי' פ"ו כתב מפירש"י משמע דמתיר אפילו אין לה עדיין חלבון כלל ע"ש:

דף ז:

גמ' **וב"ה סברי ילפינן ביעור מאכילה**. יש להקשות מה צורך ללמוד ביעור מאכילה כיון דאית לי' צריכותא דלעיל א"כ ממילא שניהם בכזית והתוס' אינן מתרצין רק מה עשה בלימוד ר"ז ותירצו לענין כרת באכילה גופי' אבל לענין מאי יליף ביעור מאכילה ודו"ק:
גמ' **דאי לא שרית לי אתי לאימנועי כו'**. אבל ב"ש וב"ה אי אפשר לאוקמי דפליגי בהכי דא"כ לא הו"ל ומודים שאם שחט שיחפור וכו' רק אם יש לו עפר כו':
גמ' **והוא שיש לו דקר נעוץ**. מפרש אסיפא לרבותא אע"ג דשחט וה"א דאתי עשה ודחי לא תעשה וכ"ש לב"ש דס"ל לכתחלה ומיהו אב"ש לא הוי קשיא לי' והא קעביד כתישה בלא רב יהודה [דלכתחלה ליכא עשה] דמשום שמחת יו"ט לא בעי כלל אפילו אפר מוכן ועיין [ג]:
ברש"י בד"ה **דר"י לא שכיח כו' אבל בדספנא מארעא וליל בלילה שכיח טפי מיצאה רובה**. אבל אי לא הוי שכיח טפי לא הוי אזלינן מכח ספק לחומרא משום דבר שיש לו מתירין והוי תלינן שנולדה ביממא ויצאה רובה אי לא בדק יפה כיון דרוב יולדות ביממא וק"ל:
ברש"י בד"ה **שיעורו של זה כו'**. ולא רצה רש"י לפרש שיהיה שאור לסימן בעלמא מדכתב שאור גלי לן דחמץ שיעורו בככותבת ואי לא כתיב שאור ה"א חמץ בכזית וכמו שאמרו בגמ' א"כ דחמץ בכזית לכתוב רחמנא חמץ ולא בעי שאור וה"א מה חמץ וכו' בכזית רק קושטא דמלתא מפרש היאך הורה לנו בשאור דחמץ בככותבת דאי ס"ד דכוונת התורה שניהם בכזית לכתוב חמץ ונילף שאור מני' בק"ו אלא כוון התורה הוא שחמץ בככותבת והשתא איצטריך למכתב שאור דלא נימא ג"כ שאור בככותבת מכח דיו:
בתוס' בד"ה **דאר"ז כו' וב"ה סברי ילפינן ביעור מאכילה**. וא"ל א"כ למה לי גבי ביעור בכל א' לאו לחודי' [אף למאי דקאמרי הצריכותא] דהא שפיר הוי ידעינן דחמץ ושאור שוין באכילה י"ל דלא הוי ילפינן בעור מאכילה החמורה רק השתא [בזה מטעים המחבר קושיית התוס' וכפירוש המהרש"א שמביא בסמוך] דכתיב גבי ביעור ב' לאוין ונוכל לומר לאו לכל אחד גרידא ולהורות שיעורו של זה כו' ונוכל לומר שיעורן שוין וכתב ב' לאוין לעבור עליו בשני לאוין וכאלו נכתב ב' פעמים לא יראה לך חמץ יותר מסתבר לומר ששיעוריהן שוין וזהו שאור זהו חמץ כמו גבי אכילה ועיין. גם עיין במהר"ם ז"ל וזהו כוון התוס' לכאורה וא"ת ל"ל הצריכותא וי"ל וכו' ודו"ק. לשון רש"א יש לדקדק דמאי קשיא להו דהא שפיר אצטריך משום קושיא דב"ש א"כ לכתוב חמץ ולא בעי שאור

וי"ל דה"ק דלא הו"ל לתלמודא לאתויי אליבא דב"ה אלא הא דר"ז דזהו שאור וכו' וילפינן ביעור מאכילה דחמץ נמי בכזית והא דכתב רחמנא שאור ע"כ ללאוי יתירא ואהא תירצו דהואיל וחלקו וכו' לא הוי מוקמי ללאוי יתירא אלא דאין שיעורן שוה וכב"ש ודו"ק. עוד הקשה רש"א ע"ש ודו"ק:

דף ח.

גמ' **א"ה.** אפילו ודאי כו' לא שייך להקשות דלמא הא גופיה קמ"ל דלא תימא כוי בהמה הוא ושוחטין אותו כשאר בהמות דא"כ הו"ל לאשמועינן דחלבו אסור ועוד דא"כ למה תני סיפא ואם שחט אין מכסין כו' לא הוה ליה למימר רק אין שוחטין דלא תימא בהמה הוא וכיון דלאו בהמה הוא יהיה ודאי [חי'] מ"מ אין מכסין ודו"ק. אין להקשות לישני הברייתא ביש לו דקר נעוץ ואין לו אפר כירה או קופה מלא עפר דדקר נעוץ אסור לכתחלה ולכן דוקא ודאי כו' [ס] דזה לא שכיח כמ"ש התוס' בד"ה א"ה [ע]:

בתוס' בד"ה **בעפר תיחוח וכו' תימה וכו' אבל הכא מיירי כו'**. אין להקשות מאי מקשה הא קעביד גומא דלמא מיירי בעפר תיחוח לגמרי עיין בר"ן ולי אפשר לומר דא"כ מ"ט דב"ה דאסרי לכתחלה כיון שהוא מוכן בדקר נעוץ וליכא כתישה או גומא כלל ודאי שרי לאפוקי השתא פליגי שפיר כיון דגומא אסור לכתחלה ב"ש מתירין משום שמחת יו"ט וב"ה אוסרין דלית להו שמחת יו"ט כן נ"ל:

בתוס' בד"ה **ואין צריך כו' וי"ל דמשום שמחת יו"ט מותר אפילו לכתחלה**. לשון רש"א לב"ה לא שייך לומר משום שמחת יו"ט מותר כיון דלא שרי ב"ה אלא בשכבר שחט ליכא בי' משום שמחת יו"ט דמשום דלא מכסי דס לא מיתסר באכילה אלא דכל דבריהם אלו לב"ש הם דמשמע להו דלב"ש נמי צ"ל והוא שיש לו דקר נעוץ ובעפר תיחוח דבהא לא פליגי ב"ש וב"ה אלא דכל מה דשרי ב"ש לכתחלה לא שרי ב"ה אלא דיעבד וכן נראה מדבריהם בד"ה ואם איתא כו' וכי פריך תלמודא דליעבד כב"ש כו' וכ"כ התוס' בהדיא לקמן (דף ט' ע"ב) בד"ה אר"י מוחלפת השיטה כו' ולב"ה ודאי ניחא להו משום מצות כיסוי מותר אפילו לכתחלה כיון שכבר שחט וכדאיתא בירושלמי גבי אפר שהוסק ביו"ט שהביאו בסמוך ע"כ. ואפשר דמפרשים כן למאי דאפכו דב"ש לב"ה וס"ל לב"ה לכתחלה כדבסמוך בד"ה ואם איתא:

בא"ד **וא"ת ל"ל דקר נעוץ כו' וי"ל כו'**. משום דאיכא תרתי חדא דאינו מוכן וגם עביד גומא לכן בעי דקר נעוץ אף בשחט אבל באפר שהוסק ביו"ט כיון דלית בי' אלא איסור

מוכן לחוד שרי בשחט כדבירושלמי וכך כתב האשר"י וא"ל דכאן איירי בלכתחלה מ"מ עכ"פ לב"ה בעי דקר נעוץ אפי' בדיעבד [פ]:

בתוס' בד"ה **ה"ק כו' וי"ל דמלתא דהכא באפי נפשיה קאמר כו'**. עיין בחולין בתוס' דבאפי נפשי' הוא ולא קאי על ושוין רק לב"ה לחודא אבל קאי אכסוי דאל"כ [כמשמעות תירוץ התוס' שבכאן] היאך תלוי כאן גם בסמוך מקשה וליכסיי' באפר כירה כו' וצ"ל [למ"ש תוס' כאן] אפר כירה מוכן לכ"ע לשאר דברים דאיסורייהו משום מוכן [ע"ז אמר ושוין ונקטו הכא דנ"מ לב"ה לענין כיסוי] אבל לב"ש בלא"ה אפר אסור משום דאין מכסין באפר:

בא"ד **ואי איקרי עפר בשום מקום כו'**. הלשון מגומגם ובקצרה יכולין למידק דבאפר שמגדל צמחים יכולין לכסות אע"ג דלא איקרי עפר דילפינן מוכסהו וכו' א"כ ב"ש מיירי התם מאפר דלא מגדל צמחים וקאמר משום דלא איקרי עפר הא איקרי עפר מכסין בו רק ע"ז ג"כ מייתי ראיה דאי איקרי עפר אע"ג דלא מגדל צמחים דמכסין בו מברייתא דמכסין בטלית אבל אין צורך בו וק"ל:

וצריך שתדע דהברייתא דהולך במדבר לא אתיא כב"ש ובגמרא פריך אליבייהו מולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת וגו' ומשני עפר סתמא לא מיקרי:

בתוס' בד"ה **אמר ר"י לא שנו כו' דמוקצה אינו אסור לטלטל כו'**. ומיהו לענין כיסוי אוסר רב יהודה בהוסק ביו"ט משום דהאי טלטול אינו משום אוכל נפש אלא משום הכיסוי ואסור בשלא שחט וכ"כ רש"א:

בתוס' בד"ה **ואם איתא כו' משמע דקאי אסיפא כו'**. לכאורה יש לדקדק באמת אמאי לא מקשה מרישא דאין שוחטין לכתחלה דאפשר לכסייה בקופת עפר שאינו מחוסר לא חפירה ולא כתישה ולא הכנה לרב יהודה וא"ל נמי גומא אסור לכתחלה כמו בדקר נעוץ דלכאורה אין בו משום גומא דהא לפי האמת מקשה מרישא לפי' התוס' אי לא גרסינן דקר נעוץ [צ] ומ"מ י"ל דידע קושטא דמלתא [כדמשני לי' התרצן דלית לי' ולא מבעיא כו'] וקושייתו הוא מכח סיפא וכדמסיק:

ומה שדייקו דהקושיא מהסיפא מולטעמיך לכסייה כו' דלמא הולטעמיך קאי לדידך תקשי הסיפא [אבל קושיית המקשה אפשר היה מרישא]:

ומה שכתבו וכן פירש"י בסמוך כו'. משמע להו כן ממ"ש בד"ה אפילו ודאי נמי דהא כב"ה וכו' כ"כ רש"א. אבל יש לדקדק אם [גם] קושית א"ה ודאי נמי הוא על הסיפא מאי מתרץ לו לא מיבעי ודאי כו' שהוא רבותא ברישא והא ליכא למימר כיון דברישא

הוי ספק רבותא תני סיפא אגב בספק דא"כ מאי מקשה אח"כ והא מדקתני סיפא וכו' ועיין [ק]:

בתוס' בד"ה **א"ה מאי אריא ספק כו' תימה מאי אא"ב כו' וי"ל דה"פ אא"ב כו' דא"ל דלית לי' דקר נעוץ ואפר כירה כו' ודרב יהודה איתי ליה כו'**. לשון רש"א יש לדקדק לפי"ז מאי קמשני אלא אמר רבה אפר כירה מוכן לודאי כו' כיון דהוי ניחא לי' מאפר כירה ודקר נעוץ ולא הוי קא קשיא ליה אלא מדרב יהודה אמאי לא שביק רבה סברת המקשה דמיירי בדלית לי' אפר כירה ואלו הו"ל אפר כירה הוי מוכן גם לספק אלא דהו"ל לרבה למימר דהא דרב יהודה מוכן לודאי ואינו מוכן לספק ומי הכריחו למימר באפר כירה דמוכן לודאי ואינו מוכן לספק היפך סברת המקשה וי"ל דודאי עד השתא לפי סברתו שפיר איכא למימר דאפר כירה מוכן הוא לכל מילי (ואפ"ה) [ומש"ה] מכסין בו נמי ספק אבל הא דרב יהודה אינו מוכן לכל מילי ומש"ה אין מכסין בו ספק אלא ודאי משום מצות כיסוי אבל רב יהודה דאית ליה דעושה בו כל צרכיו ואפ"ה אין מכסין בו ספק וה"ט כדמסיק רבה דדעתו לודאי ואין דעתו לספק ומש"ה [גם אפר כירה] אי נמי דעושה בו כל צרכיו מ"מ אין מכסין בו ספק דאין דעתו לספק וק"ל:

דף ח:

גמ' **מכלל דרישא כו'**. אין צריך לדייק על הרישא דמסיפא נמי קשה:

עוד שם גמרא והא מדקתני סיפא כו' מכלל דרישא כו'. מלת רישא מיותר ועוד דתוספות לא פירשו יותר מרש"י אלא דתוס' הקשו זו ואמרו דלעיל הקשה מסיפא [וליכסיי' כדר"י משום] דאלו מרישא דלמא מ"מ לכתחלה אין שוחטין משום טירחא יתירא [כדאיתא בגמרא לקמן] אבל השתא דלית ליה הקשה [קושית א"ה] אפילו ארישא. דהיאך נופל מרישא והקשה מסיפא אלא הקשה מאי חידוש הוא והא ודאי נמי כן ותי' חידוש לא מיבעיא והקשה א"כ מאי חידוש ברישא וכיון דברישא לית חידוש ודאי בסיפא לא תניא משום חידוש זה והדרא קושיא לדוכתי' [ר]:

גמ' **לספק מ"ט לא כו' אלא כדר' אבא כו'**. לכאורה מאי קושיא דהא גומא פטור אבל אסור לכן בודאי משום מצות כיסוי התירו וצ"ל דאלא אמר רבה לעולם ביש לו וא"כ הדרא קושיא לדוכתיה דליכסיי' לכתחלה כמו שאמר מכלל דרישא כו' [דמשמע דהקושיא היה נמי מרישא] וע"ז אמר אפר כירה מוכן וכו' והשתא ניחא דלכתחלה שניהם שוין [דליכא אלא] משום שמחת יו"ט [ש] וא"כ לא יתכן אח"כ משום דעביד

כתישה כו' (עשה ול"ת) [דאתי עשה ודחי ל"ת] כו' והא איירי לכתחלה. ועוד ומ"מ ניחא ודו"ק [ת]:

גמ' **אלא בחול מספיקא כו'**. לא ידעתי למה מחק רש"י אלא והא ע"כ [אף דטעם איסור ביו"ט נשאר משום התרת חלבו וכמ"ש הגאון בסמוך מ"מ] חוזר מתירוץ לנקר חצירו [ובסמוך ברש"י מיישבו קצת]:

שם בגמרא א"ל קיצור בתירוץ זה ל"ל התרת חלבו כיון דע"כ צ"ל ביו"ט מספיקא מי אמרי' לי' טרח וכסי וכן פירש"י בתני ר' זירא בסמוך דז"א דע"כ שמחת יו"ט עדיף מטירחא דהוי טורח לשמחת יו"ט דשרי וא"כ הו"ל לשחוט לכתחלה ולא ניחוש לטירחא וכיון דנשחוט נכסי דמו דלמאי ניחוש הא הוי מוכן ואין כאן מחוסר כלל באפר כירה וכמ"ש רש"י לכן אמר גזירה משום התרת חלבו לכן אין שוחטין לכתחלה ומקשה בחול מאי איכא למימר ומשני איהו לומד מכח טירחא וכו' ועיין היטב:

ברש"י בד"ה **לא גרסינן ולטעמיך אלא ה"ג כו'**. מ"ש ה"ג לאפוקי יש גורסין שחט באשפה מאי איכא למימר ולטעמיך בא לימלך מאי איכא למימר אלא כו' ואין שייך ולטעמיך:

ברש"י בד"ה **בחול אי נמי ספיקא כו' אמרי ליה טרח וכסי' כו' אמרי' לי' גרסינן**. נ"ל דהוי יש ספרים דלא גרסי אמרי לי' והוי תירוץ בפני עצמו משום טירחא יתירא לא התירו מספיקא ודוקא בודאי התירו כדאמר אח"כ ר' יוסי בר יאסינאה. לכך אמר אמרי לי' גרסינן והיינו דאמרי אינשי אי לאו דודאי חי' הוא וחלבו מותר לא היו מתירין מספיקא לטרוח. וי"ל נמי שפיר אלא לא גרסינן ובח"ש מחקו די"ל כי יש גורסין אלא ומחקו אמרי לי' והוי תירוץ בפני עצמו לכך אמר דלא היא [אלא איפוך. אלא ל"ג. ואמרי לי' גרסינן ותירוץ אחר הוא]:

בתוס' בד"ה **והא מדקתני סיפא כו' ופ"ה כו' וצ"ע דקארי להו מאי קארי להו דהא ודאי מרישא לא קשה כדמשני הגמרא דבספק אימא משום שמחת יו"ט כו' קמ"ל ומי הביאם לתרץ קושייתם מתוך פירוש הקונטרס כיון דתלמוד ערוך הוא וי"ל דמשמע להו לכאורה דלא קאמרינן לעיל אלא דספק הוי רבותא לגבי ודאי מה"ט דאימא משום שמחת יו"ט כו' ומיהו קושטא דמלתא הוא דפשיטא דאף ספק לא לשחוט בדלית לי' ואהא הביאו פי' הקונט' שפי' מה"ט דהוי ספק רבותא לגבי ודאי לא תקשי ליה נמי ארישא פשיטא דאין שוחטין וכ"כ רש"א**. עוד כתב רש"א בא"ד והדרא קושיא לדוכתי' ליכסיי' כדר"י אי בדקר נעוץ. לדברי התוס' דלעיל בד"ה א"ה דלא קשיא לי' אלא אהא דר"י צ"ל דלא הדרא קושיין לדוכתי' אלא דליכסיי' כדר"י אבל מאפר כירה ומדקר נעוץ

לק"מ אלא שהתוס' כתבו או בדקר נעוץ לפי פי' הקונטרס שהביאו ומהרש"ל הגיה או אפר כירה כו' כי כן לשון הקונט' לפנינו:
בתוס' בד"ה **ס"ס כו' וי"ל דגמרא דחיק נפשי' לאוקמי מלתא דרבא כו'**. לכאורה דלעיל ג"כ הוא רבא אפר כירה מוכן כו' [ולא רבה] למשמעות התוספות:

דף י.

גמרא **א"נ ע"כ כו' משום דאין בנין בכלים**. א"נ נמחק ובח"ש מגיה ודלמא לא היא ע"כ כו' וכ"ה בר"ן ובמלחמות אבל מלשון רש"י משמע דלא גריס [כלל האי תירוצא ונשאר האי דמוחלפת] כמ"ש רש"י בהדיא [בד"ה אף להחזיר ואע"ג דאמרינן אין בנין כו']:
ברש"י בד"ה **אף משימות וקס"ד דבברירה פליגי כו'**. וא"ל [דקס"ד] דפליגי בחישב ב"ש מטמא אף במכאן ולהבא [דמחשבה אינה מוציאה אבל בנפתח לכ"ע טהורין אף למפרע מחמת ברירה] וב"ה מטהרין אפילו בחישב אף למפרע דז"א דאם ירד המקשה לסברא זאת מנ"ל לעשות פלוגתא בלמפרע ולהקשות דלמא פליגי בחישב מכאן ולהבא [אי מועלת מחשבה] ולכ"ע למפרע טמא [דאין ברירה] אע"כ לא ידע סברא שנחלקו כן [לענין מחשבה אי מועלת] אלא בברירה. וא"ל דלכ"ע יש ברירה וקס"ד דפליגי בחישב [לענין למפרע] ובנפתח כ"ע מודים דטהור למפרע [ולא יקשה קושית התוס'] דז"א דלענין למפרע אין חילוק בין חישב לנפתח אם איתא דחישב חשוב מעשה לענין מכאן ולהבא וכ"כ מהרש"א. והוסיף וקצת קשה לפי"ז מאי כתבו התוס' דע"כ פליגי בחישב משום רבותא דב"ה מאי רבותא איכא הכא כיון דבברירה ליכא לפלוגי בין נפתח לחישב אי נמי דהוי פליגי בנפתח ליכא למיטעי למימר לב"ה דבחישב אינו מטהר למפרע כיון דמטהר בנפתח למפרע וי"ל דאע"ג דליכא למיטעי מ"מ רבותא הוא לאשמעי' האי דינא בחישב לב"ה ע"כ דבריו. ולי ק"ק למאי דס"ד למה קתני כלל נפתח בברייתא לאשמעינן רבותא בחישב דהכל מודים דטהור בכלים הבאים מכאן ולהבא:

דף י:

גמ' **כדאמר אביי בדף כו'**. אביי אמרה על סיפא דמתני' בסמוך ומשום דרבא מתרץ שם בגוונא אחריתא לכן אמר הך דבדף אסיפא אבל ברישא לד"ה בדף כן נ"ל ועיין מ"ש בסמוך:

גמ' **ורבי אמר לך כו'**. לשון רש"א משום דמשמע לי' השתא דלא פליגי אלא בכיסין מקושרין אבל בכיס א' ממש מודה רבי [לכל האמוראים] מש"ה איצטריך למימר השתא דטעמא דרבי כיסין נמי כו' ע"כ:

בתוס' בד"ה **חולין ומעשר כו' ואח"כ מחללו על מנה היפה כו'**. לשון רש"א אין פירושו דלא סגי בלא"ה דודאי אי בעי מעלה הפרוטות לירושלים אלא עצה טובה קמ"ל דאי בעי להעלות מעות הראשונים שהן קלים מחללין על מנה יפה שבשניהם עכ"ל. ונעלם ממנו והוא לא ידע משנה שלימה במסכת מעשר שני פ"ב משנה ו' סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בסלע מעות ואומר סלע של מעשר שני בכל מקום שהוא מחוללת על המעות האלו ובורר את היפה שבהן ומחללין עליו מפני שאמרו מחללין כסף על נחושת מדוחק ולא שיתקיים כן אלא חוזר ומחללן על הכסף ע"כ והרע"ב שם והתוי"ט לא ידעו הברייתא הזאת שהביאו התוס' דאין מחללין כסף על כסף ולכן הקשו מה שהקשו. אך קצת קשה למה לא הקשו תוס' מהך מתני' וצריך לעיין וק"ל [ד]:

בתוס' בד"ה **הכל חולין כו' וי"ל דכיון שאין אדם מניח חולין כו'**. לשון רש"א צ"ע דאכתי תקשי להו בסיפא דקאמר נמי שאני אומר כו' וליכא לפרושי שם משום דאין דרך להפרידם זה מזה כנראה מפירש"י דא"כ מאי קשיא לי' מגוזלות דהאי טעמא לא שייך בגוזלות ולמאי דמסיק [דמש"ה איצטריך לשנויי] שאני גוזלות כו' [דאיירי במקושרין] ניחא [דאיכא נמי הוכחה אי לאו דמשום דמדדין עבידי לנתוקי] ע"כ ואינו קשה דהמקשן מקשה כמו שהתם אמרי' הכל חולין ושניהם ניטלו לפי שדרך ליטול שניהם [כן היה סבור דליכא חשש שיצאו מעצמן רק שמא ניטלו ובודאי ניטלו שניהם ולזה מתרץ שאני גוזלות דמדדין וחיישינן דהלכו מאליהן א' א' וכפי' רש"י]:

דף יא.

גמרא **לימא מסייע לי' לר"ח כו'**. לכאורה כאן ולעיל י"ל דלמא לעולם רוב וקרוב שוין ואזלינן לעולם אחר צד האיסור [בדאורייתא. והכא משום דספק מוכן להחמיר] דלא כר"ח שאמר לעולם הלך אחר הרוב בין לקולא ובין לחומרא כמ"ש רש"י לעיל:

גמ' **אמר אביי בדף**. בת"י תימה אמאי לא אמר אביי כן לעיל. וכבר כתבתי לעיל הנראה לי ובזולת זה אפשר לומר כיון דמרישא לא הוי סיוע לר"ח בלא תירוץ של רבה לעיל כגון שזימן שחורים ולבנים כו' איתהפוכי איתהפך כו' ואפשר הו"ל לאביי תירוץ אחר על קושית פשיטא. וכן צ"ל לרבא דמתרץ בב' קנים ופירש"י בד"ה רבא הא לא איצטריך לאשמעינן. אלא כו' ופירוש (שפיר) [דהוי] פשיטא כיון דבדף הו"ל רוב וקרוב ודאי הולך

אחריהם אלא לא איירי בדף וא"כ צ"ל דברישא הי' לו תירוץ אחר על קושית פשיטא [ולא מוקמי בדף] ולא ניחא (לי') [לי] לפרש [דפירוש] הא לא איצטריך [היינו] כיון דכבר אשמעינן ברישא הך דבדף:

גמ' **אילימא במפורחין**. פירוש פריחה מועטת וכן הוא בר"ן דאל"כ אסור משום צידה וכמ"ש התוס' לעיל (דף ט') בד"ה אין מוליכין דמיירי בקטנים שלא פרחו וכ"כ רש"א. ומיהו אין צורך לזה דאיירי בנטל ממי שלקחו כבר שאינם מחוסרין צידה רק משום איסור הכנה נגעו בה לאפוקי לעיל דקאמר אין מוליכין סולם משובך לשובך [ה]:

גמ' **אמר אביי מחלוקת בעלי וכו' מהו דתימא כו'**. לכאורה קשה סוף סוף מהיכא תיתי שיהי' תברא גרמא אסור לפי מ"ש התוס' תימה הא צריך לגופה וכו' ותירצו במוקצה שיש בו חסרון כיס וא"כ תברא גרמא מהיכא תיתי אסור דמיוחד לקצב בשר ואף זולת פירוש התוס' קשה מאי איסורא בתברא גרמא ואף לפירוש האשר"י [דפירש על ושוין שאם קיצב דאסור דמיירי] מחמה לצל מ"מ הא דתברא גרמא פירושו בהא לא פליגי ב"ש דמותר לקצב עליו בשר [דקאי אמחלוקת] וזה פשיטא וצ"ל דה"ק מ"ד אפילו תברא גרמא ופלוגתייהו הוא אם אסור משום טירחא ועובדא דחול אע"פ שמיוחד לכך מ"מ אסור לטלטלו קמ"ל דדוקא בעלי דמלאכתו לאיסור ומוקצה מחמת חסרון כיס פליגי [ו]:

גמ' **וב"ש לא חייש לאימלוכי ופי' רש"י בתמיה ופריך לאביי**. ר"ל לא מחובר לשל מעלה לסיומא דמלתא [דאביי דקמ"ל דלא חייש ב"ש לאימלוכי]. והא דלא מקשה ממתני' דלא יטול אא"כ נענע דשמעי' דחייישי ב"ש לאימלוכי שאני התם דבריכה הראשונה דחייס עליה טפי והא ראיה דבבריכה שניה מודים. והא דשמעינן לרב יוסף אליבא דב"ש דלא חיישינן לאימלוכי ושמחת יו"ט עדיפא שאני התם דהוי אימלוכי שלא לשחוט כלל בהא ודאי לא חיישינן אבל מבהמה לבהמה חיישינן:

ברש"י בד"ה **ולא מיבעיא קאמר לא גרסינן אלא ה"ג ולא מבעיא עיין במאור דגריס לי' והוא דוחק בעיני דמאי פסקא דהקן התחתונה פנימה והעליונה חיצונה**:

דף יא:

גמ' **מערים ומלח גרמא כו'**. יראה דס"ל מדינא שרי למלוח אפילו גרמא גרמא ופליג אדשמואל וכ"ה באשר"י משום שלא יסריח [ז] כן מפני גזירת הרואים דשריא טירחא שלא לצורך יו"ט ולכן לא שרינן הערמה רק לת"ח. ומ"ש התוס' וכן נוהגין למלוח ולאכול לאפוקי הוא לא אכל. ויותר נראה דלא היה מולח בפעם אחת דנראה כטורח שלא לצורך

יו"ט דודאי לא יאכל כולו לכן הוא מערים ומלח די"ל משום שקודם היה דעתו לאכול מזה ואח"כ נמלך וערב עליו זה [והשתא רב אדא בר אהבה מחמיר מדשמואל]:

גמ' **מהו דתימא משום דחזי למיזגא עלה כו'**. מ"ש התוס' למעלה בד"ה אמר ר"י מוחלפת השיטה נראה דלק"מ מ"ש גבי עור משום דחזי למיזגא הא מפרש טעמא לקמן דהתירו כו' אינו קושיא דה"ק מהו דתימא משום דחזי למיזגא לחודא שרי ואפילו מעיו"ט נמי קמ"ל דטעמא משום דהתירו סופן כו' [מתירין משום דחזי למיזגא] משום דלא חזי שפיר וכן משמע לעיל סוף ע"א דפריך ומ"ש מעור לפני הדורסן התם לא מוכחא מלתא משום דחזי כו' ומיהו י"ל דלא קאמר אלא דלא מוכחי [דהרואים יסברו דמתירים משים דחזי למיזגא] אבל אנן שרינן משים שמחת יו"ט. ומ"ש מבנין וסתירה י"ל אע"ג דס"ל לב"ה אין בנין מ"מ פירש"י דאסור מדרבנן [ופירשו התוס' הטעם] משום שמא יתקע [ח]:

ומ"ש מרבה ורב יוסף אדרב' לדידהו יקשה למ"ד שחוט חפור וכסי משום דחיישינן לאימלוכי הא לית להו לב"ה אימלוכי אפילו מבהמה לבהמה [גבי אין מוליכין טבח וסכין אצל בהמה ולא בהמה אצל טבח וב"ה מתירין] כ"ש דלא חיישינן לאימלוכי ולא ישחוט כלל. מיהו יש לחלק דשאני הכא דעסיק בבהמה והוא מוליך אותה לטבח לא חיישינן לאימלוכי [ט]:

ורש"א הקשה למאי דמוחלפת תריסין תיקשי ליה אדעולא ואינו דודאי עולא חשיב למאי דנשנית קמי' בטעות ע"כ. וכן א"ל מאי מקשה בסמוך תריסי חנויות תנינא דלמא קמ"ל לאפוקי מהיפוך דהגמרא מקשה אטעם דהתירו סופן וכו' מאי נפקא מן הטעם הול"ל התירו:

הרע"ב [בהך דעלי משנה י"ב] ס"ל כפי' התוס' דמוחלפת ההיא דהשוחט לכן א"צ טעם דעלי משום כלי רק הא דהביא הכל כצורתן גם הרי"ף הביא הכל כצורתן וכבר תירצו אותו דלא כתוי"ט ועכ"פ יש קיצור בקושיתו [י]:

גמ' **מהו דתימא משום דאין שבות במקדש**. לשון רש"א צ"ע דא"כ לכתחלה נמי ובמתני' קתני מחזירין רטיה במקדש כו' אבל לכתחלה כאן וכאן אסור. ואינו קושיא כלל דמ"מ אסור לכתחלה משום ממרח וכמ"ש רש"י לעיל [בד"ה וחזרת רטיה בשבת] וטובא שבות אשכחן דאסירי במקדש לכתחלה כדאיתא שם [בעירובין] בתוספות במשנה הקודם לזה מחזירין ציר התחתון כו' והובא בתוי"ט [כ]:

גמ' **ועולא מ"ט לא אמר הא**. דאין סברא לומר שהמהו דתימא ס"ל לאמת ופליג ארחבא: ברש"י בד"ה **רחבא אמר ר"י כו' יש מפרשים ספק כו'**. דודאי ר"י התנא בר פלוגתא דר"מ לא הוי בימיו גם מדקאמר הגמרא ואליבא דר"י דאמר יגמור [ע"כ לא איירי מיני' עד

השתא. והיה קשה לרש"י] דהול"ל רב יהודה או ר' יהודה נשיאה לכן פירש י"מ משום ספק אי רבי יהודה נשיאה או רב יהודה לכן אמר רבי יהודה והמה מפרשים כן האי דדייק וגריס ורש"י פירש דהוי רב יהודה וקרי לי' רבי משום דהיה רבו מובהק ואע"ג דשאר אמוראים לא אמרו כן מ"מ הוא אמר כן שלא נטעה ולכן אמר דדייק וגריס יותר משאר אמוראים [דגם רש"י מפרש דדייק וגריס היינו הך דהכא וכי"מ] וזה שכתב דלא נספקיה בדר"י אחרינא ולא כפשוטו משום שהיה רבו [אלא משום דבלא"ה לא הוי שייך ע"ז דדייק וגריס] מיהו מתוספות משמע דדייק מלשון סטיו וכל לשון הדבור הוא העתק מפירש"י [משמע דרש"י לא מפרש הך דדייק אדהכא כי"מ]:

דף יב.

ברש"י בד"ה **פליגי ב"ש וב"ה כו' וירמיה הי' מזהירן על השבתות כו'**. לשון רש"א ולא ניחא לי' למימר לפי שיטתו דהשתא נמי נקיט ירמיה בשבת אין ביו"ט לא משום דהותר מן התורה לגמרי הוצאה במתוך וכו' דא"כ למה נקיט ירמי' הוצאה דהא שחיטה ובישול וכל מלאכה שהוא לצורך יו"ט נמי הותרה לגמרי ביו"ט מן התורה במתוך ע"כ. והוא דחוק די"ל דלא היו עוברין רק על הוצאה ומה לו להזהירם על שאר מלאכות ויראה דלא הול"ל בשבת כיון דאל תוציאו משא פירושו אבנים וקורה וכה"ג דאף לפירש"י דמותר מן התורה מ"מ מדרבנן מיהא אסור ונכון לגזור וא"כ ירמי' הול"ל סתם ואל תוציאו משא וגו':

בתוס' בד"ה **השוחט וכו' ותימה הואיל ומוקמינן לה כו'**. לכאורה קשה דלמא כמ"ש לקמן בסמוך לב"ה דאינו לוקה משום לאו הבא מכלל עשה עשה. אבל דבריהם מבוארין בהא דאמרי' לקמן (דף כ' ע"ב) בעיקר פלוגתייהו תניא אמרו להם ב"ה לב"ש ומה במקום שאסור להדיוט וכו' ע"ש והנה ודאי לכאורה הק"ו נשאר ק"ו חזק אף לב"ש כמו שאמרו ב"ה אף זו קבוע לה זמן דתנן עבר הרגל כו' וא"כ הוי כאילו כתב היתרא בפירוש דהא ק"ו עדיף יותר ממתוך רק אח"כ סמכו ב"ש אלכם ולא לגבוה וא"כ לא הוי כ"א לאו הבא מכלל עשה וכן וחגותם אותו חג כו' דילפינן מיניה דוקא חגיגה כו' בלא קרא הוי היתרא מפירש [מכח ק"ו] וא"כ למאי דאהדרי' אהדרי' לאפוקי עולת נדבה שאין קבוע להם זמן ולא שייך בזה ק"ו דמה בשבת כו' שכן דוקא תמידין ומוספין שקבוע להם זמן ומתוך שהותרה לית להו לב"ש [דנימא דהוי היתרא מפירש מחמת מתוך כמו לב"ה לקמן] א"כ ודאי לוקה וא"כ א"צ לדחוקן של תוספות שתירצו דבא לאשמעי' רבותא של דיוקא [גבי שלמי נדבה] ובמה שקאמר להדיא [דהיינו בעולה] איכא למיטעי' [דעולת

ראייה לא לקי. אלא דבאמת אינו לוקה דהוי לאו הבא מכלל עשה. אך כ"ז לכאורה] אבל אינהו מפרשי שב"ש וב"ה מחולקין בק"ו ולב"ש אינו ק"ו כלל לפי שאף זה אינו קבוע לו זמן כדתנן מי שלא חג כו' ולית להו סברת ב"ה הואיל ואינו חייב באחריותו חיישינן שמא יפשע והוי כקבוע לו זמן וא"כ ליכא היתרא כלל בעולת ראיי' [לב"ש] רק דאח"כ הוסיפו להקשות על ב"ה והלא כבר נאמר לכם וכי היכי דממעט עולת נדבה ה"נ עולת ראיי' וכן מורה לישנא דוהלא כבר נאמר דאי הק"ו ק"ו טוב ועדיין עלייהו לתרוצי קושיא הראשונה הול"ל שכבר נאמר כו' וא"כ לב"ש דלית להו מתוך הדרא לאיסורא קמייתא ולוקה לאפוקי לב"ה דס"ל מתוך א"כ למאי דאהדרי' אהדרי':

בא"ד **אבל שלמי נדבה פטור כו'**. ומ"מ איסורא מיהו איכא ועיין לקמן ובתוספות מגילה: בתוס' בד"ה **דלמא כו'**. הא בלא"ה מותר לטלטל מחצר לחצר לצורך כו' מיהו יש ליישב כו' דברים שאינן לצורך יו"ט כלל. לשון רש"א כן הוא בכל הספרים ישנים ויש לדקדק לדבריהם דקארי להו מאי קארי להו דאף אם מותר לצורך הא שלא לצורך אסור ומש"ה צריך עירוב ועוד מי הכריחם לומר דצריך עירוב לדבר שאינו צורך יו"ט כלל דהא גם לקטן וס"ת דהוי צורך יו"ט קצת צריך עירוב כיון שאסרו להוציא לרה"ר וזה הביא לחדשים מקרוב באו שהגיהו בדברי התוס' אף אם אסור לרה"ר ביו"ט מ"מ מותר לטלטל מחצר לחצר לצורך יו"ט [קצת] דהא איסיר טלטול מחצר לחצר אף בשבת אינו אלא מדרבנן ע"כ ואין זה נכון דאם אסור לרה"ר ביו"ט לצורך דהיינו צורך קצת כגון קטן וס"ת למה לא נאמר לאסור טלטול מחצר לחצר ביו"ט כמו בשבת וכי כל הדברים שבשבת אינן אלא מדבריהם יהי' בהכרח מותר ביו"ט. אבל דבריהם מפורשין כך דמשמע להו השתא פליגי ביש עירוב והוצאה אבל למאי דמוקי פלוגתייהו במתוך שהותרה כו' לא פליגי כלל ביש עירוב ולב"ה נמי יש עירוב ואהא קא קשיא להו למה להו עירוב לב"ה בלא"ה מותר לטלטל מחצר לחצר לצורך דהא אפילו לצורך קצת מותר לב"ה אף לרה"ר במתוך שהותרה כו' ואהא תירצו דצריך עירוב לדבר שאינו צורך כלל דלא שרי במתוך כמ"ש התוס' לקמן ודו"ק ע"כ:

בתוס' בד"ה **ה"ג כו' ואפילו דבר שהוא צורך יו"ט כגון כלי הצריך לו הי' ראוי לאסור**. ורש"י כתב לישנא דאוכלין וזהו אי אפשר לומר ביו"ט דודאי אוכל נפש שרי רק כגון בשבת:

בא"ד **ולא רצה לגרוס כמו שכתב בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מיחייב**. וא"כ הוי ה"ק וכ"ת ה"נ א"כ ליפלגו באבנים [ר"ל בהוצאת אבנים] כמ"ש בסמוך [לפירושם] דא"כ הוי מסיק דחייב ובאמת פטור דרש"י ס"ל מתוך שהותרה כו' פי' לגמרי

וכ"ת סוף סוף תקשי באמת לפלגי באבנים ז"א דרצה להורות שריותא דב"ה לגמרי אפילו מדרבנן ואבנים אסירי לב"ה מיהו מדרבנן כיון שיש לאיסור דהוצאה ביו"ט עיקר מן התורה גם לרבותא דב"ש. אך ז"א דא"כ מאי פריך השתא וליפלגי אלא לרבותא דב"ה:

דף יב:

בתוס' בד"ה **אין מוליכין כו'**. עיין בפירוש הר"ש פרק הלוקח פירות דלא פי' כן ע"ש וברש"א ומהר"ם ז"ל מאריך מאד:

דף יג.

גמרא **לימא מסייע לי' כו'**. אין להקשות לישני בקצרה תילתן איצטריכא לי' כו' ואע"ג דאתיא כר"י ומ"מ יכול לדייק הסברא הואיל [כו'] דולטעמיך וכו' [ל] דאפשר אביי לא הוי ס"ל כלל סברא זו של רבותא דאינו קשה כלל אע"ג דשיבלין הוא רבותא וכן קטניות מ"מ אינו קשה כלל דחדא נקיט [ולא הוי יכול לדייק הסברא הואיל כו' מולטעמיך] לכן אמר לא רבי הוא ואח"כ דמקשה רבותא [קאמר ולטעמיך אלא מאי כו']:

ברש"י בד"ה **כותש ל"ל כו' ודרבנן דומיא דאורייתא תקון**. נראה משום דתרומת קטניות דרבנן. ומה שפירש אח"כ בד"ה קנסא שגרם להערים ולעבור על דברי תורה כו' היינו נמי דכעין דאורייתא תיקון. ובגמרא בתניא נמי הכי [דמפורש בה טעמא אחרינא דכשם כו'] אפ"ל בתרומה דאורייתא צריך הלוי לעשות גורן כו' משום שכשם דתרומה גדולה כו' והה"נ בתרומה דרבנן היכא דהוא נטל מעצמו קנסוהו ועיין [מ]:

בתוס' בד"ה **הא ר"י כו'**. ודאי לפירש"י הומ"ל כולה ר"י [ר"ל הא דרבא ומתניתין] ולעולם אינו זכאי בהרמתן ואע"ג דמולל והא ר"י פוטר אפילו אכילת קבע. רק ר"ל הא כלומר סברת המקשה דא"כ מצינו זכאי כו' דמשמע שכך הוא היינו לרבי וכו'. אבל הא ל"ק דלמא מתני' נמי כרבי וס"ל דאין מוללין דרצה [תלמודא] לתרץ כ"ע אית לי' מוללין ביו"ט וכיון דס"ל לרבי חייב א"כ זכאי בהרמתן [נ] רק לפי' התוס' יש לדקדק למה לא מפרשים דלכ"ע אין הכנסה גרים רק מלילות מביא החיוב ולכ"ע בא החיוב ביו"ט ומתני' אתיא כרבי [ס] [ז"א] דלמה לא זכאי בהרמתן כיון שהחיוב בא ביו"ט [דנאסר אף אכילת עראי] וא"כ ע"כ צ"ל שהחיוב בא מאתמול משעת הכנסה ולכן אינו זכאי בהרמתן ביו"ט. אבל בהא יש לעיין דלמא ר"י ס"ל פטור לגמרי אף במלילות כמ"ש רש"י ומ"מ קבע אסור [לאחר מלילה] אף שאין כאן עדיין חיוב תרומה ואקראי מותר (ובברייתא) [ורבא דסובר] דמוללין אתיא כר"י ושרי אפילו אכילת קבע דמשמע מוללין ביו"ט ואוכל אפילו קבע

וליכא לאקשויי כל מה שהקשו ומתני' אתיא כרבי דאוסר למלול ביו"ט אבל אי הוי ס"ל דמותר למלול ביו"ט א"כ מצינו זכאי כו'. אותה סברא לא הוי ניחא להו. והעיקר דהיאך תלוי זה בדבריהם כיון דר"י פוטר לגמרי ואינהו מיירי מכל השנה היאך נשמע מדבריהם שלזה ס"ל מוללין ולזה לא ס"ל בשלמא לפי' רש"י ניחא דכ"ע ס"ל מוללין ולזה זכאי כו' אבל לפי' התוס' [אם נאמר] דרבי לא ס"ל מוללין היאך נשמע זה מדבריהם דלמא מתניתין כר"י ואין מוללין ודלמא (ברייתא) [רבא] כרבי וס"ל מוללין וזכאי בהרמתן אבל לפי' התוס' ניחא הכל שפיר דלרבי כיון שהחיוב בא אתמול א"כ אין זכאי ולר"י החיוב בא עתה א"כ ודאי זכאי כו'. והשתא לא מצינו למימר מתניתין כר"י דא"כ מצינו זכאי בהרמתן באכילת קבע דמודה ר"י דאסור בלא הפרשה ואיהו ס"ל דמוללין [ע] ועוד [יש לתרץ קושית יש לעיין] כיון דהכניסן למוללן אי אין חיוב במלילות א"כ לא יוכל לבא לידי חיוב מעשר כלל א"כ ודאי שרי אפילו אכילת קבע כיון שלא יבא לידי חיוב ולשון [פ] דברייתא משמע דוקא עראי שרי ר"י אבל לפי' התוס' ניחא דיש חיוב במלילות ובל"ז בגמרא הכל שרי באמת וק"ל:

בתוס' בד"ה **איכא דאמרי וכו' מסיק הכא בדאיכא דאמרי ד"ה לא טבלי וא"ת כו' כצ"ל וז"ל רש"א במ"ש וה"ה דפליגי בקטניות סתם כו' יראה דלליש נא בתרא ודאי הוצרכו למימר ה"ה דפליגי בפי' למוללן בין קטניות ובין שבלין ולא רצו לפרש דבפי' בין קטניות ובין שבלים כ"ע מודו דטבלי דהא לא מיירי פלוגתא אלא בפי' למוללן בשבלים ומיהו בסתמא נמי פליגי דכל שלא פי' לעיסה כמו שפי' למוללן הוא כמ"ש התוס' לקמן וכיון דפליגי בשבלים בפי' למוללן ע"כ דפליגי נמי בקטניות בפירוש למוללן דהא עדיפא להאי לישנא שבלים מקטניות דבשבלים פליגי בסתם ובקטניות כ"ע מודו דלא טבלי בסתם אך ללישנא קמא צ"ע מי הכריח אותם לפרש דה"ה דפליגי בקטניות ובשבלים סתם דהא י"ל בין בקטניות סתם ובין בשבלים סתם כ"ע מודו דלא טבלי** [**הגהה מדברי הגאון המחבר**. מיהו בזה י"ל דא"כ הוי קשה קושיית מיתיבי בזה הלשון יותר מלימא מסייע וכו' ועיין] [צ] וי"ל דמשמע להו דהנהו לישנא לא פליגי בהאי דקאמרי מחלוקת בשבלים אלא דפליגי בהא דקאמרי בקטניות ד"ה וא"כ כיון דהשתא ע"כ ללישנא קמא נמי פליגי בשבלים סתם כדקאמר ללישנא בתרא מחלוקת בשבלים סתם ע"כ דפליגי נמי ללישנא קמא בקטניות סתם דהא עדיפא קטניות משבלים להאי לישנא דשבלים שפי' למוללן פליגי ובקטניות שפי' כ"ע מודו דטבלי ודו"ק ע"כ:

דף יג:

גמ' **מחשב הא מדידה בעי כו'**. דא"ל מחשב ואוכל [בצד זה] כדבסמוך [היינו ניטלת באומד ובמחשבה דמשמע מחשבה לאו היינו אומד] דא"כ הול"ל מחשב ואוכל כו':
גמ' **ומה ראית כו'**. ברש"י יש ליישב סברת המקשה קצת דאימא איפכא הקדימו בכרי אז הי' החיוב של כהן נעשה אצל ישראל והישראל נתחייב לכהן והלוי פטור אבל כשהקדימו בשבלים לא הי' חיוב כלל אצל ישראל וביד הלוי נעשה חיוב כשימרח וכו' ומשני הסברא להיפך האי אידגן וא"כ לקח הוא חיוב של כהן כו':
גמ' **המולל מלילות מנפח מיד ליד** כצ"ל וכ"ה במתני':
גמ' **מתקיף לה ר' אבא בר ממל כו'**. אבל לא מקשה כפשוטו מ"ש רישא מ"ש סיפא:
ברש"י בד"ה **כסי כסי מלא כוסות**. הס"ד ואח"כ מתחיל הדיבור ואוכל וכו' אבל רב אפשר עישר מאתמול וכה"ג:

דף יד.

גמרא **אמר אביי וכו'**. ולא קאמר אלא כתב רש"א וז"ל דלאביי אפשר דהמתרץ לעיל נתכוין לזה וה"ק אי תני אין כותשין ה"א כו' אבל במכתשת קטנה אימא שפיר דמי אף בטיסני קמ"ל בהדיא אין עושין טיסני כלל אפילו בקטנה אבל אין כותשין במכתשת כדקאי קאי ובגדולה דוקא דסתם מכתשת בגדולה מיירי. אלא דא"כ קשה אם נתכוין לזה הול"ל לעיל אלא אי תני כיון דחזר ממה טעם קאמר וע"ז רצה רש"א לתרץ ולפי שאפשר לפרש דברי המתרץ לעיל בענין אחר כרבא וכמו שהבין המקשה להכי לא קאמר לעיל אלא אי תני והוא דוחק:
בתוס' בד"ה **וב"ה אומרים וכו' אבל מלח של ים כו'**. אין לו קישור:
בא"ד **אבל שלנו אינו צריך וכו'**. כן איתא בספרים ישנים וכן הוא ברש"א:
בתוס' בד"ה **איכא בינייהו כו' מיהו מהאי פיסקא לא נפקא כו'**. דאי משום דמלח בעי אצלויי ותבלין לא בעי וכמו שאמר בגמרא ודלמא תבלין הוי כו' משום האי שינוי מועטת לא איכפת לן ולכן לא הביא הרי"ף הני טעמא דאמוראי דר"ה ור"ח כו' כמ"ש האשר"י ואפשר [דלאו משום הנך טעמי בעי במלח אצלויי משום שינוי רק] משום שהמלח הוא צלול קליל מאד ואוושא טובא ותבלין נבוחי מנבח וליכא כאן איושא טובא ורש"א הניחו בקושיא ועיין בר"ן דמיישב ועיין במלחמות:
בא"ד **ואף לפי' התוס' דאזלינן לחומרא כו'**. פי' בשלמא בלא תוספות הוי פסקינן כדברי המיקל וכלשון ראשון דמיקל טפי ביותר על איכא בינייהו דגמרא למר קולא וחומרא

ולמר קולא וחומרא ישנו קולא יתירא למ"ד ראשון דהיינו פלפלין דע"כ האיכא בינייהו שקולין וכמו שכתב ר"י לעיל דאל"כ ודאי אזלינן אחרי דברי המיקל כמו בשאר דוכתי [ק] אבל לא ידעתי מ"ש דדבר פשוט הוא [דנראה לעין דמפיג טעמן]. גם למה לא הביאו ראיה מתוספתא דלעיל פלפלין הוא כתבלין. ואיפכא ודאי ל"ק [למה הוצרכו תוס' לעיל לאיתויי ראיה מתוספתא] דלעיל הוצרכו לתוספתא דל"ת פלפלין הוי מלאכה כבידה וק"ל:

דף יד:

גמ' **רבא אמר לא קשיא כו'**. פי' רש"י ותוס' לעולם מה טעם קאמר. שלא תימא שאף רבא לא אמר מ"ט כאביי וקאי על קושיא ראשונה תרתי כו' [וע"ז מתרץ הא דאין עושין טיסני לן והא דאין כותשין להו] דלהו אין כותשין כלל משום דאתי לזלזולי יותר ולכתוש אף טיסני שטירחתו מרובה ולא משום ואומרים בקטנה עשינו [דברייתא כולה בגדולה כאידך ברייתא אבל בקטנה אפשר דמותר אפילו טיסני ולא גזרינן משום ואומרים כו']:
בתוס' בד"ה **הבורר כו'**. עיין במס' שבת ובר"ן וברש"א אף כי אין צורך בהן לנוסחא שבגמרא שלנו:
בתוס' בד"ה **מפני מה אמרו כו' ולא נהירא דלא אשכחנא כו'**. פירוש וא"כ לא יתכן מפני מה אמרו כו' אבל קושטא דמלתא דאסור כיון דטמא מפני שהשמש מתעטף בשוליו וכו' כדאיתא בגמרא לאפוקי מדברי הב"י סי' ש"א שהבין מדברי התוס' שאין בו איסור כלאים כו' וכ"כ רש"א וזה פשוט:

דף טו.

גמרא **והאנן תנן כל שנאיתין כו'**. יש לדקדק אמאי לא מקשה מרישא והן לצורך המועד גם היאך יתרץ הך דוהן לצורך המועד כו'. ועיין בהג"א תמצא יישוב לזה דפי' חול המועד ומכאן ראיה להנחת תפילין בחולו של מועד. ומהר"ם ז"ל לא ידע זה דכתב על הא [דכתבו התוס' בד"ה ה"ק] דביו"ט איסורא ליכא מכאן משמע דאין איסור להניח תפילין ביו"ט וכ"ש בחולו של מועד ותמה על הפוסקים שנחלקו בדבר שלא הביאו ראיה מכאן ע"כ דהא הג"א מא"ז דייק מכאן דחייב להניח תפילין בחולו של מועד:
גמ' **לא קשיא הא דמינטרי מחמת גנבי כו'**. כוונתו מבואר פשוט דתירוץ ראשון של מנטרי וכו' נשאר רק מחדש לנו דפירוש לא מינטרא דהכא היינו לא מינטרא מחמת גנבי אע"ג דמינטרא מחמת כלבי [ולכך דוקא תפילין בראשו] והא דמכניסן זוג זוג פירוש

דוקא דלא מינטרא אפילו מכלבי הא מנטרי מכלבי לא יזיזן ממקומן ובהכי איירי אביי ובריית דמינטרא במקומן מכלבי ולא מינטרא מגנבי ואיירי אביי בדלא מינטרא [גם] בבית הסמוך רק מכלבי לחוד ובריית בדמינטרא מתרוייהו בבית הסמוך:

בתוס' בד"ה **אלא בקשין כו' ופריך והא קמיתהני מכלאים**. פי' אבנטו של כהן הדיוט למ"ד זהי אבנטו של כהן גדול בשאר ימות השנה כדאיתא התם ואע"ג דשרי בהן כלאים היינו דוקא בשעת עבודה כדאיתא בכמה מקומות:

בא"ד **שמתקשה מותר להציע תחתיו** כן פירש"י צ"ל וכ"ה ברש"א ומיהו רש"י לא פי' כן ביומא רק כפי' התוס' דשרי אפילו ללבוש ע"ש והכא פי' לישיבה ועיין:

בא"ד **וא"ת מאי מייתי כו'**. מ"ש מהר"ם הן דברים פשוטים עד מאד ז"ל כלומר דהכא בשמעתין היה יכול לפרש דקשין מותרין היינו אפילו ללבוש אלא משום דהתם ביומא גבי בגדי כהונה שהכהנים היו מקפלין וכו' וקאמר רב אשי נמי שאני בגדי כו' ומביא ג"כ ראיה מהאי נמטא כו' והתם ע"כ צ"ל דהא דבגדי כהונה מותרין מטעם דקשין היינו דוקא להציע כדי שלא תקשי לן האי דערכין לכך קאמרי התוס' האי פי' דקשין מותרים דוקא להציע כו':

בא"ד **וי"ל דגבי וילון כו'**. לשון מהר"ם ז"ל וי"ל ה"ה גבי בגדי כהונה שהיו ג"כ שוע טווי ונוז [פי' לפירושו כיון דקושית התוס' לא קשה רק על גמרא דיומא דכאן אפשר לומר דאפילו למלבוש שרי בקשין ותוספות נקטו בתירוצם וילון לכן אמר וה"ה בגדי כהונה כו'. ע"כ הגה"ה מדברי הגאון] ומדברי התוס' משמע שהן מפרשים דהא דקאמר בגמרא הכא אלא בקשין ר"ל בוילון קשין ואינו מוכרח דשפיר נוכל לפרש דהשתא דמשני אלא בקשין הדר משינויא דשני לעיל אלא בוילון אלא דנוכל לאוקמי מתני' גם במלבושים ממש ע"כ. אבל אפשר לפרש דקשיא להו לפירושו לפי' התוס' דקשים אסור להלביש מאי דוחקי' דתלמודא לאוקמי מתני' בקשין ולהציע לוקמי בקשין וללבוש ופירוש משלחין בין תפורין בין שאינן תפורין כו' שאינו שוע טווי ונוז רק כמו לבדין דאפילו ללבוש [ר] לז"א דאינו מבקש לחזור משינויא דוילון ואילו היה מבקש לחזור ודאי הומ"ל לעולם להלביש ושאינו שוע טווי ונוז וק"ל:

בתוס' **וי"ל דגבי וילון כו'**. צ"ל ע"כ דקשין בשוע טווי ונוז אסור מדאורייתא דאל"כ הדרא קושיא לדוכתי' [מהאי דערכין] ועיין בהג"א שמעתיק מן התוס' לאו מדוקדק לישנא דמשמע דאפילו בשוע טווי ונוז דוקא רכים אסור מדאורייתא ויש ליישבו: בזה נשלם פרק קמא דביצה בעזרת השי"ת הוא יסייעני ויעזרני יסעדני ויסמכני ויראני דרך זו אלך:

דף טו:

גמרא **מנא הני מילי וכו'**. לפי מ"ש רש"י אזיל שמואל לרבא אבל הר"ן מפרש זכרהו מיו"ט שבא לאסור עליך שלא תבשל לשבת והזכירהו בעירוב כדי שתוכל לבשל לצורך שבת ע"כ. ועיין לעיל (דף ב') בתוס' בד"ה והיה ביום הששי:

בתוס' בד"ה **או אוכל ושותה כו' ואע"ג דלעיל כו'**. ולמה לא חרה עליהם דהא הוא הי' יושב ודורש כל היום לז"א משום דסיים כו' ומ"מ אמר להו כו' ר"ל ולמה אמר להם אכלו כיון דבשאר ימים ג"כ היו אוכלין אחר סיום הדרשה היינו משום שמחת יו"ט על שם שיאכלו משמנים וישתו ממתקים עיין ברש"א שכתב אין לשון זה מדוקדק דאם אינו שונה שמחת יו"ט מצוה כדכתיב עצרת תהיה לכם כו':

בתוס' בד"ה **לוו עלי ואני פורע כו'**. מפורש יותר בהגהת אשר"י ע"ש:

דף טז.

גמרא **א"ה לא ליענשו נכרים כו'**. במהרש"ל הקשה בישיבה מנ"ל דאעונש שבת קאי דלמא שבת דבצינעא לא ליענשו עלה ותי' דא"כ לא ליענשו על שאר התורה שיוכלו לומר אלמלא נתת לנו יום מנוחה היינו ג"כ מקבלין כו' והוא דרך דרש. וברש"א מתרץ דבן נח ששימר שבת חייב מיתה והיינו כשמתכוין לשם שמירת שבת כמו שכתב הרמב"ם ואמאי הא לא ידעו כו' וזה דוחק גדול דמ"מ היום ידעו שהשי"ת צוה שבת. וע"ש בסנהדרין בגמרא אמר רבינא בהדיא אפילו שני בשבת ופירש"י דר"ל שלא תימא [שביתה דקאמר ר"ל לשם חובה קאמר דלא ליכוין לשבות כגון בשבת שהוא יום שביתה לישראל אלא מנוחה בעלמא קאסר להו וכו'] וטעמא משום שנאמר לא ישבותו שלא יבטלו ממלאכה ע"ש [מזה מוכח דלא כרש"א]. ולי נראה דא"ה לא יהי' לנכרים עונש על שמירת שבת דאינה מצוה לו וא"כ גר שמקיים כל המצות איננו מחויב לקיים שבת ויש לאל ידו לחלל שבתות שאינו מצווה עליו רק אומה ישראלית לבד:

גמ' **ואם צלאן נכרי** בתוס' דע"ז לא גריס נכרי עד ואי עבדינהו נכרי כסא דהרסנא וק"ל:

ברש"י בד"ה **ופת לא מלפתי כו' שהרי בכל יום יש לחם**. הלשון מגומגם וז"ל רש"א אין פירושו שהרי הוא בכל יום ושכיח הוא דהא קאמר נמי ודייסא לא מלפתא ולא שכיח אלא דר"ל שהרי הוא עשוי בכל יום מימי השבוע דהיינו בחול ואינו עשוי לשבת כמו דבר המלפת שעשוי לשבת ומוכח מלתא והשתא דייסא נמי דלא מלפתא עשוי בכל יום מימי החול ואינו עשוי לשבת ומיהו לא שכיח הוא ע"כ:

בתוס' בד"ה **איזהו חג כו' ולא מצינו י"ב כו'**. ובתוס' דר"ה צ"ל ל"ב ומנייהו י"ב דר"ח ושעיר דר"ה מצד אחר מנינהו ע"ש וכן איתא סוף ר"ה בר"ן:

דף טז:

גמ' **לא אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה**. לפ"ז אינו מדוקדק שפיר לשון תחלתו וסופו אין לו שיעור וק"ל:

ברש"י בד"ה **לשנה לשנה האחרת ור"ה היה**. ולא פי' כן בפעם ראשונה די"ל בכל יו"ט שהיו חלין ו' ז' דהשתא אינו יכול להתנות או ה' ו' ולא נזכר עד יום שני אבל כאן שאמר לשנה שהיה צריך לדחוק שהיה מכוון שהשנים נפלו זה כזה אעפ"י שיכול להיות כך לפעמים [מ"מ אינו מצוי] ניחא לי' יותר לפרושי ור"ה הי' ופעם הראשון אפשר דהוי שבועות [וקרי לי' לשנה דהוא שנה השנית] וזה מקרי פשיעה טפי ששכח ב' ימים טובים הסמוכים זה לזה ומ"ש רש"א אין לו מקום דמספר המעשה כמו שהיה. ועיין ברז"ה דמקשה כיון דשמואל מערב אכולה נהרדעא ודעת מי שהניחו לא בעינן אמאי לא נפיק האי סמיא בעירוב דשמואל בכלל כל בני נהרדעא ונכנס בדוחקים גדולים וע"ש:

בתוס' בד"ה **דגים קטנים מלוחים כו' ותימה כו'**. אין רחוק לומר דדלמא דגים מלוחים עולה על שולחן מלכים וכן מצאתי אח"כ בב"י בי"ד סי' קי"ג שמתרץ כן בשם הרשב"א:

בתוס' בד"ה **קמ"ל קימחא עיקר כו' וא"ת הא יש לחוש שנילושה בביצים טרופות.** ר"ל דהא ביצים טרופות אסורין ודוקא ביצים שלימות מותר ליקח ואין תולין בטמאות וטריפות ונבילות אבל טרופות אסורין וכאן ע"כ טרופות הן ובהג"א כתב בקצרה מטעם דאזלינן בתר רובא. ומ"מ אין לשונם מדוקדק דהול"ל והא נילושה בביצים טרופות או הול"ל אמאי אין לוקחין ביצים טרופות [כדשרינן הכא]:

ומ"ש ויש שמסירין השומן. כן משמע בפסקי התוספות לקמן:

דף יז.

גמרא **יו"ט שחל להיות בשבת**. ואח"כ נקיט שבת שחל בר"ח כו' ברש"א בשם ת"י דביו"ט מתפלל כסדר של יו"ט אבל ר"ח מתפלל כסדר של שבת:

ברש"י בד"ה **ומתנה כו' ובאותו פת עצמו**. מ"ש רש"י באותו פת כן איתא בהדיא בגמרא דעירובין כדי שלא יצטרך לקרוא שם עירוב כו' ע"ש:

ברש"י בד"ה **דמיקני שביתה בשבתא כו' ואם התירו בע"ת כו'**. נראה שיש לחלק בלא"ה דבתחומין מיקני ודאי ביו"ט מס' [כיון שמתנה בב' הימים] משא"כ בעירובי תבשילין

שאפשר שאותו פעם א' שמערב הוא חול ועי"ל דתבשילין מדרבנן דמדאורייתא צרכי שבת נעשין ביו"ט לר"ח ולרבה מטעם הואיל כדאיתא פרק אלו עוברין משא"כ תחומין ועיין:

בתוס' בד"ה **מ"ט למיקני שביתה כו' הואיל ויש שם ספק דשמא הוא חול כו'**. פי' הכא דמיירי במניח מיו"ט לחבירו על תנאי מס' וממנ"פ העירוב מונח ביום חול לגמרי ולא שייך כאן הכנה אבל בהא דעירובין דאיירי במניח מיו"ט לשבת וספק הוא שמא הוא קודש שייך שפיר הכנה כ"כ רש"א ופשוט. וא"ל דלמא הגמרא קאמר הכא למיקני שביתה משום ר"י דל"ל הכנה כדבסמוך דרבא ס"ל להדיא לעיל בפ"ק הכנה:

בא"ד **מ"מ קשה דהתם בעירובין כו'**. וא"ל דלמא התם למאן דלא חשש כאן למיקני שביתה היינו על הספק [והוא הממנפ"ש] אבל ודאי אסור למיקני שביתה כו'. ומיהו ע"ש בתוס' דמשני כן:

בא"ד **וכי פליג ר"י על כל הני תנאי ואמוראי כו' לעיל רפ"ק כולהו כרבה לא אמרי הכנה ל"ל** [**ולמה נקטו יותר ר"י**] **מיהו רב דהכא ודאי אית לי' הכנה כדאיתא לעיל בהדיא דהוא בר פלוגתיה דר"י** (**דף ד'**.) ויגיעות יגע רש"א דרב לא פליג ארבא אלא במניח מיו"ט לחבירו אבל מיו"ט לשבת מודה דאסור דהא רב פסק לעיל כת"ק דברייתא וטעמא דרב ע"כ משום הכנה דרב אית ליה בהדיא פרק בכל מערבין דיו"ט ושבת ב' קדושות הוא מיהו רבי דאסר נמי לעיל מיו"ט לשבת אפשר ל"ל הכנה אלא דאסור משום קדושה א' כמ"ש התוס' לעיל ומ"מ כתבו התוס' שפיר וכי פליג ר"י על כל הני תנאי דהא ע"כ כיון דר"י מתיר בנולדה מיו"ט לשבת ע"כ לא סבר כרבי דמאן דאית לי' קדושה אחת אוסר בנולדה ביו"ט לשבת ע"כ וכ"מ בהדיא לעיל (דף ד':)

בא"ד **ומ"מ קשה מההיא דגיטין וכו'**. אע"ג דטעמא דהכא דאסור למיקני משום הכנה [זהו לפי גירסת הספרים הישנים שהיה כתוב זה המ"מ קשה אחר ול"נ כו' ומסקנת התוס' דטעמא הכא משום הכנה] מ"מ אם היה שרי למיקני בו ביום לא היה מיקרי הכנה עיין במ"ש לעיל בפשט דעצים שנשרו וכמו לענין אפיה ובישול מיו"ט לשבת הואיל ואי מיקלע לי' אורחים והוי חזי לי' בו ביום הה"נ בעירובי תחומין רק אם אסור לקנות קונין בשבת למ"ל טעמא משום הכנה אם לא נאמר אע"ג דלבו ביום אסור לצורך מחר הוה מותר למ"ד ב' קדושות הם אי לאו משום הכנה ועיין. ומהרש"ל ונגרר אחריו מוהר"ם ז"ל מהפכין ומ"ש ול"נ מדקאמר כו' שייך לבסוף [וקושיתם מההיא דגיטין צ"ל קודם מסקנת' משום הכנה וכמ"ש בספרים שלפנינו] ושרי למיקני קנין בשבת [לפי המסקנא] ועיין:

בתוס' בד"ה **אי אמרת כו' בגירסא דהלכות גדולות**. כן איתא שם בהדיא. ומהרש"ל הגיה כגי' הספרים לבלי צורך:

דף יז:

גמ' **ואם איתא ליתני עבר ואפה**. היה נראה דה"ק ליתני עוד יש תיקון אם רוצה לעבור על דברי חכמים ולאפות שרי באכילה דלא קנסינן אבל אין ר"ל אם נעשה כן ועבר ואפה כו' דא"כ עדיין תיקשי ליתני אפה בשוגג דשרי לכ"ע:

ברש"י בד"ה **ישתמש בהן בו ביום**. ולא פי' כן לעיל במעשר יאכל בו ביום מבואר מתוך הלכה שאח"ז דבאב הטומאה שצריך הערב שמש לא ישתמש [ש]:

ברש"י בד"ה **ושוין שמשיקין כו' במקוה מים מלוחים כו'**. ס"ל דלא מיקרי זה יפה ברעות כדאיתא בסוף מקואות:

בתוס' בד"ה **על מה כו' דגריס איפכא כו'**. ולא ניחא להו כאשר הוא לפנינו וכפי' שיהיה ב"ש לקולא וב"ה לחומרא וההיפך של מתני' וכ"כ רש"א ויותר נ"ל דמדפסק רבא בסמוך הלכתא כתנא דידן ואליבא דב"ה ל"ל דקאמר אליבא דב"ה ודאי לב"ה דאי כב"ש למה אמר כתנא דידן הא תנא דמתני' ודברייתא שוין אליבא דב"ש אלא ע"כ דב"ש ס"ל דג וביצה תבשיל אחד א"כ הו"א דפסק כב"ש וכתנא דידן לאפוקי תנא דברייתא וכב"ש דדג וביצה תבשיל א' וק"ל:

בתוס' בד"ה **אמר רבא כו' והא דקאמר אביי ל"ש אלא תבשיל אבל פת לא כו' דאינו רוצה לאפות**. לפי"ז נראה דצ"ל דאביי טעמא [דר' אליעזר] קאמר [דאל"כ מאי קמ"ל אביי טפי מר"א] למה אין מבשלין אלא על המבושל ולא על האפוי דהיינו פת משום דלא מלפתי כו' כדלעיל וטעמא דאין אופין אלא על האפוי משום שהוא עיקר חיי הנפש כי על הלחם יחיה האדם וכן משמע בהרז"ה ע"ש בד"ה הא דתנן ב"ש אמר כו' אבל לאפות ד"ה אין אופין אלא על האפוי כו' וחנניא אליבא דב"ש לא החמירו אלא בחמין בלבד מה שלא החמיר בו תנא דמתני' אליבא דב"ש וב"ה דאמרי מניח אדם תבשיל אחד ועושה בו כל צרכו צלי וקדירה וחמין כי כ"ז דומה לבישול אבל באין אופין אלא א"כ עירב בפת ליכא מאן דפליג כדכתיב את אשר תאפו וגו' מכאן סמכו כו' והא דאביי כו' ע"כ והוא כדפי' לעיל. ובעל מלחמות השיג מדקא אייר ב"ש באפיה ובישול והטמנה ומצריכין ג' מיני עירוב וקאמרי להו ב"ה דעושה כל צורכו בתבשיל אחד משמע בין לאפייה בין לבישול ולהטמין כו' ועוד דא"כ למ"ל לחנניא למימר אליבא דב"ש אין אופין כו' ועוד האריך בראיות ישרים וברורים תמה על עצמך תנא דמתני' היכי לא קתני עירוב

פת וכי לא הוי לי' למתני תקנתא לאפיי' כי היכי דקתני לבישול ולכולהו תנויי דעירוב איירי עבר ואפה מקנה קמחו כדי שיאמרו אין אופין כו' [ר"ל דאיירי כולה באפייה. מדברי הגאון] ואביי איירי עלה דמתני' וקאמר התחיל בעיסתו גומר א"ו תנא דמתני' כולה תקנתא דעירוב קתני לב"ש בשני תבשילין ולב"ה בתבשיל אחד וכו' וחנניא אליבא דב"ש ור"א מיפלג פליגא אב' תבשילין דמתני' וכו' ודו"ק:

דף יח.

גמרא **ותסברא אי אית לי' מיא כו'**. א"ל למאי דמשני דלא שכיחי מפני מה אין מטבילין ע"ג מימיו וגזרינן בו משום שמא יעבירנו י"ל אם נתירנו לו להטביל ע"ג מימיו יהיה מילתא דשכיח שלא יזהר במשקין מלטמא כדי שיטבול הכלים:

גמ' **איתיבי' כלי שנטמא באב הטומאה כו' ואם איתא כו'**. [לי"מ מקשה] נגזור בנטמא ביו"ט ולד הטומאה אטו אב. הא כבר תי' לעיל טומאה ביו"ט ל"ש ולא גזרו וא"ל דמקשה הא חזי' דאב הטומאה [אף דנטמא] ביו"ט לא [מצי מטביל] ואמאי הא טומאה ביו"ט ל"ש וא"כ אע"פ דבעי הערב שמש והו"ל צורך חול מ"מ מה איסור יש בטבילה זו דלא הוי טירחא אע"כ משום גזירה דשמא יעבירנו ש"מ דגזרינן אע"ג דטומאה ביו"ט לא שכיח אינו נראה דודאי בלא"ה אסורים לטבול לצורך חול ועוד א"כ הו"ל לאקשויי בזה האופן ולא ליפרוך נגזור הא אטו הא [כוונתו כיון דהוכיח לדחות תי' הראשון דלא הוי טומאה ביו"ט מלתא דל"ש והדק"ל נגזור יו"ט אטו עיו"ט] וצ"ל דלעיל משום מילתא דל"ש דלא גזרו ולד דיו"ט אטו ולד דעיו"ט כיון דיש בולד צורך יו"ט וראוי להשתמש בו ביום. [ואף אם יטבול של עיו"ט יהיה בו צורך יו"ט] לא גזרו כיון דלא שכיח אבל הכא מקשה נגזור אטו אב הטומאה דלא הוי צורך יו"ט [ת] שצריך הערב שמש [ולא מהני מה דלא שכיח לחודא להקל] ודוחק דמנ"ל להקשות. ויותר נראה שהי"מ פירשו כן לפי האמת כמ"ש התוס'. [אך] מ"מ אמאי לא משני לו כן [כיון דבתירוצא אמרי' כיש מפרשים דקאי אנטמא ביו"ט ואמאי לא משני דטומאה ביו"ט ל"ש]:

ואיכא למידק להי"מ למאי צריך כלל טעמא דשמא יעבירנו דאי לאב הטומאה בין נטמא בעיו"ט בין ביו"ט אין מטבילין משום דהו"ל צורך חול דבעי הערב שמש. ואי לולד הטומאה ביו"ט שרי ע"כ מעיו"ט הא אין שייך בו גזירה דשמא יעבירנו כמ"ש התוס' משום דאינו להוט. ולפי מ"ש לעיל ניחא [דבעי טעמא לאב הטומאה ביו"ט] דאיהו גופא בעי טעמא [דנהי דשלא לצורך יו"ט היא] אכתי מאי איסורא לטבול. אבל אינו תירוץ דלרב ביבי דטעמא משום שמא ישהה למה אב הטומאה ביו"ט אסורה הא אין כאן שמא

ישהה ע"כ משום דהוי לצורך חול [א] ולמאי דמשני כהנים זריזין הם יראה דצ"ל אבל ישראל אסור לטבול כלי הנטמא בולד הטומאה דמטמא משקין משום גזירה דשמא יעבירנו דאינו זריז וסברא דאינו להוט אינו רק במקשן דמתירא להקשות כן דשמא יש חילוק בין להוט לאינו להוט [ב] ונראה דבמקשן [נמי א"צ לסברת אינו להוט דלענין זה] ג"כ י"ל סברא דלעיל שאינו רוצה להקשות בקצרה נגזור שמא יעבירנו דטומאה ביו"ט ל"ש ואף אם יעבירנו משום שמחת יו"ט לא אסרו אבל מקשה נגזור אטו אב הטומאה דליכא צורך יו"ט ומ"ש התוספות סברת אינו להוט לא אזלי אליבא דיש מפרשים רק לפי האמת פי' דרש"י דא"ל טומאה ביו"ט ל"ש דמקשה מנטמא בעיו"ט ועיין:

גמ' **מתוך שלא הותרה לו אלא ע"י מלבוש**. פי' דאין דרך טבילה במלבוש משא"כ כלי ע"ג מימיו דמתני' וכמש"ל בתוס' ועוד מים א"א להשיק אלא בכלי סבור ה"ה כלי לחוד מטבילין רק אם יש לו מים טמאים יותר טוב להטביל בפעם א' אבל מלבוש יכול להטביל כ"א לבדו אם כן זכורה היא וכן לר"י זכורה ולא תסחוט:

באוקימתא דרב יוסף צ"ל דבאב להוט ובולד אינו להוט וליכא למיחש לסחיטה [ג] ובדרב ביבי צ"ל דבאב גזרי' שמא ישהה וישתמש תרומה ויהיו טמאים מדאורייתא אבל בולד לא יהיה התקלה רק מדרבנן:

בתוס' בד"ה **שמא יעבירנו כו'**. דבריהם מפורשים יותר במגילה דף ד' דמרה"י לרה"ר לא טעו אינשי אבל זימנין שהמגילה קיימא כבר ברה"ר ויוציאנה ד' אמות בגווה:

בתוס' בד"ה **גזירה כו' ולא הוי גזירה לגזירה כו'**. ובור בחציר לא הוי גזירה לגזירה אטו שיהיה הכלי ברה"ר ויטביל ברה"ר שברה"ר אסור להטביל בלא גזירה וחדא הוא דעל הרוב הבאר רחוק ד' אמות מהכלי ובסמוך דמקשה נגזור השקה דשוין שמשיקין משמע אפילו ברה"ר יכול לטלטל ד' אמות ביו"ט [ומקשה נגזור] אטו הטבלה ביו"ט והוי חדא גזירה. וא"ל אם אף על חדא גזירה מקשה אמאי לא מקשה לקמן לרב ביבי [ד] ז"א שהוא לא אמר רק גזירה שמא ישהה אבל לא גזור היתירא אטו איסורא כרבה ורב יוסף [דהיינו כלים אטו בגדים]. אבל האמת אינו כן רק כמ"ש רש"י בהדיא בד"ה ומי גזרי' כו' וגזירה לגזירה וגם לרב יוסף ע"כ הוי השקה אטו הטבלה גזירה לגזירה [ה] ורבה גופה אמר גזירה שמא יעבירנו וכן בדלי דפריך דלמא אתי לאטבולי בעיני' בלא דרך שאיבה והוא אסור שמא יעבירנו [ו] ואפ"ה לא ניחא להו לתוס' להרבות בגזירות וכתבו ולא הוי גזירה לגזירה דשבת ויו"ט אחת הוא ועיין:

בתוס' בד"ה **נגזור השקה כו' וכן בסמוך בולד כו'**. אבל האי דמדלין ליכא למיגזר שמא יעבירנו דסתם דלי מונח אצל הבור. ומ"ש בסמוך ד"ה מדלין תימה דבמתני' כו'. היינו

לסברת המקשן [דבא להוכיח דלא כדעת רבה אלא כרבא] ודאי [לרבה] י"ל דבמתני' [גבי טבילת כלי ע"י השקה] איכא למיגזר שמא יעבירנו דלהוט אחר טבילות הכלי משא"כ בדלי וכן למאי דמתרץ התם זכור הוא כו' לפי שאין כן דרך שאר טבילות משא"כ כלי ע"ג מימיו אם טמאים הם דרך טבילה בהכי ויסבור ה"ה בלא מים שרו [ז] רק לסברת המקשה דלא ניחא לי' הך גזירה שמא יעבירנו [מקשה התוס'] לזה אמר ויש לומר כו'. וכן ברש"י בכולה שמעתין מפרש בהמקשן טעמא דמתקן כי כן מסקנא דשמעתין כרבא. ובהאי דואם איתא נגזור דיו"ט אטו עיו"ט לא מקשה בקצרה נגזור שמא יעבירנו י"ל דלא גזרו על כלים שנטמאו ביו"ט כיון דלא הו"ל לאטבולי מבעו"י כמו למ"ד דנראה כמתקן ולסבר' המקשה גופא דדעתו כרבא מ"מ שרי להטביל כלים שנטמאו ביו"ט רק פריך לדידך דגזרינן א"כ נגזור דיו"ט אטו דעיו"ט דהאי ודאי אסרו [ח]

ולעניותי דברי התוס' הם סברות דחוקים בלהוט ואינו להוט וקרוב בעיני לומר שודאי הגמרא היה יכול להקשות בקצרה לרבה נגזור בהשקה שמא יעבירנו כו' רק משום דאותן קושיות בעצמן המה קשים על רב יוסף ג"כ ואביי גופא הקשה ג"כ על רב יוסף [כדקאמר איתיבי' כל הני תיובתא] ואה"נ אביי הקשה בקצרה על רבה רק הסדרן אינו רוצה להאריך ולהמשיך הקושי' בסגנון אחר לרב יוסף כמו שאמר בסמוך איתיבי' כל הני תיובתא דלעיל ושני לי' כדמשני לכך הביאום בסגנון זה דקשה אתרווייהו וכן קושי' דאשה נדה מערמת קשה לרב יוסף בקצרה ניחוש שמא יסחוט והגמרא קאמר איתיבי' כל הני תיובתא דלעיל [וברבה לא היה קשה רק משום גזירה אטו בעיני'] ודאי לרב יוסף הקשה בסגנון אחר רק הגמרא מביא לנו בסגנון זה שיקשה ג"כ על רבה. והאי קושיא דולד הטומאה [דמקשה ג"כ נגזור הא אטו הא] הנני צריך לעיין אח"ז [דאפשר גם בזה לר"י צריך להקשות מכח הא אטו הא לא משום שמא יסחוט גופא] שכמדומה ולד הטומאה אינו מטמא בגדים רק דבר שהוא כלי מטמא מחמת גזירה משקין דזב וזבה שהוא אב הטומאה ועיין לעיל ספ"ק בתוס' ד"ה מפני מה אמרו וילון טמא. וא"כ לא מצי להקשות לרב יוסף נגזור בולד הטומאה שמא יסחוט דבכלי לא שייך סחיטה רק בבגדים שאינם טמאים בולד הטומאה לכן מקשה נגזור הא אטו הא [ט] ועיין על הא דמשקין שנטמאו מחמת ידים שהם שניות מטמא כלים גזירה משקין דזב וזבה אם מטמא בגדים או לא ודבר פשוט שאינו מטמא בגדים וק"ל:

בתוס' בד"ה **מדלין בדלי כו' ויש בו הוכחה אבל הכא כו' והרואה כו' ואע"ג דס"ס כוונתו הוא על הכלי והוי כמתקן**. דבאמת לא הוי מתקן רק שנראה כמתקן בעיני הרואים ובדלי כיון שהרואה יהיה סבור שלשאוב מכוין שרי והא דלא חיישינן דנראה כמתקן אצל

מטביל עצמו שיודע שהדלי טמא דהא אף בבור בחצירו דליכא רואים אחרים אפ"ה אסור לטבול ודוחק לומר שלא עשו גזירה רק על רבים הרואים וכל שאסור מפני מראית העין אף בחדרי חדרים אסור אבל על עצמו לא גזרו ויש מפרשים הטעם שאסרו מפני שנראה כמתקן בפני הבריות והוי דומה למלאכה וגזרו בו שמא יעשה מלאכה אבל מידי שאינו נראה לפני הרואים כמתקן לא גזרו בה משום מלאכה דלא דמיא למלאכה ועיין ובזה ניחא קצת דלטעמא דנראה כמתקן לפני הרואים מ"ש ולד הטומאה מאב הטומאה ובמה ידע הרואה אם הוא אב או ולד ועוד אמאי מטבילין מגב לגב ניחוש לרואים ולמסקנא ניחא דולד הוי מלתא דל"ש וכן מגב לגב אפשר ל"ש [אבל במקשה שבא לסתור דעת רבה ודעתו כרבא כדלעיל קשה תקשי לנפשי' מה בין ולד לאב] אבל אם נאמר דדבר דהוי כמתקן דהוי כמלאכה לפני הרואים אסרו גזירה שמא יעשה מלאכה אבל דבר דלא הוי נראה כמתקן לפני הרואים יסבור דלכך שרי לי' לפי שלא נראה כמלאכה וליכא למיגזר שמא יעשה מלאכה ממש [י]:

דף יח:

גמ' **רישא ביו"ט וסיפא בשבת**. יש לדקדק לרב ביבי מאי איכא בין שבת ליו"ט ועוד למ"ש התוס' דלמאי דמוקי מתני' בשבת וכרבנן ניחא עדיין לרב ביבי לא ניחא דאין לחוש לשמא ישהה כיון דנטמא בשבת גופא:

ברש"י בד"ה **אין מטבילין כלי כו' וה"ג כו'**. ואיבעית אימא רבי כו' וע"כ רוב התלמידים שגו כו' אפשר שלא היה כתוב בספריהם וכולה מתני' ביו"ט וכולה מתני' בשבת ואין נראה שהגיהו בשבת במקום יו"ט [והיו גורסים וכולה מתניתא דרבי וחכמים בשבת אי מתני' רבי ואיבעית אימא רבנן וכולה מתניתא ביו"ט] א"כ הו"ל להגיה מקודם רישא בשבת וסיפא ביו"ט [והי' כמו לפירש"י] והוי ניחא בלי דוחק [ולא היו צריכין להגיה במקום ברייתא מתני' ובמקום מתני' מתניתא]:

בתוס' בד"ה **ושוין שמשיקין וכו'**. ז"ל רש"א מדיוקא דקתני בכלי אבן ולא קתני סתם בכלי טהור משמע להו הכי דדוקא בכלי אבן אבל בכלי עץ אפילו בכלי טהור אסור שהוא מקבל טומאה מן המשקין מיהו בברייתא דתני נמי האי לישנא אין מטבילין כלים ע"ג מימיו לטהרו ע"כ לא איירי בכלי עץ שנטמא עכשיו מן המשקין אלא שנטמא כבר מעיו"ט איירי דאל"כ ע"כ רבי אית לי' דאפילו נטמא בולד הטומאה וביו"ט אין מטבילין ופליג אברייתא דלעיל ואם ניחא להו למאן דמוקי מתני' בשבת וכרבנן דהברייתא דשריא לעיל להטביל ולד הטומאה שנטמא ביו"ט אתיא כרבנן ורבי פליג עלה א"כ מאי קשיא

להו למאן דמוקי מתני' ביו"ט וכרבי דהא איכא למימר נמי דברייתא אתיא כרבנן ועיין היטב:

דף יט.

ברש"י בד"ה **מידע ידעי כו' דמטביל ביו"ט שלא לצורך כו'**. יש לעיין בפשט הזה גם עיין ברש"א:

דף יט:

גמ' **ראב"ש אמר מביא כו' אלא ביו"ט וקסבר נדרים ונדבות קריבין ביו"ט**. יש להקשות דלמא פליגי בקצרה ולכ"ע אין קריבין ות"ק תלי טעמא לפי שאין מביאין בחג הפסח משום חמץ ובחג השבועות לפי שאין קריבין ביו"ט ונותן עצה טובה שלא יצטרך להוליך ולהקריב לבלי יעבור על בל תאחר. ולראב"ש מוכרח להביא בחג הסוכות שלא יעבור בב"ת ואין מועיל הבאתו אח"כ וא"ל אלו הי' ס"ל כן [דאין קריבין ביו"ט] מנ"ל לומר מלמד שהסוכות גורם דלמא משום טעמא דלעיל [וכת"ק דמשום עצה טובה יביא בחג הסוכות] ז"א מכמה טעמים. והפסוק לא איירי מתודה ועיין ברש"א:
בתוס' בד"ה **רש"א כו' דהיכי משמע ממילתיה דנדרים ונדבות כו'**. אי קאי את"ק עדיפא הו"ל לאקשויי דהא קאמר בהדיא אבל מביא בחג (השבועות) [הסוכות] ואי לר"ש הא מוכרח דאל"כ מאי פליג את"ק:
בא"ד **ורישא דוקא כו'**. מקושר פשוט בעיני דלרש"י כל שבא וכו' בא בחג השבועות ר"ל יכול להביא ובחג הסוכות ר"ל צריך להביא וכן כל שלא בא בחג המצות אינו בא בחג השבועות ר"ל אינו יכול להביאם דאין קריבין ביו"ט ואינו מחויב להביא בחול המועד סוכות אבל לפי התוס' דשבועות קאי אדקמייתא ור"ל כל שבא בחג המצות ובחג השבועות מחויב להביא בחג הסוכות וכו'. ומ"ש רש"א ולא ניחא לפירש"י וכו' אין בו צורך:

דף כ.

גמרא **כשכש להם בזנבו** כצ"ל:
בתוס' בד"ה **דלא גמרי**. ע"ש בחגיגה לר"י:

דף כ:

גמ' **מה זו סמיכה כו'**. עיין בתוס' חגיגה מה שכתבו בזה שלא הקשה מה זה עולה גם ביפה מראה פי' על הירושלמי:

גמ' **תניא אמרו להם ב"ה ומה במקום כו'**. א"ל נימא דיו לבא מן הדין כו' דלא שייך עולת ראיה בשבת ויליף ק"ו מקרבנות עולות השייכים כתמידין ומוספים. ודקדק ברש"י שרצה לתרץ הדיו [שכתב] מקום שמותר להדיוט כל צד צרכי אכילות כו' ונראה [דכוונתו] דלא שייך כאן דיו כלל דודאי אי הוי ילפינן משבת הוי פרכינן שפיר דיו אך מקומות יליף מקום שמותר להדיוט כו' ולכן לא יליף בקצרה מה שבת דחמירא יו"ט דקיל וכו' [ועיקר ילפותא גבוה מהדיוט]:

גמ' **דתנן מי שלא חג ביו"ט ראשון כו' ביו"ט האחרון של חג**. א"צ לומר שזה שנוי אליבא דב"ה [דלב"ש הא אסור להקריב ביו"ט] וב"ש קאמרי לדבריכם. רק אף ב"ש ס"ל הך דקאי אחגיגה שדוחה יו"ט. ושבועות ג"כ יש לו זמן שבעה כדאיתא בחגיגה בהדיא:

גמ' **לדברי האומר נדרים ונדבות אין קריבין כו'**. מתוך לשון הברייתא מוכח דע"כ מדאו' קאמר דקאמר נדרים ונדבות יוכיחו ש"מ דמדאורייתא אין קריבין ועיין ברש"א וא"ל דברייתא איירי מעולות והוא איירי משלמים דא"כ איזה מ"ד ס"ל כן ועיין:

ברש"י בד"ה **במאי קמיפלגי כו' אבא שאול דלא אמר כו' ס"ל נדרים ונדבות קריבין לב"ה**. צ"ל דאף עולות נדרים ונדבות קריבין ביו"ט אליביה מדלא אמר עולות יוכיחו. מיהו בזה י"ל דדלמא אמרו להם עולות יוכיחו רק [הא דמוכיח תלמודא דפליגי משום] דמדברי הת"ק דקאמר נדרים ונדבות יוכיחו דמשמע הכל ש"מ דס"ל אין קריבין [אף שלמים] אך מאבא שאול לא אישתמע מידי ויכול להיות דל"פ אלא בשלמים רק מכח קושית התוס' מפרק אלו עוברין משמע דס"ל אף עולות קריבין מדלא קאמר לכם ולא לגבוה. ואפשר לומר דלעולה א"צ קרא. ומ"ש התוס' בסמוך ד"ה לכם לב"ה למעוטי נדרים ונדבות היינו שלמים ודו"ק:

בתוס' בד"ה **במאי קמיפלגי וכו' אבל אבא שאול דאמר ומה במקום שכירתך סתומה כו'**. א"כ ודאי השיב להם נדרים ונדבות יוכיחו שכן כירתך פתוחה וכירת רבך סתומה ומדקאמר סתומה משמע לגמרי אפילו בשלמים ועיין בח"ש שהאריך. ואפשר לפרש שדיוקא דתוס' מעיקרא מדקאמר במקום שמותר להדיוט כגון שלמים כו' שר"ל בק"ו הוא קאי הכל על שלמים וקרבנות וה"ק ומה במקום שאסור להדיוט אפילו שלמים כגון שבת מותר לגבוה עולות תמידין וכל השייך לחובות היום מקום שמותר שלמים להדיוט אינו דין וכו' אבל אבא שאול דקאמר הק"ו מקום שכירתך סתומה שקאי הק"ו על הא

דשרי אוכל נפש לצורך [אבל שלמי נדבה אסור וע"ז קאמרי נדרים ונדבות יוכיחו דאסור אפילו שלמים] ודו"ק:

דף כא.

בתוספות ד"ה **אבל נדרים ונדבות כו' ואפילו לריה"ג כו'**. ע"ש בתוס' ב"ק וב"ב פי"נ לענין בכור נוטל ממתנות כהונה ע"ש:

בתוס' בד"ה **עיסה וכו' וי"ל כו'**. לפ"ז קשה מאי מקשה בסמוך מעיסת הכלבים:

בתוס' בד"ה **הואיל כו'**. הרודה כו'. לכאורה נראה דאיסורא דהתם משום תולש מחובר דאסור ביו"ט דדוקא מקצירה ואילך מותר כדלעיל וע"ש במס' שבת בתוס':

דף כא:

גמ' **ופליגי דריב"ל**. לפי' התוס' לעיל ד"ה חזינא אליבא דרב הונא לא פליג וכ"כ רש"א ועיין בב"י סי' תקי"ב בשם המ"מ ישבו דקאי אסמוך הני סופלי כו' ועיין אבל הר"ן כתב דל"ג ופליגי וע"ש:

בתוס' בד"ה **הני סופלי כו' וי"ל דהני גרעינן כו'**. ר"ל דמבעיא הני סופלי דחיותא שעיקר מאכלם הוא לבהמה ע"י תיקון גדול וכיון דלמ"ד לכם ולא לכלבים אסור לתקן משום מלאכה היכי שדי' להו בלא תיקון שאינו אלא מאכל ע"י הדחק הא אסור לטלטל משום מוקצה עיין באשר"י:

בתוס' בד"ה **כנונא כו' ואין נראה דלפום ריהטא משמע דהא דקאמר מטלטלין כו'**. וא"כ ליכא כאן חדא לריעותא דהיינו הכנונא דלצורך גופו ומקומו מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור אבל הכא הריעותא מה שבתוכה אפילו לצורך גופו ומקומו אסור כדלעיל גבי ביצה אין מטלטלין כו' לכסות וכו' וק"ל:

בתוס' בד"ה **לא יחם כו'**. דלב"ש צריך לשתות הס"ד ואח"כ מתחיל הדבור וב"ה מתירין ועיין:

דף כב.

עיין דיני שמעתא זו באשר"י ובהגהותיו:

בתוס' בד"ה **ההיא ר' יהודה דאית לי' כו' וכן שלא תתעשן הקדירה אסור**. לכאורה זה הוי ודאי אוכל נפש עיין במרדכי:

דף כב:

גמ' **ר"ה אמר אסור מפני שהוא מכבה כו'**. אמתני' גופא הומ"ל הך טעמא ועיין:
גמ' **ונימא מר מפני שהוא מבעיר**. [למ"ש תוס' בסמוך ע"א ד"ה ע"ג חרס בשם הר"ר יצחק צ"ל] אפשר ששמע כן ממנו דס"ל לחלק יצאה או רצה לדעת אם ס"ל כן:
ברש"י בד"ה **מחלוקת לגמר וכו' והשתא למה דקסבר רב אסי לא הוי טעמא משום דבר השוה לכל נפש כו'**. פי' דודאי מוגמר לא הוי צורך נפש ועוד דא"כ מנ"ל מחלוקת אבל וכו' ועיין:
בתוס' בד"ה **דנפיש' בלישה**. לפירושם בפיתים קטנים ממלאה אשה תנור פת לכ"ע [כרשב"א] רק בגריצין רחבים אסור לב"ש מכיון שעושה לצורך חול ולא נפישא טירחא חיישינן שימלא שני תנורין דודאי אסורין ועיין:

דף כג.

בתוספות **ד"ה ע"ג חרס כו' ואפילו למאן דשרי הבערה שלא לצורך כלל כו'**. ר"ל דלמ"ד לעיל הבערה ללאו יצתה בעי מיהו לצורך יו"ט רק אע"פ שאינו שוה לכל נפש [כ] אבל למ"ד אע"פ שאינו לצורך יו"ט כלל אע"פ שהוא אב מלאכה אפ"ה שרי כדלעיל פ"ק גבי הבערה ובישול אינו משנה ואת"ל משנה בית שמאי הוא דלבית הלל מתוך כו' ובישול לכולי עלמא אב מלאכה הוא ואפ"ה שרי מ"מ כיבוי אסור דלעולם אינו לצורך תיקון כו':
ולא נתחוור לי למה לעולם אינו לצורך תיקון הא בישרא אגומרא שרי אע"פ שמכבה ולעיל בשביל שלא תתעשן כו' עיין באשר"י שכתב בהדיא אם אין לו אש אחר הוי שפיר אוכל נפש ועיין:
בתוס' בד"ה **שלש מחלוקות כו' אבל במגירה שלנו של ברזל**. משא"כ של ברזל שלהן דשרי דהיינו קירוד דמתני' וכפירש"י וכ"מ באשר"י וברש"א ועיין:

דף כג:

גמ' **מני כו'**. א"ל דלמא חכמים דגזרו קירצוף אטו קירוד וס"ל דבר שאינו מתכוין אסור דלא שמעינן להו דס"ל דעביד חריץ וכ"כ רש"א:
גמ' **חריץ לא**. ולא מקשה בקצרה דר"י אדר"י [דברישא תני לר"י ואינה נגררת ובסיפא אמר ר"י חוץ מן העגלה] דדלמא רישא בשבת וסיפא ביו"ט דיש חילוק לענין דבר שאינו מתכוין אם אסור או מותר לכתחלה כמו לענין מנורה דלעיל דמחלקו [התוס' דכ"ב בד"ה ב"ה סברי] אבל לענין חילוק דחריץ וכובשת לא שמעינן:

בתוס' בד"ה **משום כלי כברה כו'**. עיין בפסקי התוס' וכצ"ל של עץ כ"א בצמר ופשתים לכן נראה עיין ברש"א:

דף כד.

הכא בצפור דרור עסקי'. אבל לא ניחא לאוקמי הכל במקורה [ל] [ובברייתא] ומתני' דשבת בדרור דעופות קתני ולכן נמי לא מתרץ בחילוקים דלקמן בסמוך יוני שובך אווזין ותרנגולין כו' דעופות סתמא קתני אבל זה אינו [תירוץ לומר] מדלא קאמר בית וקתני ביברין [ע"כ לא מיירי בצפור דרור] דתקשה בל"ז ממתני' דשבת אמאי לא קתני בית דבין לר"י ובין לרבנן מגדל אין כו' אע"כ משום חי' נקיט ביברין. אבל אינו קשה אמתני' דהכא דלא מקשה בקצרה [ממשנה דשבת] כמאן דניחא ליה להקשות מיו"ט איום טוב ולא משבת איום טוב:

גמ' **חי' אחי' נמי לא קשיא**. לכאורה הו"ל לשנויי עופות אעופות ג"כ הא בביבר קטן הא בביבר גדול וכמו שכתבו התוס':

גמ' **הני לא עבידי לרבויי והני לא עבידי לרבויי לכלובן קאמרינן דעבידי כו'**. כן מצאתי מוגה ועכ"פ הוא בלשון קושיא [מ]:

ברש"י בד"ה **השתא דאתית להכי רשב"ג אף בביבר קטן פליג כו' א"נ לאו לאיפלוגי אתי**. ומ"ש רש"י לקמן בד"ה הבא מצודה דרב אשי שערינהו לעיל בחד שיעורא ור"י בהאי שיעורא ואידי ואידי חד שיעורא היינו לאידך טעמא דלאו לאיפלוגי קאי. וקצת יש להקשות מה מקשה לעיל ורמינהו לישני דברייתא מיירי במחוסר צידה כל שאומרים הבא מצודה ונצודנו או יהיה מה שיהיה דהא ראה לפניו משנתנו כל שמחוסר צידה וכו' ואע"ג דאה"נ משני לי' ביבר קטן וגדול דהיינו מחוסר צידה וכו' מ"מ מעיקרא לאו קושיא אם לא שס"ל רשב"ג פליג ולת"ק ס"ל אפילו מחוסר צידה שרי. ונראה דמש"ה כתב רש"י בלישנא קמא דרשב"ג אף בביבר פליג משום דסברת המקשן הי' דפליג ומשיב לו לשיטתו ודו"ק:

וריהטא דשמעתתא משמע דלא פליגי כדקאמר לי' אביי גמרא גמור ואיהו שתיק ומדשתיק אודויי אודי ליה מיהו י"ל דלא חש דהא נמי הוי מצי להשיב הלכה לאפוקי מדר"י דשבת וע"ש בתוס' דשבת:

בתוס' בד"ה **ותניא כו' אי נמי ודאי מהכא הוי מצי לדחויי הכי רק סמוך וכו'**. כן מצאתי מוגה ועיין בח"ש:

דף כד:

גמ' **אר"י א"ש הלכה כרשב"א**. ר"ל אם מצאו מקולקלין כו' כמ"ש רש"י דאל"כ גם ת"ק ס"ל ס' מוכן אסור וק"ל:

גמ' **הא גופא קשיא** לרב דבסמוך הומ"ל הא ספק שרי בטלטול ואסור באכילה וללוי אליבא דרבנן צ"ל דס"ל אסור לגמרי [דאל"ה לא פריך מידי בין לרב בין ללוי דדלמא רבנן הוא דלא פליגי אר"ג רק באכילה ומתירין בטלטול] וכ"מ בסמוך דמקשה אליבא דלוי ולא משני רבנן הוא מיהו התם לישנא דמותרין אליבא דלוי ר"ל לגמרי דבלא"ה צ"ל דמאי פריך [אף אי אתי כר"ג] דלמא מותרין [דברייתא] הוא בטלטול מיהו י"ל לישנא דאפילו ב"י מותרין משמע כמו אינו ב"י ממש [דהיינו ספק מוכן] דההיא שרי באכילה ללוי אליבא דר"ג:

ברש"י בד"ה **אם יש באותו המין במחובר אסורים משום מוקצה ולערב אסורים בכדי שיעשו כדי שלא יהנה**. מ"ש רש"י שני טעמים משום מוקצה ומשום כדי שלא יהנה עיין בר"ן [שכתב נ"מ אם הנכרי עושה בשביל עצמו דמשום שלא יהנה מותר ומשום מוקצה אסור] ויש עוד נ"מ [לענין טלטול דמשום מוקצה אף בטלטול אסור] וזה אינו כמ"ש (התוס') [הרא"ש כצ"ל] דאסור אף בטלטול [דכל מידי דאסור באכילה לא חזי למידי ומחמת זה נעשה מוקצה ואסור בטלטול וא"כ אף משום שלא יהנה אסור ג"כ אף בטלטול ועיין ברא"ש] והדברים ארוכין לכתוב ברש"י ותוס' עיין באשר"י יש בו כמה דקדוקים והרא"ש מאריך בו עיין ללמוד הדברים מספר המאור ובמלחמות ובר"ן הדברים ארוכים ומבוארין עד מאד ע"ש:

דף כה:

גמרא **נטיעה מקטע רגליהם כו' ובועלי נדות פי' שאמרה התורה ג' שנים יהי' לכם ערלים**. ותימה תיפוק לי' מנדה הכתובה בתורה ואפשר לפרש נדה דרבנן טיפת דם כחרדל ז' נקיים כו' ועיין בספר מהרר"ל ז"ל נתיבות עולם נתיב הצדק ק"ד ע"ג כתב יישוב לזה:

גמ' **ויעזבו את ה' ולא עבדוהו**. נראה שהוא מלתא באנפי נפשי' ותורמוס מקטע ר"ל שהתורמוס מטריח בעליו ז' פעמים ואח"כ חוזר למוטב וישראל לא הי' כתורמוס [נמצא דהנמשל של התורמוס קאי על ישראל] ובסמוך אפילו כתורמוס הזה כבישול כו' לא היה כתורמוס [דבזה הנמשל של תורמוס קאי על הקב"ה שלא נחשב אפילו אחר ז' פעמים] ודו"ק בפירש"י:

גמ' **מפני מה ניתנה התורה לישראל**. נראה דר"ל [אף דהיה מחזיר על כל אומה ולשון ולא קיבלוה] למה היה כופה הר כגיגית על ישראל יותר מעל אומה אחרת לז"א שהיה דבר מוכרח שלא היה אומה ולשון יכולין כו' וי"א שקאי על לימוד התורה והגית בו יומם ולילה:

גמ' **משום ביעתותא** ר"ל שהיו יראים ליפול אם הי' נושאין ע"ג היד ואמרי לה משוס דוחקא דציבורא המתאספין לדרשא כדאמר אגרא דכלה דוחקא והיו נדחקין לכך היו נושאין על כתפיהן כן הי' נראה לפרש לולי פירש"י:

בתוס' בד"ה **בכור שנפל לבור וכו' וקשה דאין זה מן המוכן משמע כו'**. לישנא דרש"י אין התרתו היתר משמע נמי אפילו דיעבד ובסמוך [לקמן ע"ב] פי' כן בהדיא אין זה מן המוכן ואפילו עבר ובקרו כו' רק קושייתם הוא לטעמא דרש"י לא הו"ל למיסר רק לכתחלה דהוי כדן דין וגזרו משום וכו' דהיינו גזירה לכתחלה אבל בדיעבד הדין דין וז"א דהא אף בדיעבד אסור לכן פי' דטעמא משום מוקצה ואסור אפילו בדיעבד ועיין ברש"א שהניח כאן בצ"ע ובמ"ש ניחא אף שהלשון אינו מדוקדק קצת ודו"ק:

ומ"ש בפרק כירה (שבת דף מ"ו ע"ב) ע"ש בתוס':

בא"ד **וכן הא דקאמר בגמרא מהו דתימא כיון דדעתי' כו'**. ר"ל לראיה לפירושם דכמו דלר"י היכא [דמודה] לר"ש ואוסר היינו אפילו דיעבד דהא אית ליה מוקצה בכ"מ דומיא דהכי אית לן למימר באיסורא דר"ש דפליג אר"י היינו נמי בדיעבד רש"א ועיין:

דף כו.

גמרא **לישחטי' הא תם הוא**. ובל"ז אין חידוש רק דבר והיפוכו קאמר. אך עתה [מקשה אמאי דקאמר] סד"א לישחטי':

ברש"י בד"ה **קמ"ל כו' א"נ משום דעבר ואסקי'**. וכן בסמוך [בברייתא ברש"י בד"ה ואם לאו צ"ל ועבר ואסקי' כו' משום דעבר ואסקי'] א"נ לא יעלה בהערמת שחיטה כן נראה דצ"ל ומהרש"ל מחקו לקמן גם התוס' לא הביאו ולא ידעתי אם מחקו מ"מ קשה [לרש"ל] למה לי' הדוחק דלא יעלה בהערמת שחיטה ולא פי' כמו לעיל אם לא שנאמר דלטעם [ראשון] דמוקצה כתב זה:

צריך ליישב לישנא דמתני' דמחלק בין מום קבוע לעובר לא"נ שבפירש"י משום קנסא ולא מטעם מוקצה מחמת איסור מתני' ה"ק ירד מומחה ויראה אם יש בו מום קבוע מעיו"ט [נ] יעלה ואם לאו ועבר ואסקי' לאחר שאמר המומחה שאין בו מום קבוע לא

ישחוט אע"פ דהיה בו מום עובר והשתא הו"ל מום קבוע והוא מוכן אפילו הכי אסור הואיל ועבר:

ברש"י בד"ה **בכור תם שנפל לבור גרסי' דל"ל מוקצה בבכור דדעתי' עלוהי**. צ"ל משום דלא תפשוט מכאן בעי' דבעי לקמן אליבא דר"י הנשיא אי ס"ל מוקצה כמו שהקשו התוס'. ורש"א כתב דאל"כ הוי כמוקצה דגרוגרות וצמוקים דאסור לכ"ע וק"ל:

בתוס' בד"ה **ת"ר כו' וי"ל לא יעלה בהערמת שחיטה כדפי' לעיל**. ר"ל הגמרא לעיל סד"א ליערים וליסקי' כר"י:

דף כו:

גמ' **מדנקיט ג' בבי**. והו"ל לכלול ברישא ושוין ומודה ר"ש לר"י בנולד מום מעיו"ט ובנולד ביו"ט הוא ומומו שבדיעבד מבוקר [ס]:

גמ' **ארנב"י מתני' נמי דיקא כו'**. א"ל למה מדייק ר"נ ממתני' ולא קאמר מזה הברייתא גופי' נסתיים דקאמר אם נפל בו מום ביו"ט רש"א כו' [דהוא רשב"י] צריכא למימר. וא"כ ע"כ משובשת הוא י"ל דכאן לא נזכר ר"י בר פלוגתי' ודלמא פליג עמו ולית ליה מוקצה בבכור כמו ר"י הנשיא וכן דייק לישנא דרש"י בד"ה צריכא למימר וכו'. א"ל למ"ש רש"י לעיל אי נמי משום דעבר ואסקי' למאן דגרסי כן. אם יהיה פירושו כמשמעו אי נמי לא משום איסור מוקצה אלא משום דעבר ואסקי' א"כ מאי מקשה צריכא למימר דהא אם נפל בו מום עובר מעיו"ט ואח"כ מום קבוע ביו"ט [בלא עבר ואסקי'] ודאי צ"ל דר"י שרי לי' דדעתי' עלי'. ז"א דהא ר"ש אירשא דאם יש בו מומין יעלה וישחוט פליג וא"ל דה"פ בכור שיש בו מום עובר מעיו"ט שנפל לבור ר"א ירד מומחה ויראה אם נפל בו היום מום קבוע יעלה וכו' אם לאו שלא ראה בו מום קבוע ועבר ואסקי' אע"פ שנפל בו אח"כ מום קבוע לא ישחוט משום קנסא דז"א אם היה בו מום עובר בודאי ודאי הוי מוקצה [ע] ע"כ ה"ק בכור שיש בו מום ולא ידע אם עובר או קבוע שנפל לבור ירד ויראה אם אותו המום הוא קבוע יעלה וישחוט ועלה קאי ר"ש אם לא היה מומו ניכר מעיו"ט וכו' ודו"ק:

גמ' **הא בכור מעיקרא הוי חזי כו'**. לפי"ז צ"ל דמכל מקום אם נולד תם ונפל בו ביו"ט מום אסור משום דהוי דיחוי לגמרי והוי מוקצה גמור [דאל"כ ליתני רבותא יותר ושוין בנולד תם ביו"ט ונפל בו מום כו'] וכן כתב רש"א מתוספות ישנים:

דף כז.

בתוספות ד"ה **אלא גמרו כו'**. וא"ל דשאני התם דהוי גמרו [בידי אדם שבידו להפריחם מעליו דהא שרינן קדירות אע"ג דבה"ש רותחות הן ובפרק כירה קאמר אם היה עליו בה"ש אסור לטלטל כו'] וי"ל דהתם מיירי כו' כצ"ל עיין באשר"י ותמצא וכ"כ רש"א מת"י:

דף כז:

גמ' **במסוכנת וד"ה**. רש"י לא גריס וד"ה [דלא אתיא כר"י] ועי' ברז"ה [שגורס ד"ה אפילו כר"י דלא פליגי כ"א בחולה אבל בבריאה אף ר"ש מודה להך מ"ד ובמסוכנת אף ר"י מודה ומתני' מסוכנת וד"ה] ואליביה קשה מה קאמר ר"י אם לא היתה נבלה בע"ש כו' ולא אמר אם לא היתה מסוכנת מע"ש ועיין:

אין להקשית לוקמה מתני' שמתה מעיו"ט דסתמא קתני (וכן כמה משניות בסמוך [פ]). ולמאי דאמר בבהמת קדשים אפ"ה מספקא לר"ט [אי שרי] משום בזיון קדשים [כ"ה ברש"א משום ת"י]:

ברש"י בד"ה **ההוא גברא כהן היה**. לכאורה א"צ לזה דלכ"ע שואלין על המום היאך בא לו ולא משום דנחשד רק דלמא לא ידע דרשא דכל מום לא יהי' בו דבסמוך. רק רועי כהנים אינם נאמנים וצריך להביא עדים שכדבריו כן הוא ולא מצינו דא"ל להאי גברא אייתי עדים שכן הוא ודו"ק [צ]:

ברש"י בד"ה **לא יהיה קרי בי' לא יהיה**. ללמד שאסור להטיל מום דפשטי' דקרא שאסור להקריב בכור בעל מום וכל אפילו גרמא:

בתוס' בד"ה **ועל החלה וקשה דהא שורפין כו'**. לפום ריהטא כבר תי' (ש"ס) [רש"י כצ"ל] דהא אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט ועיין:

בא"ד **ומ"מ קשה דהיכי מדמי כו'**. הוא בל"ז [על המשנה]:

דף כח.

גמרא **אלא משום דלא מיחזי כעובדא דחול** עיין באשר"י:

ברש"י בד"ה **אסור לשקול בשר ביד כו'**. משמע אבל ביד אחר שרי ועיין באשר"י:

דף כח:

גמ' **מהו להראות סכין לחכם**. לפירש"י דוקא [טבח העשוי] למכור באטליז עיין בהגהת אשר"י. ובב"י מביא טעמים אחרים י"א משום דהוי כדן דין דלא שרי די"ל ראיית חכם הוי כראיית מומין דבכור והרמב"ם מפרש שמא ימצא בה פגימה וילך וישחיזנה במשחזת שלה דאסור לכ"ע ע"ש:

בתוס' בד"ה **גריפת תנור כו' ותיפוק לי' דאסור משום מוקצה**. ושפוד שנרצם לא הוי מוקצה כיון דאיירי שנרצם ביו"ט דדוקא מכשירין שאי אפשר לעשותם מעיו"ט שרי' [וא"כ מסתמא משום דנרצם ביו"ט וכיון דבין השמשות לא היה מוקצה השתא נמי לא שוינן ליה מוקצה כיון דמותר לתקן משום אוכל נפש מה שאין כן גריפת תנור חדש דהיה מוקצה בהש"מ וצ"ל דלא היה אפשר לעשותו מעיו"ט כגון שהיה טרוד ועיין במהרש"א]:

בא"ד **ומכאן יש להביא ראיה למאי דאמר בפ**"ק. הוא בדף חי"ת אצל אפר כירה מוכן הוא:

בתוס' בד"ה **רבינא וכו' וי"ל דשאני שפוד כו'**. והשתא אין צריך לתירוצם קמא [וכ"ה במהרש"א ז"ל בשם ת"י] ועיין בב"י שהביא ב' דעות י"א דאיירי דוקא כשנטל עץ בעלמא לצלות בו דלאחר צליה הוי מעשה קוץ בעלמא ואין עליו תורת כלי רק קוץ בעלמא ואפי' ר"ש מודה דאל"כ מ"ש משאר מוקצה דשרי ר"ש חוץ מגרוגרות וצמוקים ורבינו ירוחם ז"ל כתב אף בשפוד המיוחד לכך לאחר צליה לא הוי תורת כלי כיון דאין שמושה רק תחיבה ע"ש:

בתוס' בד"ה **איכא בינייהו כו' ולכך אינו נותן סימן וכו'**. כצ"ל:

דף כט.

גמרא **היכי עביד כו'**. לעיל איירי אין נמנין להיות פוסק דמים על הבהמה שא"י מקחה ולומר לו הריני עמך בסלע כו' רק למחצה ולשליש ולרביע וכדי שידע שוי' קאמר שמעמיד ב' בהמות כו' והכא מיירי כשיודע כבר מקחה או שהעמיד ב' בהמות זו כזו רק אינו מבקש מחצה או רביע אלא מעט בדינר או בב' מה יאמר כו' ועיין בסמוך סוף הפרק:

גמ' **אלמא כו' ר"י לקולא ורבנן לחומרא**. אבל אין במשמעות לישנא דמתני' לפרש בהיפך [דת"ק נקיט אבל לא במדה היינו אף עומד למדה ור"י דוקא אם הי' כלי של מדה אסור] דר"י איסור נקיט ולא היתירא כת"ק:

ברש"י בד"ה **כדעבדין בחול פעמים שאין הליטרא לפניו כו'**. מיהו התם אין משגיחין כל עיקר ואסור אפילו להניח אי תליא בתריטא:
ברש"י בד"ה **הכא לא קעביד כדעבדין בחול כו' ואע"ג דמיוחד למדה עבידי אינשי כו'**. במנא דכיילי של מדה הכל ד"א:
מ"ש בשמעתא היתר המדה עיין בש"ע:
ברש"י בד"ה **תנא אף במועד כו' ולמאן דגריס במתני' מפני ברורי מדות**. וטעמא דנקיט אבא שאול מפני ברורי מדות שגזל הוא והוצרך במועד לברר מעיו"ט לפי שטורח הוא וצריך לכך [ויהי' ביטול בהמ"ד] ולמ"ד אף בחול עושה כן מפני כשמכר שמן ששייך ביה מיצוי וצריך להשהות מדה דמוכר ע"ג כלי הלוקח להטיף לתוכו כל הלילה:

דף כט:

בתוס' בד"ה **שמואל כו' מיהו בה"ג פי' דשמואל הלכה למעשה אתי לאשמועי' ופליג אברייתא כו'**. ור"ל השתא דידע הברייתא ואפ"ה אמר איסורא הלכה למעשה אתי לאשמועי' שלא נפסוק כברייתא ועיין באשר"י. אבל א"ל דלה"ג [נמי] בלהלכה למעשה פליגי. וה"ק השתא דתני [דבי] שמואל מותר והוא אמר אסור ע"כ מצד מעשה אסור ומדפליג עם רב ש"מ בלהלכה למעשה פליגי [ורב מתיר אף למעשה] דא"כ לא פליג אברייתא:
בא"ד **וכן בפסח כו' וצריך לעשות פחות מכשיעור כו'**. לא קאי לענין חלה רק לענין שיעור חלה לאפיית מצות ועיין [מבואר היטב במהר"ם ע"ש]:
בתוס' בד"ה **אגבא דפתורא כו' וחשוב שינוי כו'**. דאל"כ והיא עשתה כר"י לעיל בלא שינוי ושייך שפיר [טפי] הא דידן ברתא כו' לא הול"ל כלל אגבא דפתורא ולפירש"י וכן לפי' התוס' הא דקאמר הא דידן ברתא כו' משום דהוי שינוי זוטרתא דלא הוי במהולתא גופא [אגבה] עיין באשר"י שהטיב אשר דיבר:
בתוס' בד"ה **אצל חנוני כו' היכא דאיכא חששא דמחובר או נולד באגוזים י"ל שאין במינו במחובר אבל ביצים יש חששא דנולד**. ועיין על הא דקי"ל אצל גוזלות של נכרי א"צ הכן תשובת הרשב"א ויש לחלק:

דף לג:

ואם קטמו פטור אבל אסור כו'. ר"א הוא כדבסמוך ר"א דקאמר חייב חטאת הכא פטור אבל אסור כו':

אין להקשות בשמעתין דהא הוי מוליד ריחא כשקוטמו. דאינו אלא מוסיף ריחא עיין לעיל (דף כ"ג) תמצא בהדיא. וברש"י שם ט"ס וצ"ל ובהמביא [ובקצת ספרי ש"ס איתא כן]:

ברש"י בד"ה **שלא יקטמנו אקיסם קאי דלא כתוספתא עיין באשר"י**. ולישנא דקטימה משמע לגמרא דידן [דלתוספתא ע"כ קטימה שייך גם בכלי עיין באשר"י] ביד ולא בכלי לכן לא משני לעיל הברייתות כאן ביד כאן בכלי [ותרווייהו כרבנן דבכלי אף לרבנן חייב חטאת בלחצוץ כמבואר ברא"ש. לכן גזרי' בלהריח וביד דפטור אבל אסור לרבנן בלהריח לא גזרו]:

בתוס' בד"ה **פטור אבל אסור כו' וע"ק דמשמע וכו'**. לכאורה אין כאן קושיא דזה בעצמו מקשה הגמרא בסמוך לסוגית רש"י ומשני הא ר"א והא רבנן ורב יהודה דשרי להריח לכתחלה היינו כרבנן ומ"מ איצטריך לי' לפלוגי בין קשים ורכים דושוין שלא יקטמנו כו' דברי ר"א אקיסם קאי [אבל באוכלי בהמה אפילו לר"א שרי] וכן לפי האמת של התוס' נראה דלא משבשתא היא ברייתא זאת רק קודם דירד לחלק בין רכים לקשים השיב לו ר"י דע"כ משובשת היא בין לר"א ובין לרבנן דמשמע לי' הך ברייתא דאיירי אף ברכים כדקתני עצי בשמים ויש עצי בשמים שהם אוכלי בהמה [ק] וזה דלא כמאן וע"כ משובשת היא ולא כמ"ש רש"א מכח סברא דמנ"ל לאמוראים לעשות סברא ולשבש הברייתא אבל למאי דמשני לי' רב כהנא חסורי מחסרא וכו' לא משתבשא ואתיא כר"א כדמסיק הסוגיא ותדע דאי לא קיבל ר"י [ר] מאי מקשה בסמוך בקשין אמאי לא כו' ועוד כי הוינן בי רב יהודה כו' הא ר"י ס"ל משבשתא אע"כ לא משבשתא לפי האמת ומקשה מקשין [ומתרץ הא ר"א הא רבנן] זהו ביאור התוס' וא"כ גם לפירש"י לא מקשו ויש ליישב וק"ל:

א"ל למה לא משני רב יהודה לסברת המקשה דמשוה קשין ורכין [ש] הך ברייתא ר"א הוא ואנא דאמרי כחכמים די"ל כיון דשוין הם רכין וקשין א"כ אמאי אוכלי בהמה אין בהם משום תיקון כלי ושרי לכתחלה הא לרבנן פטור אבל אסור ומכאן נסתר [לכאורה] מ"ש לעיל דלפי' התוס' הכריח ר"י דמשובש מכח דלא כמאן דאי ידע רבנן ור"א א"כ כמאן ס"ל השתא למאי דלא ידע חילוק בין קשים ורכים. מיהו [כל] זה אינו דודאי ידע חילוק בין קשין ורכין רק לא ידע לאוקמי הך ברייתא בחסורי מחסרא כמ"ש לעיל וק"ל:

בתוס' בד"ה **כי הוינא כו' משום שמא יקטום והא לא חיישינן כדמוכח הכא אליבא דרב יהודה דס"ל כרבנן כו' לכאורה מה תלוי זה בר"י אף ר"א ס"ל כן ולכ"ע לא גזרינן שמא יקטום [כשמריח בלא קטימה] דהא קתני בברייתא מטלטלין עצי בשמים להריח בהן**

כו' ואף לחצוץ שיניו שרי [ת] **ולא פליגי רק בקיטום אי גזרינן קטימה להריח משום קטימה לעשות כלי אבל לשמא יקטום הא אף אם קיטם הא הוי דיעבד ופטור לכ"ע.** ונאמר אפשר משום הדס דלמצוה קיימא כשמברכין בורא מיני בשמים נוהגין לקטום שלח הוא במקום הקטימה וריחו נודף ועיין ובמרדכי הרבה נהגו לברך על בשמים אף כשחל יו"ט במוצאי שבת וכו'. ומה שקשה עליהם מהא דיקנה"ז עיין במ"ש במרדכי [בערבי פסחים גבי יקנה"ז בתחלת הסדר]:

דף לד.

גמרא **ואין מפיגין אותן בצונן.** וא"ת כיון דחדשים הם מדמצריך עדיין חיסום א"כ בלא הפגת צונן אפילו היסק ראשון אסור כדאמר לעיל ברעפים חדשים מפני שצריך לחסמן כבר תירץ האשר"י ע"ש [דתנור לא נגמר בהיסק עד שיפיגו בצונן]:
ברש"י בד"ה **ועוד אמר ר"א כו' שגירסת המשנה שלא כסדר וצ"ל קודם הך דאין מוציאין את האור וכו'**. ולעיל (דף ד') דמוכיח רש"י מהכא דאית לי' לר"א מוקצין הו"ל להוכיח ממשנה קמייתא דמן החצר מפני שהוא מן המוכן ועוד דאין ראיה ממשנה זו כלל דאפילו ר"ש מודה במוקצה דגרוגרות וצמוקים [ועיין מ"ש מזה למעלה בדף ד']:
ברש"י בד"ה **עומד אדם על המוקצה כו' כגון אחזי ולא אחזי כו'**. ולעיל בפרק אין צדין (דף כ"ו ע"ב) הו"ל לאוכוחי ממתני' דהכא וכן רש"א העיר בזה:

דף לד:

גמ' **לאו משום שבת קבעה.** א"ל דלמא מתני' עומד ואוכל אכילת קבע קאמר וכ"ת אפילו בחול נמי קמ"ל טבל מוכן אצל שבת אבל לעולם שבת לא קבע. דסתמא קאמר אבל זה ל"ק דלמא מכאן אני אוכל למחר [דההיא אכילת בעה"ב ואכילות בעה"ב אקבעינהו] וכמ"ש התוס' בד"ה בניו וב"ב בשם הירושלמי דהכא אין כאן סברא דלמה יהי' קובע אכילתו יותר מבני ביתו בשלמא התם טעמא כו' [דכבר נגמרה מלאכתן כמות שהן אלא דכיון שחשב ליבשן עשאן ללא נגמרה מלאכתו והשתא שנוטל הבעה"ב לאכול גילה בדעתו שחזר ממחשבתו הראשונה ואיגלאי מלתא דנגמרה מלאכתן משא"כ במתניתין]:
בתוס' בד"ה **אומר מכאן כו' אבל קשה דמיחלפא שיטתייהו דב"ה כו'**. אבל הא ל"ק להו דהא ב"ה ל"ל מוקצה בשבת כדלעיל ריש מכילתין. דהיינו לר"נ לחודא וניחא להו למיפרך לכולהו ולא רצו לתרץ [לאידך אמוראי דל"ל דר"נ נוכל לומר] חילוק בין שבת ליו"ט דיו"ט סגי בעומד ואומר. דניחא להו לתרוצי מלתא דשויא לתרוייהו [כדי שיתורץ

גם לר"נ]:

ואחר עיוני בדיבור הלז לעניותי דבריהם תמוהים האחד דטעמא דב"ש לעיל בגוזלות מבואר שם דדלמא חס עלה וכו' וכיון דמנענע לא חס עלה וכדאמר בבריכה שניה כ"ע מודו בעומד ואומר סגי' [א] שנית מה שהקשו דמיחלפא שיטתייהו דב"ה. דהא לעיל איפכא קאמר עומד ואומר זה וזה אני נוטל ודייק עלה דל"ל ברירה [ופריך התם ממת בבית כו' ומתרץ] דהתם לטהר את הפתחים מכאן ולהבא ודאי זה וזה דהתם עדיף כירשום דהכא ונאמר [על קושיא שניה] דלתי' דרבא דלעיל כתבו כן [ב] מ"מ הוא גופא קשה למה לרבא הך סברא דלמא מטלטל כחושים וכו' נימא לב"ה כדמתרצו התוס' לב"ש דמוקצה דבע"ח חמירי להו לב"ה לענין ברירה כמו שתי' התוס' כאן דכיון דאקצי' בידים חמירי לענין ברירה דהא לא שמעי' דל"ל לב"ה מוקצה דבע"ח. ועוד תקשי לב"ש דהכא אית לי' ברירה עומד ואומר מכאן כו' ולעיל לית להו ברירה לשני האוקימתות [ג] ועיין. ואם הירושלמי כתב זה אפשר שהיה שיטתן באופן אחר מסוגיא דילן ולא הו"ל לתוס' להביאו:

בתוס' בד"ה **בניו ובני ביתו כו'**. דגילה בדעתו להניחם כך כצ"ל וכן הגיה מהר"ם ז"ל ור"ל שהבע"ה אסור לאכול דבאכילתו אקבעינהו ודעתו להניחם כך ולא ליבשן:

בתוס' בד"ה **הא בשאר כו' מהרש"ל הגיה כמו אם הכניסן דרך גנות וקרפיפות**. ואין בו צורך כלל שר"ל דהוי כאלו הכניסן דרך שערים. אבל תוכן כוונתם לא ידעתי:

דף לה.

הא איתמר עלה ר' נתן אומר לא כשאמר ר"א כו' כנ"ל להגיה ובח"ש מגיה התם כדקתני טעמא ואינו נוח לי:

בתוס' בד"ה **ת"ש וכו'**. צריך להגיה שהם שני דבורים וברירה הס"ד ואח"כ מ"ה. הא קמ"ל דטבל כו' והכא לא שייך כו' וכן ברש"י יש דבור חדש בתיבת דטבל מוכן הוא:

בתוס' בד"ה **א' שבת כו'**. זה דבריהם בעצמם לעיל ד"ה הא בשאר שני שבוע. ובמוהר"ש דבת"י אינו:

בתוס' בד"ה **שבת לאפוקי מדהילל כו' דבלא"ה אין הלכה כמותו כו'**. ועדיין הול"ל לאפוקי מדר"י דס"ל עדיפא מדר"א ולא יגמור אף במוצאי שבת ובמאור שלהי מכילתין כתב והעיקר שרוצה להביא תנא א' שסובר כוותי' [וכ"מ ברש"י שכתב הילל כו' משמע דכל דורו חולקין עליו וס"ל כר"י] אבל לפי' התוס' לא נוכל ליישב בענין זה ועיין ברש"א:

דף לה:

ברש"י בד"ה **רוב ע"ה מעשרין כו' דמאי וחומרא כו'**. כצ"ל:
בגמרא **כלל וכלל לא**. לא מדויק דהא קתני משילין ומה שיש לדקדק בזה עיין בסמוך:
בתוס' בד"ה **השחור כו' ע"ש שמשירין השער**. והרש"ל מגיה משחירין ואין צורך כי הלא הגמרא רצה עתה להביא ראיה שמשחיר הוא נשירה דהא קרי לי' משחיר ע"ש אומנותו שמשיר וכו':
בתוס' בד"ה **מי שנשרו כו' לכך קאמר הכא א"נ כו'**. כצ"ל:

דף לו.

כ"ש שבת דחמירא או דלמא כו' רש"ל מחקו. והטעם שנקיט סברות שונות באיבעיות מחבירו לא ידעתי:
גמ' **או דלמא מה הכא דאיכא הפסד פירות אמרת לא התם כו' לא כ"ש**. אע"ג דסברת ביטול ביהמ"ד עדיף ודאי טפי דהא מהני לפנות קופות בשבת מפני ביטול ביהמ"ד כדתנן מפנין וכו' ואלו מפני הפסד ממון תנן במתני' אבל לא בשבת וכיון דראינו לענין מה ששרי ביו"ט שרי בשבת יותר מפני ביטול ביהמ"ד מהפסד ממון א"כ אין כ"ש מה דאסר ביו"ט משום הפסד ממון שהיה ג"כ אסור מפני ביטול ביהמ"ד [ד] ורש"א הקשה לעיל אבל ביו"ט דקיל ואתי לזלזולי כו'. והא במתני' תנן ביו"ט אבל לא בשבת דהא אדרבה ביו"ט הו"ל להחמיר טפי מה"ט דקיל דלא ליתי לזלזולי בי' ותי' דודאי באיסורא דהכא דהוי טלטול שלא לצורך יש לנו לאסור בשבת טפי מביו"ט דטלטול שלא לצורך משום הוצאה והוצאה גופה ביו"ט מותר ובשבת אסור והכא ה"ק מלתא דשרי בשבת כהאי דמפנין משום אורחים וביטול ביהמ"ד דלא גזרו בי' משום הוצאה יש להתיר טפי מהתירא דהכא גבי יו"ט דלית בי' נמי למיגזר משום הוצאה דהתם לא אתי לזלזולי בי' משא"כ ביו"ט דאסור משום טרחא יתירא אפילו עד ד' וה' קופות משום דאתי לזלזולי בי' ע"כ:
גמ' **אבל לא חשיב כו' אדתני כו'**. ולא מקשה אבל כי ליכא בה דבש מאי כו':
גמ' **במאי אוקימתא כר"י**. רש"י מפרש מדהו"ל לתרוצי אריש [דהיינו דלא צריך לתי' דאיכא דבש] ותוספות מפרשים כי פריך והא מוקצות נינהו כו' והא דלא מקשה אשינויא דדבש [לפירוש התוס'] אפשר דאף לר"ש בעי צורך קצת וכוורת לא הוי צורך קצת [ור"ל דהיכא דלא חזי למידי הוי כצרורות ואבנים דאסור אפי' לר"ש] [ה]:
ברש"י בד"ה **על גבי אבנים כו'**. והבנין שיהא ליבש כצ"ל:

דף לו:

גמ' **פשיטא מ"ד במינו ניצוד כו'**. השיג מהרש"א על הב"י סי' שט"ז במה שרצה לדחות דברי בעה"ת וכו' ע"ש. וזה ודאי א"ל קמ"ל דאיקרי במינו ניצוד שאין זה קמ"ל. ועוד דא"כ הול"ל מ"ד שאין במינו ניצוד הוי ושרי כו'. ואפשר שלא היה לפניו בנוסחתו [הקושיא פשיטא והתי'] גם אין קושי' כ"כ [פשיטא] לפי' התוס' דהא אם יש בה חור קטן לר"ש שרי גם במס' שבת ליתא. מיהו לפני רש"י ותוס' היה כדמוכח התם בתוס' [וברש"י כאן]:

במשנה **כל אלו ביו"ט אמרו ק"ו כו'**. כי אתא בי מדרשא לענין יו"ט איתמר וק"ו לשבת. ובריש דקתני כל שחייבין כו' בשבת חייבין עליו ביו"ט ר"ל דינים אחרים שלא הוזכרו במשנתנו זאת. ודקתני ואלו הן אסיפא קאי כל אלו ביו"ט כו' דאלו הן שאמרו משום שבות [כ"ז הוא לשון התוי"ט במשנה הזאת]:

גמ' **ולא רוכבין ע"ג בהמה כו' שמא יחתוך כו'**. אשר"י בשם ירושלמי משום שביתת בהמתו וקתני לה באלו משום שבות משום דלא הוי מלאכה ממש דהחי נושא את עצמו דאף לגמרא דילן עכצ"ל דאין כאן משום שביתת בהמתו משום דחי נושא א"ע:

בתוס' בד"ה **אלא אימא כו' וגם מעיקרא כו'**. כתב מהרש"ל אינו קושיא על המקשן [דהא פריך באמת ותסברא אלא דתמיהתם אמסקנא] רק ר"ל [במ"ש וגם מעיקרא פי' מש"ה פי' כן רש"י דגם מעיקרא כו' ופירושו] כמו מעיקרא [בעי למימר דר"ש פוטר לגמרי ע"ז השיב לעולם כר"י דמשמע לעולם כמו שעלה על דעתך תחלה דלר"ש פטור בשאינו מתכוין אפילו מכסה כולו ולר"י מחייב וה"ק כו' ע"כ]. ודבריהם תמוהים [לפי דבריו]. והמחוור דלא הוי בגירסתם ותסברא וכן בשבת ליתא והקשו על המקשן. ועיין במרדכי ס"פ כירה ותמצא בהדיא וכ"כ רשא ומצא כן בתוס' ישנים ע"ש:

בתוס' בד"ה **שופך כו' דלית בה פירי לא כצ"ל**. אבל מהך גופא ליכא למידק דקאמר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל ש"מ אסור לטלטל הדלף היינו הדלף גופי' אבל אגב כלי אפשר שרי:

ומ"ש דהוי כגרף של רעי ולעיל [דמקשה על ר"י מנותנין כלי תחת הדלף] לא רצה לשנות דהוי כגרף דכ"ז שלא ירד עדיין איננו גרף:

בתוס' בד"ה **הא מצוה קעביד כו' אבל אם אין לו אשה ובנים מותר לקדש כו'**. ול"ד להנך דבסיפא [דאסור אפילו במקום מצוה] שאינו מצוה להקדיש להעריך ולהחרים רק אם קידש והחרים הוי מצוה ולא הוי מצות עשה כהנך דחליצה ויבום וקידושין.

בא"ד **הדא אמרי הדין דכנסין ארמלי כו'**. ר"ל ע"י ביאה שצריך יחוד מבעו"י לפי שאין חופה לאלמנה וביאה קונה והוי הקנין בשבת ובחופת בתולה נמי ס"ל דצריך מבעו"י

דחופה קונה בה דארוסה אין יורשה ואין מטמא לה כו' אבל היחוד והבעילה יכול לכתחלה בשבת:

דף לז.

גמרא **כל אלו ביו"ט אמרו כו' כצ"ל בפיסקא [וקאי הקושיא על אין בין יו"ט לשבת כו']**: גמ' **ע"כ ל"ק ב"ש וכו'**. ולא קאמר ע"כ ל"ק ב"ה אלא דאיכא צורך קצת כמ"ש התוס' לעיל במקומו קטן למולו או לטייל וכו' אבל משילין ליכא צורך יו"ט אפשר דהוי נמי צורך קצת. ולא קאמר ע"כ לא קאמרי [ב"ש] אלא היכא דליכא הפסד ממון אבל הכא איכא הפסד ממון ואף למסקנא יש להק' כך. ואפשר לומר ולדחוק כיון דהוי משום חשש גזירה דאורייתא [אליבא דב"ש דל"ל מתוך] לענין גזירה דאורייתא אין חילוק בין הפסד ממון או כיון דהתם צורך קצת עדיף כמשילין דאיכא הפסד ממון וליכא צורך מיהו עיין לעיל ר"פ:

ברש"י בד"ה **משום מקח וממכר וכו' ממצוא חפצך וכו'**. לעיל (דף כ"ז ע"ב) פירש"י אין פוסקין דמים וכו' בס' עזרא והוא אל יבואו הרוכלים ביום השבת וגו':

ברש"י בד"ה **הרי הן כרגלי השואל כו' קונה שביתה הס"ד**. ואח"כ מ"ה ביו"ט ואם שאלו הכל דיבור א' כצ"ל:

ברש"י בד"ה **אבל הכא לא אפשר לאערומי כו' שלא יניחנו כך**. ר"ל הכל יודעין שלא יניחם כך כמות שהן למטה אלא כשיפסקו הגשמים יחזור ויעלם לגג לגמור יבשותן ואינו עושה עתה כשמורידן למטה אלא כשיפסקו הגשמים יחזור וכו' וכ"כ מהר"ם ז"ל:

בתוס' בד"ה **ורמינהו כו' ולכך לא מייתי מהוצאה דאיסורא דאורייתא כו' פירוש די"ל לענין דאורייתא יש חילוק בין שבת ליו"ט אבל בדבריהם לא חילקו וכתב הח"ש וצ"ל דרבנן עשו חיזוק וכו' נראה שאין צורך בזה דרבנן השוו כל מדותיהן בכל איסור מלאכות דשייכי בשבת ויו"ט בשוה בהם השוו מדותיהן בכל מה שגזרו מדבריהם**. אבל בהוצאה דאין עירוב והוצאה ליו"ט שמא לא דברו חכמים מידי אבל במה דאסרו חכמים ועשו [גזירה] דהיינו בשאר מלאכות יו"ט לא חילקו כמו לענין מלאכות דאורייתא אבל אם היה אין בין בדברי דאורייתא [לא מצי לשנויי דמיירי בשאר מלאכות דשייכי ביו"ט ד]היה קשה דס"ס איכא הוצאה במילי דאורייתא [לכך הוצרכו התוס' לשנויי דאין בין מיירי בדרבנן במה שהם דיברו]. ומהוצאה לא פריך אהאי דמגילה די"ל איפכא דהאי דמגילה איירי במילי דרבנן ומיהו מהנך תרתי מתני' משילין והוצאה הו"מ למפרך שפיר ממנ"פ אהאי דמגילה אלא דניחא ליה למיפרך [הכא] מהאי דמשילין לחודא כ"כ רש"א.

ומהר"ם ז"ל כתב דשם במגילה לא פריך מהוצאה דמתירין ב"ה ביו"ט שלא לצורך משום דפשיטא לי' דהוה מתרץ דהאי אין בין דהתם אתיא כב"ש אבל הכא פריך ממתני' דמשילין דס"ד דלא מצי לשנויי לי' למתני' דאין בין דהכא אתיא כב"ש ומשילין כב"ה משום דתיקשי לי' דע"כ ל"ק ב"ש התם אלא אהוצאה אבל טלטול לא כדפריך בתר דמשני לי' הא ב"ש הא ב"ה וכו' ע"כ. וכתב מוהר"ש אע"ג דבדרך דיחויא י"ל הכי מ"מ המקשה [דפריך דלמא ע"כ לא קאמרי ב"ש כו'] דאכתי לא ידע דטלטול משום הוצאה לא בעי לאקשויי ג"כ דלמא ע"כ ל"ק ב"ה אלא בהוצאה דאורייתא אבל בטלטול לא דסברא גרוע היא להחמיר טפי בדרבנן מבדאורייתא וניחא ליה למיפרך ע"כ ל"ק ב"ש כו' דזו סברא מעולה הוא להחמיר בדאורייתא טפי מבדרבנן ע"כ. ויש להתעורר מה שלא התעוררו הם התם במגילה דדייק אמתני' דלא כר"י וכו'. ומש"ה דקדקו [התוס' בכאן] אמאי לא פריך ממשילין במגילה וכו' וכמ"ש מוהרש"ל. לפ"ז דס"ל דאיירי מתני' במילי דאורייתא לימא מתני' דלא כב"ה דשרי הוצאה ביו"ט. ועוד מנ"ל דלא כר"י דלמא מתני' דהתם איירי במילי דרבנן כאין בין דהכא וזה ודאי אינו קושיא א"כ תרי זימני למ"ל דהתם אגב גררא דשארי אין בין מייתי התם. ואפשר לומר אף דאין בין במילי דרבנן קאמר מ"מ לר"י דאשוי קרא להיתירא אוכל נפש ומכשיריו א"כ גם במילי דרבנן ודאי התירו שם והו"ל למימר אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש ומכשיריו ועיין:

דף לז:

גמ' **ומי אר"י הכי כו' כרגלי הבעלים כו'**. כצ"ל:

ברש"י בד"ה **כאן ברועה א' כו' הלכך בין מוכר בין לוקח כו'**. ורישא דקתני הלוקח בהמה מעיו"ט אע"פ שלא מסרה כו' הרי הוא כרגלי הלוקח איירי היכא שאין דרכו למוסרו לרועה או שאין רועה בעיר דומיא דרישא דמתני' הבהמה והכלים כרגלי הבעלים. וממה שכתב רש"י הלכך בין מוכר ולוקח כו' נראה שהיה גריס כגירסת האשר"י הלוקח בהמה מעיו"ט אע"פ שלא מסרה לו אלא ביו"ט הרי הן כרגלי הרועה [וא"כ ליכא ב' בבות כלל] או סיפא אריש איתמר [ורישא בדליכא רועה כנ"ל]:

ומ"ש כאן ברועה א' ומתני' בשני רועים ופירש"י הלכך הרי הן כרגלי הבעלים אם אינו אצל הרועים מבעו"י. ק"ק אמאי לא מחלק מתני' ברועה בין מסרו לו ביו"ט או מבעו"י כמו בסיפא גבי שואל ומשאיל ואפ"ל דמסרו לו מעיו"ט פשיטא וביו"ט שפיר קמ"ל חידוש כיון דיש ב' רועים כו' ובשואל פריך בגמרא פשיטא לקמן. ומיהו ברועים נמי י"ל הכי דלא מסרו לו כו' ועיין:

הרי"ף מפרש כאן ברועה אחד כו' בע"א וע"ש [דרועה א' היינו שמסרו לאחד ושני רועים היינו שמסרו לשניהם בסתם וביו"ט בירר דבריו לאחד מהן ולכך בעיו"ט לא קני חד מינייהו כיון שעדיין לא בירר למי ימסור שמירתה ולא אמרינן למחר כשבירר הוברר למפרע דבדרבנן יש ברירה כיון שעדיין לא בירר לא גמר אדעתי' לאפוקי מרשותי'] כן מפרש הר"ן דעת הרי"ף. וכן משמע מלשון הרי"ף לא קני חד מינייהו וכו' אבל אם מסרו כו' לפי זה צריך לדעת היאך יפרש דיקא נמי כו' כיון דברייתא ומתני' תרוייהו איירי בב' רועים ודלמא מסרו לאחד מהן בעיו"ט כברייתא ואפשר לפרש מדקתני במתני' לבנו או לרועה ל"ל [למינקט הכי אי איירי במסרו לא' מהן א"כ אין חילוק בין רועה אחד בעיר או שנים. אלא ודאי] משמע דדין דמתני' לא משכחת אלא כשישנו ב' רועים בעיר ומסר לתרוייהו ולמחר בירר לא' מהן השמירה משא"כ הברייתא לא תליא מידי בשני רועים. ונוכל לפרשו ברועה א' או בב' רועים ומסרו לא' מעיו"ט [ו] ועיין בס' המאור ובמלחמות מפרשו בע"א ע"ש:

א"ל נדייק מכאן דאין ברירה אף [ז] לפירש"י למה לא אמרינן הוברר למפרע דז"א דהא אף אם אין ברירה מ"מ ליהוי כרגלי שתיהן היכא ששתיהן דוקא יכולין להלוך ולמה כרגלי בעלים אע"כ הכא אפשר דלא ימסרנה לרועה כלל כיון שיש ב' רועים בעיר [ועתה ביו"ט נשתנה דעתו] וק"ל:

ברש"י בד"ה **דאיסור מוקצה כו' דכל חד מינייהו אקצי דעתיה מכל חלק חבירו**. אין להקשות א"כ לישמעינן [שמואל] דאין ברירה בלא איסור תחומין אפילו כאן במקומו אסור [אפילו לא חיישינן ליניקה] דיש לחלק דהתם דעתו מ"מ הוי אמה שיפול לו לחלקו לאוכלו ביו"ט אף שחלקו שייך לחבירו [ולא אקצי דעתי'] אבל רב גבי יניקה [כיון דס"ל יש ברירה והוברר הדבר דבשעת בה"ש היה דעתו לחלק זה שנפל עתה א"כ] בתוך אותו חלק יש מעט בתוכו משל חבירו [ממה שינק אחר בה"ש]:

ברש"י בד"ה **יש ברירה וחביות ובהמה מותרין**. דמדשתיק רב לר"כ ור"א דלסברי' לא הוי צריכי [דנימא דלא חש להשיבם] ועיין באשר"י:

דף לח.

בתוספות בד"ה **והוינן בי' כו' וקשה וכו'**. דא"ל כוונת רש"י ה"נ כמו בעירובין דא"כ למ"ל אילן או גדר אף אם הוא בתוך התחום מ"מ דלמא לא יזוז ממקומו. [אלא ע"כ דרשי' בעי לפרושי בהאי או בתוך ד' אלפים כו' והוא מכיר כו' כדי שיוכל לבא החכם משני צידי העיר ע"י אילן או גדר. ולזה מקשה התוס' דאפ"ה איך יכול לבא כו'] ומ"ש רש"י כגון

שחשכה לו בתוך התחום ר"ל כמו ציור הרר"ף דהחכם תוך אלפים אמה לביהמ"ד. אך בחמת אינו קושיא דע"י אילן או גדר יכול לבא פשוט כגון זה (הציור עיין בסוף הספר סימן א') שהחכם בצפון ויש לו [ב'] בהמ"ד כל אחד תוך ד' אלפים למזרח ולמערב [העיר שדר בה המניח. ואף שהעיר שבצד צפון שהחכם בתוכה רחוקה מעיר שדר בה המניח מ"מ יכול החכם לילך באלכסון ע"י אילן או גדר מהלך הד' אלפים לאיזה ביהמ"ד שירצה ואף ששטח השוה מהעיר שדר המניח עד הבה"מ ד' אלפים לכל צד וא"כ האלכסון הוא עודף על ד' אלפים מ"מ משכחת כגון] שהעיר שהחכם בתוכה גדולה יותר מעיר שדר בו [המניח] כשיעור העודף מהאלכסון דיכול לילך מקצה עירו דכל העיר כד' אמות לו. אך לפי"ז לא נסתיים ברירה דהא זה לא מיקרי ברירה כיון דהחכם ודאי קנה שביתה ע"י אילן או גדר בה"ש [בא' מהצדדים דודאי לא יוכל לבא לשום אחד מביהמ"ד כ"א ע"י אילן ומכי קנה בה"ש לצד אחד שוב לא יוכל לקנות אח"כ לצד האחר] רק דהוא לא ידע [לאיזה צד קנה שביתה] א"כ לא הוי רק איגלאי מלתא למפרע. וכמו שאין לתרץ קושיתם דלא ידע אם יבא החכם דרך הצפונית או הדרומית או כגון שיש ב' ת"ח [מב' צדדים] וא"י איזה חכם יבא דזה לא מיקרי ברירה אלא איגלאי מלתא למפרע ולא מיקרי ברירה רק דלמא החכם גופי' בין השמשות הי' דעתו לרוח אחרת כמ"ש רש"י ועיין:

בציור דברי הרר"ף המחוור שבכולן הוא כזה (הציור עיין סוף הספר סימן ב') וצ"ל שהעיר של חכם גדולה קצת יותר כשיעור עודף האלכסון דהא כיון שגדר הפשוט מן החכם לעירו הוא ו' אלפים כ"ש האלכסון אע"פ שאינו כאלכסון של ריבוע דעודף תרי חומשי שזה אינו משופע כל כך מ"מ הוא עודף וא"ת מן העיר עד הפשוט כנגד הביהמ"ד הוא פחות מד' אלפים ובדרך האלכסון הוא ד' אלפים א"כ לא יכול החכם לבא אל בתי המדרשות בשבת אע"כ עיר של החכם גדולה מאד. וא"ל דהו"ל להניח עירוב אחד באמצע כיון דנותנין לו כטבלא מרובעת י"ל חדא דבתי מדרשות רחוקים יותר מד' אלפים מזה לזה. ועוד דאין רוצה לילך רחוק בשבת אע"פ שמותר לו כיון שמפיש בהליכה וניחא ליה לילך כזה (הציור עיין סוף הספר סימן ג') מכזה (הציור עיין סוף הספר סימן ד') ואם נפשך לומר שאין עיר לחכם כלל רק בא מן השדה ויש לפניו שבילין ובתי מדרשות עשוין כציור הזה (הציור עיין סוף הספר סימן ה') וע"י עירוב אחד באמצע יכול לילך שרחוקין זה מזה והחכם יכול לילך. ומ"ש בסה"ד למזרחה של חכם ר"ל מהיכן שהחכם בא מן השדה או היכן שיהי' החכם לאפוקי מזרחה של עיר דלא מיקרי מזרח רק מה שכנגד העיר ממש ואם יפרשו שהוא כזה (הציור עיין סוף הספר סימן ה') ויהי' מזרחו של חכם ולא של עיר לא יתכן בעיני חדא דמ"מ למה דחקו בציור כזה (הציור עיין

סוף הספר סימן ו') ולפרש מזרחה של חכם ולא כציור הנ"ל מזרחה של עיר ועוד דצ"ל דהעיר שהוא בו גדולה מאד דאל"כ יניח עירוב אחד מיהו בזה י"ל כדלעיל שלא להרבות בהליכה. ודרך מהר"ש הוא באופן הזה ומפרש שכל אחד גדול כחברתה אבל לא יתכן בזה מזרח ומערב של חכם גם מה שמפרש שקאי אליבא דר' חנינא בן אנטיגנוס כו' גם לשון התוס' באלכסון כו' ע"ש. ומ"ש לעביד ככיפה כו' הא מעברין העיירות ומשוין אותן ע"ש. ויש לדקדק ומאי דוחקייהו ולמה לא נפרש כזה (הציור עיין סוף הספר סימן ז') ויהי' מזרח ומערב של חכם שפיר ואף במקומות שוות נוכל למצוא אבל נוכל לציירו באופן הזה (עיין סוף הספר סימן ח') [הציורים חסרים ומאפיסת הפנאי לא נתננו לב לעיין בו כל הצורך ומקום הנחנו למעיין]:

בתוס' בד"ה **ואמר ר"י כו' מדפריך מדתני איו לר"י הא עכצ"ל וכו'**. כצ"ל:

דף לח:

הדברים **תמוהים בהלכה זו עיין במ"ש מוהרש"ל ומחוור יותר דכך תורף פלפולם שהם הקשו וליבטל מים ומלח כו' משום דנפישא**. אע"ג דלענין איסורא לא בטיל [והיינו כאידך תי' של תוס' בד"ה וליבטל] והשיב הרי שנתערב וכו' ואמר רב אושעיא וכו' מ"ש חטין ושעורים דלא משום דכיון דבטל הטעם לענין איסורא אמרינן דיאכל הלה וחדי כיון דאין הטעם מורגש ולכן הקשה מחטין בחטין דהוי מין במינו דשם אין הטעם בטל ואם יבטל שם בעלים משום דנפיש יאכל הלה וחדי חטין בחטין נמי נהי דלר"י וכו' לרבנן בטל ובאמת יאכל הלה וחדי ועיין:

דף לט.

ברש"י בד"ה **סדומית דקה**. ובפרק לא יחפור פירש"י בהיפך מלח סדומית הוא עב וק"ל:

ברש"י בד"ה **ואין בטלין כו' ומתני' פוטר במים ל"ש עיסה ל"ש קדירה**. [לגי' הספרים שלפנינו הברייתות נמי סותרות אהדדי] ובקצת ספרים מוגה בברייתא קמייתא רי"א בין מים ובין מלח בטלין בעיסה. [לכן פירש"י הקושיא ממתניתין]:

ברש"י בד"ה **כרגלי הממלא וכ"ת א"כ הול"ל הרי הן כרגלי כל אדם כו' קסבר יש ברירה להחמיר כו'**. גם בלא"ה לרבנן דס"ל דחפצי הפקר כרגלי מוצאן נראה דהוי מצי לאקשויי כן:

וא"ל לר"נ למסקנא דבירא דהפקר הוא וס"ל דאין ברירה [אף להקל לפטור ממעשר. הדק"ל ליהוי כרגלי כל אדם] וי"ל היינו בדאורייתא אבל בדרבנן יש ברירה כדלעיל

אליבא דרב אושעיא [ח] והגמרא לא יכול לשנויי כן [דמשמע לכאורה דהקושיא מר"נ דאין ברירה קאי אמה דאמר למי שנתמלא לו דמוכח דיש ברירה] די"ל דמקשה ממודר הנאה דהוי דאורייתא וכ"ת הא קלבון דרבנן [וא"כ ליפטרו מקלבון דיש ברירה בדרבנן] לז"א להחמיר יש ברירה אבל לקמן אי אמרי' יש ברירה הוי להקל לפטור מקלבון. וא"ל [לפי"ז דאמרי' יש ברירה להחמיר דוקא] למה [לא] עשו רבנן יש ברירה להחמיר אפילו בדאורייתא לענין מעשר. י"ל דהוי מביא חולין לעזרה ועיין ברש"א [שתירץ דהוה ליה חומרא דאתי לידי קולא לפוטרו מקלבון] ולא ידעתי מאי קאמר [דלא נימא] חומרא בדאורייתא דאתי לקולא במדרבנן:

דף לט:

והתנן **השותפין כו'**. עיין במאור:

ברש"י **בדבור המתחיל במגביה מציאה כו' ור"ש סבירא ליה ל"ק חבירו**. ומתניתין דתנן אם לאחר שנתנו לו אמר אני זכיתי בה תחלה לא אמר כלום [דהתם כיון דנתן לידו אדעתא דליקני המקבל אם כן קנאו השני במתנה. אבל הכא נהי דנימא דקנה השני המים ביום טוב] מכל מקום לענין שביתה כו' [כיון דמשעה שמילא וקנה הוברר דבין השמשות היה בשביתתו ולא מהני נתינתו ביום טוב] ועיין:

בתוס' בד"ה **הכא במגביה כו' ועוד דאין סברא לרב ששת כו'**. ובח"ל הסוגיא [ט] דסבירא ליה לרב ששת:

בא"ד **ומה שהקשה רש"י לק' וכו'**. אבל [קושי'] הועוד נראה דבמקומה עומדת:

דף מ.

ברש"י **במתני' אין מוליכין כו' קס"ד כו'**. ברש"א אין לו מקום כאן לפי הנראה כי אם בדוחק:

ברש"י בד"ה **תנאי היא כלומר כו' וב"ש לית לי' שובכו מוכיח כו'**. לשון רש"א לא הוה צריך לומר לב"ש דאסרי אפילו בחדרי חדרים דאי נמי מתירין ב"ש ברה"י לא תיקשי מדב"ש לרב כיון דאיכא תנא דקאי כוותי' והכי אמרינן ללישנא קמא אלא דניחא ליה למימר להאי לישנא דב"ש נמי אית להו הא דרב כיון דרב חנן נמי אית ליה הכי להאי לישנא אית לן למימר דרב לא פליג עלי' בהא:

בתוס' בד"ה **גלגל עיסה כו' אבל לא מצי למימר דלהכי מחלק בין כיסוי כו' משום דגבי כיסוי לא מימנע משמחת יו"ט כו'**. וקשה מ"מ מ"ש מאין מגביהין וכו' אלא ה"פ בתוס'

דאח"כ פירשו התוס' ובתוספתא פירש דטעם הוה משום דמירי בחו"ל ולא חזי כמתקן כו' [דזה אינו מספיק רק לחלק בין גלגל למגביהין אבל בין גלגל לכיסוי אינו מבואר החילוק] וא"כ מ"ש דכיסוי אסור אלא י"ל דבלא"ה כיסוי גריע יותר דהוי טרחא יתירה כדלעיל [ר"ל גבי נתערבו כו'] לכל התירוצים וכן לפי' הקונט' דפירש חילוק [בין חלה לאין מגביהין] שהרי יכול לגלגלה ולהפרישה היום וכיסוי נמי יכול לשחוט ולכסות היום מ"מ גרע כדפירשתי לאפוקי לפירוש התוס' [לפי הירושלמי] שלא גמר הלישה הוי כיסוי ותרומה שוין וגלגל שאני שלא גמר הלישה [ולהאי פירושא א"צ לחלק ולומר דכיסוי גרע] ולזה אמרו אבל אין לפרש די"ל נמי חילוק רש"י גבי אין מגביהין דיכול לעשות היום רק דאפילו אם תפרש כך צריך נמי חילוק בין כיסוי וגלגל עיסה דהכיסוי נמי יכול לעשות השחיטה והכיסוי היום ותרצה לפרש דהחילוק בין כיסוי לגלגל הוא משום מימנע וכנראה מפירש"י [גבי כיסוי ומשום אימנועי כו' ליכא]. ע"ז כתבו דז"א אלא החילוק בין גלגל לאין מגביהין י"ל כפירש"י אבל בין כיסוי לחלה הוי כמו לתוספתא דכיסוי גריע ביותר ולא משום אימנועי משום שמחת יו"ט ודו"ק כן נ"ל:

עוד שם אבל לא מצי למימר דלהכי מחלק כו'. לפי"ז לא שייך להקשות לימא פליגי דשמואל אדאבוה כו' אדרבא ודאי אית לי' ועיין:

בא"ד **ובתוספתא כו'**. [צ"ל] ובתוס' וכן מצינו בסוף החובל שהביאו תוספית אחרים:

בא"ד **ולא חזי כמתקן כו' ואין נראה כו'**. מי לא מודה שמואל שאם קרא כו' וא"כ ע"כ כיון שאסור לזרים הוי כמתקן:

ומ"ש לענין חו"ל עיין באשר"י ובהגהותיו ובמרדכי פסחים פרק אלו עוברין לא כתב כן:

בתוס' בד"ה **אין מוליכין כו' תימה אפילו הכין כו'**. א"ל משום שמחת יו"ט דלא התירו צידה משום שמחת יו"ט כדמשמע לקמן. גם ב"ה הא לא ס"ל שמחת יו"ט:

גמרא **תנן ואם עירב הוא פירותיו כמוהו**. ולא מקשה מרישא די"ל שלא עירבו הנפקדים [ומה שאמר ועירבו בני אותה העיר לא יביאו היינו אינן נפקדים] או י"ל דדלמא הוי כרגלי שתיהן וק"ל:

גמ' **ל"ל למימר משקין ושוחטין**. עיין בר"ן ובב"י ושאר הדברים כתבתי בחילוקי:

דף מ:

גמ' **מתני' דלא כי האי תנא**. אין להקשות מנ"ל דלמא [הא דקאמר ר' יהודה] בסולם של עלייה הכל מודים דאסור פירוש חזרה וב"ה מתירין במתני' הולכה בסולם של עלייה [ופליגי בתרתי בחזרה בסולם של שובך ובהולכה בסולם של עלייה] [א] וי"ל דא"כ הו"ל

לר' יהודה למימר מחלוקת בסולם של שובך כיון דעל הפלוגתא קאי אבל של עלייה לא פליגי וד"ה אסור אבל כיון דאמר בד"א משמע דקאי גם על ומודים ואכולה מילתא [קאמר ד"ה דבשל עלייה אסור]:

ברש"י בד"ה **סולם בא לידנו הולכת סולם כו'**. לשון רש א יש לדקדק לכאורה מי הכריחו לפרש הולכת סולם דאי נמי חזרת סולם בא לידנו א ש כיון דת"ק אית לי' דפליגי בחזרה והלכה כב"ה דשרי אפי' חזרה וי"ל דאי נמי דפליגי בשל עלייה מ"מ לית הלכתא כתנא דברייתא דסבר דפליגי בחזרת סולם של עלייה אלא כתנא דמתני' דסבר דלא פליגי אלא בהולכת סולם של עלייה ע"כ דבריו ואין זה נח לי דהא עדיין פסק דלא כתנא דמתני' בלישנא בתרא. והייתי ר"ל דאם בא לידם חזרת סולם הול"ל אינהו סברי הלכה כברייתא ולא היא הלכה כמתני' ומנ"ל להגמרא לעשות אינהו סברי באופן זה. ועוד אפ"ל דס"ל לרש"י דלא שייך בחזרה [בסולם של עלייה] שובכו מוכיח עליו כיון דמחזירו מן השובך לביתו ודאי הרואה אומר להטיח גגו רק טעמא דשרי בחזרה הוא משום דלא איכפת לי' דהרואה אומר וכו' וא"כ ניחא דרש"י פי' לקמן מוחלפת השיטה (דמקשה ר"י אדר"י דר' יוחנן ס"ל לעיל משום משקין שזבו) [ב] האי דסולם והשוחט כדקאי קאי ואע"ג דלא קיימא כן במסקנא היינו משוס דע"כ לא אמרו ב"ה אלא משום דשובכו כו' [ולפי מאי דאינהו סברו דת"ק קאי אסולם של עלייה] ובחזרה לא שייך [שובכו מוכיח כמ"ש למעלה] ע"כ צ"ל בברייתא מוחלפת השיטה ובית הלל אוסרין בחזרה ובהולכה מודים דשרי משום דשובכו מוכיח וא"כ בני ר"ח דעבדי כבית שמאי לכן פירש"י בהולכה [וכ"ע מודה אף לפי היפוכא]:

בתוס' **ד"ה אמר ר"י מוחלפת כו' דא"כ מיתוקמא לפי המסקנא כו'**. לשון רש"א נראה מדבריהם דלמסקנא לא מחליף אלא ההוא דתריסין דב"ש לקולא וב"ה לחומרא אבל כל הנך משניות דמייתי לא מחליף דמיתוקמי בשינויא דלעיל וקשה למאי דמחליף האי דתריסין וב"ש לקולא וב"ה לחומרא תיקשי לי' כל הנך משניות דלעיל דמייתי דב"ש לחומרא וב"ה לקולא דהכא לא מיתוקמי שינויא דלעיל וכן בכל הנך מוחלפת השיטה דקאמר לעיל משמע דלא מחליף הנך משניות דלעיל מיני' אלא דתוקמי כשינויי דלעיל ואמאי לא תיקשי לי' הנך משניות אהך דמוחלפת וצ"ע ע"כ. וכן העיר בזה בעל המאור ע"ש ובמלחמות ויש עוד פירוש במוחלפת השיטה ר"ל שניהם כדקאי קאי [רק פירוש ב"ה החליפו שיטתן] ומשום צורכי רבים הקילו כאן ב"ה [בתריסין] עיין בשלטי גבורים והוא כדי ליישב הריף שהביא המשניות כצורתן ולא הביא הך דמוחלפת והוא דחוק בעיני אותו פירוש ויותר נ"ל שהרי"ף גורס בסיומא דמלתא ודלמא לא היא ע"כ לא

קאמרי ב"ה כו' אלא משום דאין בנין כו' וכ"ה בר"ן ע"ש. ויש לי לומר לפי המסקנא ניחא הכל דבכל המשניות ב"ש לחומרא וב"ה לקולא חוץ מבהשוחט ומתרץ כולן על נכון אבל בסוף דמקשה מהאי דתריסין. בשלמא לב"ש ניחא כו' הכא ליכא דקר נעוץ ופירש"י ליכא טעמא להיתרא משום דקסבר יש בנין וסתירה בכלים משמע הא אם אין בנין וסתירה בכלים שרי כמו בהשוחט דשקולין הם טירחותא דהשוחט ודתריסין ושאני הם משאר מתניתין דאייתי וא"כ למאי דאפיך להו וב"ש לקולא ע"כ דס"ל אין בנין וכו' ושקול כמו הכא דהשוחט וב"ה אסרי דס"ל יש בנין וסתירה בכלים וא"כ פשיטא דאסיר ואין מסלקין ביו"ט לכן הקשו התוס' כיון דמוחלפת ס"ל דיש בנין וכו' והתם בר"פ כל הכלים סתם אין בנין וכו' כנ"ל [ג]:

בא"ד **ואומר ר"ת תמה אני על מה הצריכו העולם הכנה כו'**. והא דבעי ב"ה הכנה בגוזלות עומד ואומר זה וזה וכו' היינו כדמפרש טעמא לקמן משום כחושה ושמינה וכו' או משום דהוי מוקצה דבעלי חיים כמ"ש התוס' לעיל אבל בשחיטה ע"כ מדקאמרי בית שמאי [לפי ההיפוך] לא ישחוט אא"כ הי"ל עפר מוכן מבעוד יום ש"מ לב"ה א"צ:

בא"ד **מדקאמר הכא ע"כ לא קאמרי ב"ש התם אלא משום וכו'**. לשון רש"א אע"ג דלמאי דקיימינן השתא לפירוש ר"ת לא מיתוקמי כל הני שנויא דחיקא מסתמא הך מלתא דמיירי ב"ש בדקר נעוץ ודאי קיימא דאין להחליף פירוש המשניות וכמש"ל דלא פליגי ב"ש וב"ה אלא מאי דשרי מר לכתחלה לא שרי אידך אלא דיעבד:

בא"ד **ותימה א"כ דמוחלפת כו'**. לשון רש"א יש לדקדק דלמאי דמוחלפת נמי האי דתריסין תיקשי להו אמאי לא תני בעדיות מקולי ב"ש כו' וי"ל כיון דקתני האי דלא ישחוט לא אצטריך למיתני האי דתריסין דבחדא גוונא מישתמע הנך תרתי מתני' דב"ש לקולא וב"ה לחומרא בשמחת יו"ט ע"כ: